

Daniel Rolfsnes Edvardsen

Allsidig spesialisering?

Historisk diskursanalyse av norsk barneidrett fra 1999-2022

Masteroppgave i kultur og samfunn
Seksjon for idrett og samfunnsvitenskap
Norges idrettshøgskole, 2022

Sammendrag

Barneidretten er den største gruppen i antall medlemmer i Norges Idrettsforbund (NIF). Dette medfører mange meninger og motstridende interesser. Denne studien har undersøkt barneidrettens virkelighetsbilder ved hjelp av det metodiske verktøyet diskursanalyse. Den periodiske avgrensningen er satt fra året 1999 til 2022. Hensikten med studien er å undersøke hvordan ulike representasjoner (virkeligheter) kommer frem i barneidretten. Oppgavens hovedproblemstilling er: «Hvordan har barneidrettsdiskursen endret seg fra 1999–2022?»

Oppgaven tar utgangspunkt i to forskjellige posisjoner (etablerte virkelighetsbilder) i barneidretten, den demokratiske posisjonen og den sportifiserte posisjonen. Den demokratiske posisjonen tar kort fortalt utgangspunkt i idrettens samfunnsansvar og allsidighetsidealet. Den sportifiserte posisjonen tar utgangspunkt i en tidligere spesialisering og en mer konkurranseorientert barneidrett. Dataene som er analysert er hovedsakelig den offentlige diskusjonen av barneidrett gjennom media, i tillegg til sentrale offentlige dokumenter fra NIF om barneidretten.

Sentrale analysefunn viser at barneidrettsdiskursen dreies fra et tydelig samfunnsnyttig og allsidighetspositivt virkelighetsbilde på tidlig 2000-tallet til en mer spesialisert og konkurranseorientert barneidrett frem mot 2022. Innholdet i de sportifiserte representasjonene omhandler at tidligere spesialisering og konkurranser er viktig for å bygge mot toppidrett. Grupper innenfor toppidrett, idrettsforeldre og sær-idrettsforbund er blant de mest sentrale bærerne av det konkurranseorienterte virkelighetsbilde gjennom perioden. På den andre siden har NIF sentralt ønsket å bremse den spesialiserte utviklingen til fordel for barns beste. NIF begynte likevel å moderat liberalisere de norske barneidrettsbestemmelsene i 2007. Rådene fra etablert kunnskap i form av forskning, var sterkt imot den spesialiserende utviklingen i barneidretten. Forskningen om barneidrett fremmet jevnlig spesielt lekbetont og variert idrettsaktivitet som det beste for barna. Allsidigheten i form av å drive flere idretter i ung alder, ble i løpet av den analyserte perioden mindre viktig for den demokratiske posisjonen. Fra 2015 til 2022 vokste det frem en sentral representasjon som i større grad tar utgangspunkt i barns egne interesser, uavhengig av den tradisjonelle diskusjonen. Virkelighetsbilde rettferdiggjør både spesialisering og allsidighet gjennom barnets egne interesser.

Innhold

Sammendrag	3
Innhold	4
Forord	6
1. Introduksjon	7
1.1 Problemstilling	8
2. Teoretisk rammeverk	9
2.1 Diskurs	9
2.2 Kontekst og tidligere forskning	11
2.3 Historiske kontekster.....	14
2.3.1 Den historiske idealkampen.....	14
2.3.2 År 1976 og utover: Barneidretten settes i system	16
3. Diskursanalysens metode	20
3.1 Avgrensning og historisk periodisering	21
3.2 Valg av diskurs og posisjoner	22
3.3 Innsamling av data.....	23
3.3.1 Reliabilitet, validitet og overførbarhet.....	25
3.4 Oppbygging av analysen	27
4. Analyse	28
4.1 Perioden 1999–2006: Debatt om NIFs bestemmelser	28
4.1.1 År 2000: NIF ønsket å styrke idrettens rolle i samfunnet	30
4.1.2 Topping, helårsidrett og konkurranse på dagsorden	33
4.1.3 Kjennetegn på perioden 1999–2006	38
4.2 År 2007: Revidering av bestemmelsene	38
4.2.1 Utvalgets evaluering: Idrettens barnerettigheter	41
4.2.2 Liberalisering av bestemmelsene.....	42
4.3 Perioden 2007–2015: Etterspillet av revideringen	46
4.3.1 Idrettens ulike krav	47
4.3.2 Kompetanse og idrettsforeldre.....	49
4.3.3 NIF tok igjen avstand fra konkurranseorienterte representasjoner	52
4.3.4 Kjennetegn på perioden 2007–2015	56
4.4 Perioden 2015–2022: Spesialisert idrett med høye krav	56
4.4.1 Økonomiske barrierer på dagsorden.....	57

4.4.2	En voksende representasjon: Barneidrett etter barnas interesser	61
4.4.3	Toppidrettens ulike veier	65
4.4.4	Kjennetegn på perioden 2015–2022	69
5.	Oppsummering	71
5.1	NIFs bestemmelser under press.....	71
5.2	Barneidrettsdiskursens endring	71
5.3	Oppgavens begrensninger og videre forskning	73
6.	Kilder og litteratur	75
6.1	Avisartikler.....	75
6.1.1	VG-artikler hentet fra VGs nettside og nasjonalbiblioteket	75
6.1.2	Avisartikler hentet fra Aftenpostens arkiv og nettside	76
6.1.3	Andre avisartikler	77
6.2	Litteraturliste	77
7.	Vedlegg:	81
7.1	Vedlegg 1: Bestemmelser om barneidrett, utfyllende kommentarer. 1. april. 2000.	81

Forord

Masteroppgaven er min avsluttende oppgave som student ved Norges Idrettshøgskole (NIH). Jeg ser tilbake på seks fine år med høyere utdanning, hvorav fem av de gjennomført på NIH. Studenttiden har i perioder vært krevende, men mest av alt ser jeg tilbake på lærerike år med mange gode opplevelser og flotte bekjentskap.

Jeg ønsker å takke min veileder Matti Goksøyr, som har vært svært fleksibel og tilgjengelig gjennom hele året av masteroppgaven. Det har innebåret gode samtaler som ofte bikket tiden vi opprinnelig satt av. Jeg vil også takke min samboer som har vært tålmodig med en sliten student. I tillegg vil jeg takke mine gode medstudenter for å ha skapt et godt miljø på lesesalen, som har gjort det mer motiverende å legge ned mange timer med arbeid.

Oslo – mai 2023

Daniel Rolfsnes Edvardsen

1. Introduksjon

Barneidrettens innhold, formål og praksis er et mye diskutert tema i norsk idrett. Sett i et internasjonalt perspektiv er det ikke gitt at den norske barneidretten er bygget opp av de verdiene og bestemmelsene som den består av i dag (Støckel, et al, 2016). Den organiserte barneidretten i Norge er et relativt ungt fenomen, og idrett var tradisjonelt for unge voksne (Tønnesson, 1987, s. 132). Barneidretten er styrt av Norges idrettsforbund (NIF), altså utenfor skolesystemet, som er noe unikt med den skandinaviske måten å organisere idretten på. I den organiserte idretten ble det tidlig skapt to motpoler. På den ene siden finner man de som mener at barneidrettens mål er å legge grunnlaget for toppidrett og skape talenter (Solenes, 2009, s. 13). På den andre siden finner man de som ønsker å legge opp til «barnets beste» gjennom demokratiske verdier og allsidighet.

De første retningslinjene for barneidrett ble innført i 1976 av NIF. Retningslinjene ble senere til vedtatte bestemmelser om barneidrett i 1987 (NIF, 1988). Sentralt i 1987, sto allsidigheten. I begrunnelsen til Norges Idrettsforbund (1991) står det blant annet at allsidighet skal sikre erfaring med aktiviteter i ulike miljøer. Allsidigheten skulle ha en helt sentral plass i barneidretten. Tidlig spesialisering ble derimot sett på som veien mot tidlig frafall og stopp i den idrettslige utviklingen (Nilsen & Nilsen, 1987, s. 11). Allerede på tidlig 1900-tallet oppsto den ideologiske kampen i den allmenne idretten mellom det tradisjonelle allsidige idealet og ønsket om spesialisering (Goksøyr, 2011, s. 183). Idrettens konkurranseelement har også ført til et formål om å spesialisere barn for å bygge mot toppidretten (Solenes, 2009, s. 128). Bak spesialiseringsønske ligger også idrettens naturlige logikk, som handler om konkurransens vinn og tap.

Hensikten med oppgaven er å få frem barneidrettens virkelighetsbilder i et samtidshistorisk perspektiv fra 1999 til 2022. Kjernen i min oppgave er å undersøke to i utgangspunktet motstridende virkelighetsbilder i barneidretten, og hvordan de har endret seg i løpet av perioden. Kunnskapen om virkelighetsbildene av barneidretten er svært nyttig for å forstå og eventuelt endre praksisen. Diskursbegrepet vil stå sentralt for å få frem virkelighetene i barneidretten. Jeg har valgt å bruke diskursanalyse for å få frem underliggende tankesett som er forklarende for hvordan barneidretten har vært og

er i dag. Dette vil gi et innblikk i hvordan begrepsbruk og handlingsbetingelser har endret seg over tid i barneidretten.

1.1 Problemstilling

Gjennom masterprosjektet ønsker jeg å sette lys på forholdet mellom konkurranseidrett og tidlig spesialisering på den ene siden, og allsidighet og lekpreget aktivitet på den andre siden i den organiserte barneidretten i Norge. Kan vi se en dreining i idretten mot den ene eller andre siden? Hvordan blir barneidretten omtalt og forstått av NIF og offentligheten? Med offentligheten mener jeg stemmer som har innvirkning på norsk idrett, som viser dette i den offentlige debatten gjennom media. NIFs lekpregede allsidighetsideal lyser gjennom som hovedrepresentasjonen i barneidrettsdiskursen. En hovedrepresentasjon kan kort forklares som den normaliserte virkelighetsforståelsen. Diskursbegrepet vil bli nærmere redegjort under oppgavens teoretiske rammeverk. Ved å undersøke den offentlige debatten, vil man få frem den alternative virkeligheten i norsk idrett som ønsker at barneidretten skal basere seg mer på konkurranseidrettens premisser. Problemstillingen for oppgaven er:

- Hvordan har barneidrettsdiskursen endret seg fra 1999 til 2022?

For å svare på denne problemstillingen har jeg to delproblemstillinger:

- Hvordan kommer den sportifiserte- og den demokratiske posisjonen frem i perioden?
- Hvilke representasjoner er sentrale for barneidrettsdiskursens to posisjoner?

I delspørsmålet om hvordan posisjonene kommer frem, er jeg ute etter hvem som er bærerene (formidlerne) av diskursens representasjoner. I spørsmålet om sentrale representasjoner er jeg ute etter innholdet i posisjonenes virkelighetsbilde. Hva dette innebærer blir forklart under diskursbegrepet.

2. Teoretisk rammeverk

Det teoretiske rammeverket for masteroppgaven vil være tredelt. Først vil jeg forklare diskurs, for å avklare oppgavens teoretiske inngang. Deretter vil det bli redegjort for ulike kontekster og tidligere forskning rundt barneidrettstemaet. Avslutningsvis vil historiske kontekster ramme inn oppgavens utgangspunkt.

2.1 *Diskurs*

I min masteroppgave vil jeg skrive om den inkluderende barneidretten og tidlig spesialisering som to motstridende tankeganger i barneidretten. I spesialiseringstanken ligger også ønske om at barn skal konkurrere tidligere. Motpolene tar utgangspunkt i to forskjellige formål og for å få tak på budskapet til motpolene, velger jeg å bruke det teoretiske verktøyet diskurs. Oskar Solenes (2009) sin doktorgrad *Framtidas håp* om barneidrettsdiskurser vil være en viktig kilde i den historiske konteksten, og oppgaven vil være inspirert av hans diskursforståelse av barneidretten. Jeg vil i min oppgave tolke barneidretten som en større diskurs, hvor utsagnene tolkes som en del av barneidrettsdiskursen.

Hva er så en diskurs? Begrepets historie kan dras tilbake til Michel Foucault (1926-1984). Den franske filosofen og idéhistorikeren er mye brukt innen ulike fagfelt. For å plassere diskursens tilhørighet i idelæren kan man koble begrepet til ontologi og epistemologi. Neumann (2001), som har skrevet innføringsboken *Mening, materialitet og makt* om diskursanalyse beskriver koblingen. Han beskriver at ontologi kan bli sett på som læren om hva verden består av (Neumann, 2001, s. 14). Epistemologien spør på den andre siden om hvorfor og på hvilken måte verden fremtrer som den gjør (Neumann, 2001, s. 14). I diskursanalysen kommer epistemologien i første rekke, fordi man ønsker å forstå på hvilken måte vi kan få innsikt. Diskursbegrepet kan være utfordrende å få tak på og Foucaults bruk av begrepet er også noe uklart og tåkete. Neumann (2001) beskriver begrepet diskurs på følgende måte:

En diskurs er et system for frembringelse av ett sett utsagn og praksiser som, ved å innskrive seg i institusjoner og fremstå som mer eller mindre normale, er virkelighetskonstituerende for sine bærere og har en viss grad av regularitet i et sett sosiale relasjoner. (Neumann, 2001, s. 18)

I denne definisjonen er det enkelte begreper som må forstås; institusjon og virkelighetskonstituerende. «En institusjon er et symbolbasert program som regulerer sosial samhandling og som har en materialitet. Å institusjonalisere en diskurs er altså å formalisere settet med utsagn og praksiser» (Neumann, 2001, s. 178). Selve forklaringen på begrepet institusjon kan virke abstrakt. Jeg tolker det som et mønster av en bestemt oppfatning. Man kan stille spørsmålet om hvorfor ikke bare bruke ord som oppfatning eller syn i stedet for diskurs? Noe av forklaringen ligger i hvordan diskursen får frem at utsagn sees i sammenheng med det virkelighetskonstituerende i et miljø. Det er altså ikke bare utsagnet i seg selv som analyseres, men også sammenhengen utsagnet har med miljøet. For å sette definisjonen i kontekst med min oppgave, kan man tolke at det normaliserte virkelighetsbilde til NIF handler om barnas beste og ivareta samfunnets interesser fremfor toppidretten i barneidretten. På den andre siden vil det normaliserte virkelighetsbilde fra toppidrettens perspektiv være å spesialisere tidlig og konkurrere fra første stund. Diskurs vil altså i denne sammenheng handle om mønster av den normale virkelighetskonstituerende oppfatningen til barneidretten. Min oppgave blir å finne ut hvilken virkelighetskonstitusjon utsagnene om barneidretten kommer fra og hvordan det uttales og skrives om barneidretten.

For å få frem de ulike systemene av virkeligheten i barneidretten, vil jeg ta i bruk begrepet representasjoner og posisjoner. «Representasjoner er ting og fenomener i den tapning de fremstår for oss, altså ikke tingene i seg selv, men tingene silt gjennom det som kommer mellom oss og verden: sproget, kategoriene osv.» (Neumann, 2001, s. 33). Representasjoner kan tolkes som reproduserte forfatninger av virkeligheten. «Når bærere av samme representasjon (de som fremmer bud på virkeligheten som ligner hverandre) er institusjonalisert, utgjør de en posisjon i diskursen» (Neumann, 2001, s. 33). I min tolkning av representasjoner og posisjoner vil jeg bruke den nevnte polariserte fremstillingen av norsk barneidrett. Hvor på den ene siden finner man den demokratiske posisjonen, og på den andre siden den sportifiserte posisjonen. Den demokratiske posisjonen representerer NIFs tydelige standpunkt i bestemmelsene om barneidrett og det tradisjonelle synet på barneidretten. Posisjonen ivaretar barnets interesser og idrettens samfunnsansvar. Idretten skal fremme demokratiske verdier som inkludering og barnets frihet til å velge. I praksis har dette tradisjonelt innebåret at idretten skal være preget av allsidig, lekbetont trening som skal fremme deltakelse og hindre frafall. Det er viktig å understreke at NIF ikke er den demokratiske posisjonen,

men en viktig stemme til den diskursive praksisen i barneidretten. Som nevnt tidligere utelukker ikke NIF sportifiserte tankeganger. I min oppgave vil den sportifiserte posisjonen være sammensatt. Den sportifiserte posisjonen kan sees i sammenheng med ønske om å spesialisere barneidretten (Solenes, 2009, s. 128). I det sportifiserte virkelighetsbilde ligger også barneidrettens formål om å rekruttere til voksenidretten. Samtidig er sportifisering tett koblet til idrettskonkurransen og gleden av å måle seg opp mot andre (Solenes, 2009, s. 128). Den sportifiserte posisjonen fremmer en alternativ representasjon i barneidretten, et tankesett om at tidlig spesialisering er viktig for å kunne bygge mot konkurranse, prestasjoner og toppidrett. Sett til representasjoner kan man dele inn i hoved-, og alternative representasjoner. Et viktig spørsmål i analysen er hvem som reproducerer de samme konstitusjoner på virkeligheten. Det vil si bærerne av virkelighetsbilde. Det er vanskelig å diskutere diskurser uten å inkludere maktbegrepet. Maktstrukturen i diskursene er ikke nødvendigvis bare formalisert makt (Solenes, 2009, s. 34). Koblet til barneidretten har NIF den formaliserte makten, men selv om NIF har makt til å definere bestemmelsene kan det være liten oppslutning rundt dem.

2.2 Kontekst og tidligere forskning

Konteksten og den tidligere forskningen er med på å gi større forståelse rundt temaet. Her vil jeg gå gjennom sentrale begreper som omhandler barneidretten. Samtidig som forskningen rammer inn oppgaven er også forskningen en del av den diskursive praksisen i barneidretten. Det vil si at forskningen som refereres til også er med på å påvirke barneidrettsdiskursen i analysen.

Det er en viktig del av konteksten å understreke at diskusjonen av barneidretten ofte tar utgangspunkt i ulike formål med barneidretten. Hva er så formålet med barneidretten? Forskerne Stig Arve Sæther og Jan Erik Ingebrigtsen (2006) legger frem ulike formål med barneidrett i sin vurdering av barneidrettsbestemmelsene. De peker på idrettens egenverdi for barna, samt idrettens nytteverdi for barna, idretten og samfunnet. NIFs hovedformål i dag, er at alle skal ha mulighet til å drive idrett ut ifra sitt behov og ønske (NIF, u.å.a). I NIFs formål står barnas egenverdi og nytteverdi i sentrum. Barnas egenverdi handler om barnas egen glede av drive med idrett. Det er barnas ønske, trivsel og mestring som ligger i fokus. Idrettens nytteverdi for samfunnet handler om idrettens oppdragende og integrerende virkning (Sæther & Ingebrigtsen, 2006). Er det slik at en allsidig barneidrett er det beste for å oppnå NIFs formål? Kan allsidig trening i tillegg

være det beste for å fostre frem fremtidige toppidrettsutøvere, eller er det tidlig spesialisering og konkurranser? Det finnes mange vinklinger og nyanser innenfor temaet. En kan stille spørsmålet om idretten kan ivareta formålet om barns muligheter, i tillegg til å bygge toppidrettsutøvere gjennom tidlig spesialisering. Hva som er rett eller galt formål for barneidretten, er ikke diskursanalysens oppgave å løse. Utsagnenes formål er likevel viktig å klargjøre, for å få grep på hvilken posisjon utsagnene tilhører. Jeg ønsker å finne ut hva bærerene av representasjonene i barneidretten sier og om det har skjedd en eventuell endring. Gjennom analysen av utsagn om allsidighet, tidlig spesialisering og konkurranse er det derfor viktig å stille spørsmålet: til hvilket formål?

Jeg ønsker å ta for meg forskning rundt begrepene allsidighet og tidlig spesialisering. Hva innebærer begrepene allsidighet og tidlig spesialisering og hva er gjort av forskning innenfor området? Forsker Yngvar Ommundsen (2011) har skrevet artikkelen *Spesialisere tidlig og plukke talenter – er det så lurt?* Ommundsen (2011, s. 54) beskriver at spesialisering innebærer å satse på en idrett, gjennom hele året, i stedet for sesongbaserte idretter. Videre beskriver forskeren at konkurransen kan bli sett på som et mål i seg selv, kontra å bruke konkurransen som en utviklende arena. Det blir også redegjort for begrepet talent som kan brukes om barn som viser tidlig svært gode ferdigheter (Ommundsen, 2011, s. 61). Allsidighet på den andre siden kan bli sett på som idrettslig mangfold og kan sees i sammenheng med leken og egenverdien i idretten. Allsidighet handler om å være aktiv i flere idretter og bygge en variert motorisk bakgrunn som er overførbar til en idrett (Ommundsen, 2011, s. 57). Den kanadiske forskeren Jean Côté har gjort flere undersøkelser på lekpreget aktivitet. Han bruker begrepet «deliberate play» som Ommundsen (2011) har oversatt til bevisst, lekpreget idrett. Côté og David J. Hancock (2014) har i artikkelen *Evidence-based policies for youth sport programmes* undersøkt hvilken tilnærming som lønner seg for barn under 13 år, som i sammenheng med barneidrettsbestemmelsene blir definert som barneidrett. Gjennom analyse av ulike studier kommer artikkelen frem til at allsidighet og bevisst, lekpreget idrett for barn er viktig for å oppnå langvarig deltakelse, men også prestasjoner i idretten (Côté & Hancock, 2014, s. 60). På den andre siden finner man bevisst, målrettet trening, som kan kobles til spesialisering og systematisk trening (Ommundsen, 2011, s. 57). Ommundsen (2011) oppsummerer i sin artikkel at bevisst, lekpreget idrett er viktig for utviklingen til barn i idretten, men også at spesialisering er

viktig for prestasjonsutvikling. Han stiller likevel spørsmål til om bevisst, målrettet trening kan være uheldig for den indre motivasjon hos unge utøvere.

Talentbegrepet er også verdt å ta tak i, da det er et begrep som brukes hyppig om barns tidlige ferdigheter i barneidretten. Synet på talent kan fortelle hvordan barn i idretten blir oppfattet. For hva er et talent? Ommundsen (2011) beskriver to måter å forstå talentbegrepet på: et statisk talentbegrep og et dynamisk talentbegrep. Det statiske synet handler om at talent er noe man er født med, noe man har (Ommundsen, 2011, s. 61). I det dynamiske synet blir talent forstått som et potensial til å utvikle seg.

Når det kommer til historisk forskning på barneidrett, er Oskar Solenes (2009) en viktig kilde. I Solenes (2009) sin avhandling stilles det spørsmål til hvordan det idrettsaktive barnet er forstått i tidsperioden 1920-1976, og hvordan maktstrukturen har preget barneidretten. I Solenes (2009) sitt arbeid er særlig synet på barnekroppen sentralt og hvordan kroppen blir oppfattet. Han tar utgangspunkt i at det idrettsaktive barnet er en sosial konstruksjon, som i diskurser blir konstruert og rekonstruert (Solenes, 2009, s. 15). Solenes tar blant annet opp spenningen mellom barnets beste og idrettens naturlige konkurranse som en problemstilling, som er like aktuell i dag som på 1970-tallet. Denne problematikken kan relateres til diskusjonen jeg ønsker å undersøke. Jeg ønsker ikke å gå inn i synet på barnekroppen på samme måte som Solenes har valgt å gjøre i sin oppgave. Jeg ønsker derimot undersøke barneidretten med en samfunnsorientert forståelse. Solenes tok også del i forskningsartikkelen: *Sport for children and youth in the Scandinavian countries*, sammen med Jan Toftegaard Støckel, Åse Strandbu, Per Jørgensen og Kristin Fransson (2010). Artikkelen tar for seg barneidrettens store endring i Skandinavia og hvordan barneidretten har blitt en stor del av folkehelsen og velferden i Norge, Danmark og Sverige. Også her blir diskursbegrepet tatt i bruk for å forklare den dominerte oppfatningen av barneidretten gjennom ulike tider. Forskningen setter barneidrettens videre utvikling i fokus. De argumenterer for at den frivillige sektoren i idretten blir presset av den statlige og kommersielle delen av idretten (Støckel, et al., 2010, s. 639). Forskerne avslutter med å presisere at presset fra andre sektorer ikke bare må bli sett på som truende for den frivillige idretten, men også en måte å styrke kvaliteten på idretten (Støckel, et al., 2010, s. 639).

2.3 Historiske kontekster

I analysen jeg ønsker å gjennomføre vil den historiske konteksten være spesielt viktig for å forklare hvordan problemstillingen har blitt til og få kunnskap om hva som er bakgrunnen til diskusjonen. Jeg ønsker med dette å få frem de store linjene i barneidrettens historie og senere bruke dem i relasjon til analysen.

2.3.1 Den historiske idealkampen

En viktig del av spenningen i barneidretten ligger i forholdet mellom praksisene rundt allsidighet og tidlig spesialisering. Før spenningen mellom allsidighet og tidlig spesialisering ble aktuell i norsk barneidrett, har allsidighet og spesialisering vært en idealkamp i idretten generelt siden de første særforbundene ble opprettet på 1890-tallet. Matti Goksøy (2022, s. 166) beskriver at spenningen mellom spesialisering og allsidighet har vært en rotfestet motsetning i norsk idrett. Goksøys (2011) kapittel *Heltebilder i utvikling: Fra idrettsmann til utøver* får frem den historiske utviklingen av idealene i norsk idrett. Tilbake i 1919 opprettet kammerherre Ferdinand Julian Egeberg, Egebergs ærespris. Prisen skal fremme allsidige prestasjoner og blir fremdeles sett på som norsk idretts høyeste utmerkelse (Goksøy, 2011, s. 182). Senest i 2020 vant Therese Johaug prisen for sine prestasjoner i både langrenn og friidrett (Hansen, 2020). Prisen skulle deles ut til «idrætsmand eller kvinde som har ydet fremragende præstationer i en idretsgræn og dessuten har utmerket sig i andre» (Goksøy, 2011, s. 182). Selv om prisen ikke angår barneidretten direkte, forteller Egebergs ærespris mye om at allsidighet sto sterkt i norsk idrett. Allsidighet har hatt en høy status, men ønske om spesialisering begynte å vokse i god tid før Egebergs ærespris ble delt ut for første gang i 1919. Spenningen mellom allsidighet og spesialisering i Norge kan kobles til de første skytterlagene på slutten av 1850-tallet (Goksøy, 2022, s. 41). Centralforeningen, som ble den første landsdekkende idrettsorganisasjonen i 1861, var opptatt av at idretten skulle ha et større formål enn idretten i seg selv, spesielt å forsvare fedrelandet (Goksøy, 2022, s. 58). Ønske om allsidighet kommer blant annet tydelig frem gjennom Centralforeningens premiering av kombinertkonkurranser (Olstad, 1987, s. 55). Skikonkurransene som skihopp hadde en tendens til spesialisering, selv om stilpoeng dempet den sportifiserte tankegangen i hoppkonkurransene. Med den sportifiserte tankegangen mener jeg ønske om å sette rekorder. Jo lenger, jo bedre. Kombinertøvelsen, som besto av langrenn og hopp, var den eneste øvelsen Centralforeningen tildelte «kongepremie» (Olstad, 1987, s. 58). Fra 1890 til 1920 ble

det startet opp en rekke særforbund, noe som innebar en spesialisering som ikke falt i god jord hos Centralforeningen (Goksøyr, 2022, s. 61). Norges Riksforbund for Idrett, ble opprettet i 1910, og representerte særforbundene og spesialiseringen (Goksøyr, 2011, s. 183). På mange måter kan en argumentere for at Egebergs ærespris har bidratt til å ivareta allsidighetsidealet i norsk idrett. Man kan argumentere for at idrettsdiskursen har vært i endring på grunn av toppidretten. Tankesettet rundt idretten om hvordan en skal drive idrett har endret seg. Idealene i idrett ble etter hvert preget av idrettsheltene. Fra å ha et generelt ideal om den allsidige idrettsmannen, skapt av samfunnet, til å få enkeltindivider som utmerker seg i internasjonal toppidrett (Goksøyr, 2011). Interessen for toppidretten økte utover på 1900-tallet og sammen med kommersialisering og mediedekningen, ble det helt naturlig og mer akseptert å satse i en idrett. Hvorfor har vi da holdt allsidigheten så tett til brystet i barneidretten? For å svare på det spørsmålet kan en se historisk på barneidrettsdiskursen.

«All spesialisttrening for barn og skoleungdom er av det onde» (Løvland & Schiøtz, 1925, sitert i Solenes, 2009, s. 110). Dette var et utsagn fra prosjektet *Idrettsbok for norske gutter* til lege Carl Schiøtz og Helge Løvland (1925), som var opptatt av å styrke allsidighetens rolle i barneidretten på 1920-tallet. Løvland var tidligere idrettsutøver, oberstløytnant og senere generalsekretær i Norges Landsforbund. En stor del av grunnlaget for påstanden kom fra det Solenes (2009) beskriver som helsediskursen. Sammen med Schiøtz var også direktøren ved Statens Gymnastikkskole Louis Bentzen en viktige stemmer for helsediskursen (Solenes, 2009, s. 74). Legeindustrien hadde en sentral stemme i barneidretten på denne tiden og idealkroppen for barna ble den allsidige «all-round» kroppen (Solenes, 2009, s. 89). Sammenlignet med andre land, kunne kartleggingen av barns kropp bli brukt til å rekruttere talenter til toppidretten. Likevel satte spesielt Schiøtz og Løvland allsidigheten i fokus. Tydelig var ikke det å skape idrettstalenter det viktigste, i stedet var helsen i form av en sunn og sterk kropp målet. I etterkrigstiden var blant annet legen Ingvald Johansen mangeårig leder i utvalget for barne- og ungdomsidretten i NIF (Tønnesson, 1987, s. 134). Tønnesson beskriver at: «Barna måtte gjennomgå nøyaktige legeundersøkelser og konkurranse-elementet skulle begrenses» (Tønnesson, 1987, s. 134). Disse faktorene kan argumenteres for å ha vært med på å styrke helseformålet og dermed også allsidighetsidealet i barneidretten.

Spørsmålene om tidlig spesialisering for barn og unge kom likevel til syne relativt tidlig. Det var en annen oppfatning om hva som innebar barn og idrett på 1930-tallet, fordi idretten primært var for voksne. Legekontrollkomiteen ble på 1930-tallet blant annet satt under press av Norges Cykelforbund og Norges skiforbund som ønsket muligheten for å konkurrere for yngre deltakere (Solenes, 2009, s. 153).

Legekontrollkomiteen var en egen komite under Landsforbundet som hadde stor påvirkning på aktiviteten til barn og ungdom. Allerede på denne tiden hadde særforbund ønske om friere konkurransemuligheter for barn. I tillegg til særidrettsforbund var også foreldres ambisjoner en viktig bærer for tidligere spesialisering. Schiøtz og Løvland var svært kritiske til enkelte fedre som hadde store ambisjoner på vegne av sine barn (Solenes, 2009). Et eksempel på dette var barnestjernen Sonja Henies far, Wilhelm Henie, som selv var VM vinner i sykling fra 1894 (Goksøyr, 2011, s. 187).

I tillegg til helsediskursen, var allerede leken i barneidrettsdiskursen viktig for å opprettholde allsidig aktivitet. Leken, som også er sentral i nyere forskning på området innen barneidrett, var allerede viktig på 1920-tallet. De sentrale normbærerne i Løvland og Schiøtz (1925) satt leken høyt og mente at aktivitetene bør være som lek og moro, og en motsats til arbeid (Solenes, 2009, s. 111). Leken skal være naturlig og viktig for barns naturlige behov. Det er overraskende lite forskjell mellom normskaperne fra 1925 og forskningen til Côté 90 år senere rundt bevisst, lekpreget idrett. I 1946 opprettet NIF Utvalget for barn- og ungdomsidretten (Solenes, 2009, s. 166). På mange måter var dette egne utvalget med fokus på barn og ungdom starten på den organiserte barneidretten i NIF. Den demokratiske posisjonen i barneidretten kom også tydelig frem så tidlig som i 1951. Allerede da kom det tydelige retningslinjer om barne- og ungdomsidrett fra NIF: «Gjennom idrettslek og konkurranser lærer de unge seg til å underordne seg lover og regler, og gjennom felles arbeid i idrettslaget, lærer de seg samarbeidets verdi og å vise respekt for andre» («Retningslinjer for barne- og ungdomsidretten» fra NIFs landsstyremøte i 1951, sitert i Solenes, 2009, s. 171). Retningslinjene viser barneidrettens tette tilkobling til samfunnet og viktigheten av demokratiske verdier.

2.3.2 År 1976 og utover: Barneidretten settes i system

«Barna kom med der de voksne falt fra» (Tønnesson, 1987, s. 132). I 1945 var ikke mer enn 22% av medlemmene i Norges idrettsforbund barn. I 1950 var det siste året hvor det

var mindre barn enn voksne i den organiserte idretten (Tønnesson, 1987, s. 132). Etter hvert som barneidretten vokste, ble det stilt spørsmål til hvordan den skal styres. Blant annet var det tydelige skiller mellom skolen og den organiserte idretten. Skolen mente at den organiserte idretten skapte tapere på grunn av et konkurransefokus. Forsker på området, Oskar Solenes (2009), kalte skolens syn for den pedagogiske diskursen, mens den sportifiserte diskursen med sitt konkurransepreg stod i sentrum av idrettens egenart. Idrettstinget vedtok i 1976 retningslinjene for barneidrett, som senere ble videreutviklet til bestemmelsene for barneidretten i 1987 (Skirstad, 2011, s. 37-38). Utviklingen kan sees i sammenheng med det Tønnesson har kalt (den første) idrettsrevolusjonen, hvor norsk idrett fikk en enorm vekst (Tønnesson, 1987, s. 247). Mange faktorer påvirket revolusjonen, som TRIM-bevegelsen, økt fritid, fjernsyn og endringer i NIF på tinget i 1965 (Tønnesson, 1987, s. 248-356). Sett på barneidrettsdiskursene isolert, argumenterte Solenes (2009) for at vedtaket i 1976 begrenset den sportifiserte diskursen. NIF satte samfunnets og barnets interesser fremfor idrettens egne interesser og behov (Solenes, 2009, s. 224). Idrettstinget fastslo i 1976: «... at barneidretten var et fellesansvar for hele organisasjonen og gikk mot «ensidig spesialisering på et for tidlig tidspunkt»» (Tønnesson, 1987, s. 314). Dette beskrives av Solenes som den demokratiske diskursen. Jeg understreker at jeg i min masteroppgave tolker de to diskursene som to posisjoner i barneidrettsdiskursen, og ikke som en egen diskurs. Det er spenningen mellom disse posisjonene jeg ønsker å undersøke i analysen.

I 1987 ble bestemmelsene om barneidretten vedtatt i NIF. Bestemmelsene om barneidrett kan sees som et monument i barneidrettsdiskursen. Det vil si at bestemmelsene fungerer som et forankringspunkt i diskursen (Neumann, 2001, s. 177). For å få frem NIFs tydelige syn på allsidighet kan man se til brosjyren *Bestemmelser om barneidrett: vedtatt på idrettstinget 1987*. Som en introduksjon til bestemmelsene, står det følgende øverst uthevet i blå skrift:

Allsidig idrettsopplæring av barn er nødvendig for å nå topp og bredde. Tidlig spesialisering fører ofte til frafall i ung alder. Spesialisering krever også mer ressurser i form av ledere, instruktører og penger. Etter en periode med holdningsskapende arbeid, konkrete tiltak og utdanning, bør organisasjonen nå være moden – faglig og holdningsmessig – til å gjennomføre barneidretten som

allsidig idrettsopplæring/idrettsskoler, for alle barn. For å få iverksatt dette er det nødvendig med regler/retningslinjer for barneidretten. (NIF, 1987)

Her kommer det tydelig frem hvilken rolle allsidighet hadde i de opprinnelige bestemmelsene. Bestemmelsene får frem barneidrettens formål og hva som er viktig i barneidretten. Det kan argumenteres for at barneidrettsdiskursens hovedrepresentasjon kommer godt frem gjennom bestemmelsene. Bestemmelsene i barneidretten blir på mange måter forankringspunktet for barneidrettsdiskursen. For å koble det opp mot forskeren Niels Åkerstrøm Andersen (1994), vil det være tekster som er med å bære og avgrense en diskurs (Neumann, 2001, s. 52). Bestemmelsene besto den gangen av seks hovedpunkter. Punkt en handler om at bestemmelsene gjelder barn fra 6 til 12 år. Punkt to handler om å tilrettelegge for allsidig idrettsopplæring. Den sier: «Barneidretten skal tilrettelegges som allsidig idrettsopplæring hvor det tas sikte på å stimulere barnas fysiske, psykiske og sosiale utvikling, og gi en opplæring og innføring i flere idretter» (NIF, 1987). Punkt tre og fire tar for seg en utviklingsplan og idrettsopplæringens gang. Sentralt i utviklingsplanen er allsidighet, mens fra 10-12 år skal en begynne spesialisierende trening i enkelte idretter. Dette viser til at spesialisering skal fases inn på slutten av barneidretten. Punkt seks handler om retningslinjer for konkurranse. Begrensningene på konkurranse kan på den ene siden bli sett på som en hindring mot tidlig spesialisering. Retningslinjene rundt konkurranse er der for å skape god aktivitet for alle barn. Samme år som bestemmelser om barneidretten ble vedtatt, ble boka *Bedre Barneidrett* gitt ut av Norges idrettsforbund, skrevet av Anne-Britt Nilsen og Tore A. Nilsen (1987). Boka tar for seg begrepene allsidighet og tidlig spesialisering. Allsidighet blir i samsvar med bestemmelsene om barneidrett beskrevet som en nødvendighet og sentralt for å redusere frafall. Tidlig spesialisering blir på den andre siden sett på som veien til tidlig frafall og tidlig stagnering i prestasjon (Nilsen & Nilsen, 1987, s. 11). Argumentet om frafall er basert på nasjonale og internasjonale frafallsundersøkelser. Andre faktorer som blir tatt opp som årsaker til frafall, er blant annet for store krav til prestasjoner og resultater, manglende foreldreengasjement og dårlige opplevelser (Nilsen & Nilsen, 1987, s. 13). I tillegg blir helseperspektivet tatt opp som en faktor. «I verste fall kan en slik ensidig trening medføre både akutte og kroniske belastningsskader» (Nilsen & Nilsen, 1987, s. 11).

I tillegg til bestemmelsene kommer det rundt midten av 1980-tallet et nytt begrep inn i barneidretten: «allidrett». I boka *Bedre Barneidrett* (1987) blir det illustrert en modell som viser et eksempel på hvordan man skal organisere barneidretten. I alderen 8-12 år blir det anbefalt fra NIF å danne egne barneidrettsgrupper som går gjennom forskjellige idretter. Dette kommer som en kontrast til særiddrettsstilbudet som var dominerende på denne tiden. For å illustrere dette kan en se til Rogalands og Nordlands Idrettskretser, som i 1986 jobbet med en holdningsendring i barneidretten (Haugesund Avis, 1986, s. 20). Oppslaget i Haugesunds Avis lød som følger: «allidrett – fremtidens barneidrett». Idrettskretsen gjorde forsøk på å arrangere kurs og holde allidrettsdager i idrettslag. Det store hodebryet for kretsene var nettopp å få med særiddrettslagene. Argumentene for å få frem et tilbud om allidrett samstemmer godt med bestemmelsene om barneidrett. Allidretten blir etter hvert til oppstarten av idrettsskoler. Utover 90-tallet vokser antall idrettsskoler i Norge.

Innad i idrettsforbundet kom det senere motstridende forslag rundt barneidrettsbestemmelsene. Det ble fremmet et forslag om å senke alderen i barneidretten fra 12 til 10 år fra blant annet svømmeforbundet og sportsdanseforbundet på idrettstinget i 1994 (NIF-protokoll, 1994). Muligens for å kunne spesialisere tidligere, eller for å tidligere konkurrere internasjonalt. Elleve år etter at bestemmelsene om barneidretten blir vedtatt står de urørte og bare revideringer av forklaringer til bestemmelsene er gjort. I 1998 gjorde idrettsforsker ved NTNU Jan Erik Ingebrigtsen en evaluering av bestemmelsene om barneidrett. Ett av funnene var blant annet at kunnskapen om bestemmelsene var mindre god jo lenger ned i NIF sitt system en kom. Det vil si at lokallag innenfor idrettskretsene generelt ikke hadde samme kunnskap om bestemmelsene som de på toppen. Da kan en begynne å stille seg spørsmålet rundt den egentlige praksisen av barneidretten. Hvordan barneidretten helt konkret praktiseres i klubbhverdagen er vanskelig å finne ut i ettertid. Likevel kan man få et inntrykk av de sosiale praksisene i barneidretten gjennom en diskursanalyse. Overgangen mellom oppgavens historiske bakgrunn og den historiske diskursanalysen skjer i 1999.

3. Diskursanalysens metode

Jeg har valgt å gjennomføre en historisk diskursanalyse for å få undersøke endringer i barneidretten mellom 1999-2022. Diskurs er allerede nevnt under den teoretiske rammen som et teoretisk verktøy i analysen. Samtidig er diskursanalyse en analytisk metode, som skiller seg fra mange andre metodiske eller teoretiske tilnærminger. Diskursanalysen kan sees som en helhetlig prosess som ikke bare er teoretisk eller bare metodisk. I en diskursanalyse er det viktig å tenke på hva jeg leser, og hvilke diskursive prosesser uttalelsene tilhører. Det vil si at jeg analyserer språket sammen med den diskursive materialiteten (Neumann, 2001, s. 81). Neumann beskriver poenget med en diskursanalyse slik:

Poenget med diskursanalyse er å studere hvorledes det eksisterer en rekke handlingsbetingelser for det talte og gjorte, hvorledes et gitt utsagn aktiverer eller «setter i spill» en serie sosiale praksiser, og hvorledes utsagnet i sin tur bekrefter eller avkrefter disse praksisene. (Neumann, 2001, s. 178).

Handlingsbetingelser er konstant i endring, som gjør det interessant å gjennomføre en diskursanalyse over en historisk periode. Handlingsbetingelser er nettopp i endring på grunn av nye re-produksjoner av betingelsene (Neumann, 2001, s. 179). Dette kan sees i sammenheng med diskursanalysens epistemologiske spørsmål om hvordan vi kan få kunnskap om verden. Spørsmålet om «hvordan» gjør at diskursanalysen både er teoretisk, men også metodisk.

Blant dataene mine er avisartikler og bestemmelser fra forbundet en viktig kilde til den offentlige diskusjonen om tema. Filosof og kulturhistoriker Nils Gilje beskriver at diskursanalytiske tilnærminger kan si noe om hvordan blant annet avisartikler og lover utøver makt i form av språket som blir brukt (Gilje, 2021). «Diskursive praksiser inngår alltid i videre kontekster og er uløselig knyttet til sosiale og politiske praksiser» (Gilje, 2021, s. 68). Språket og utsagnene forteller altså noe utover selve utsagnene. Metoden vil dermed være svært nyttig for meg og min problemstilling. Espen Schaanning (2021) har skrevet kapittelet «Om å bruke Foucault: Fire metodestrategier» i boka *Grep om fortiden*. Schaanning beskriver skepsis til bruken av Foucault (som en del av sin metode) i masteroppgaver og doktorgrader, hvor begrepene ofte består av overfladiske

beskrivelser av Foucaults verk. Jeg ønsker ikke å frase inn mange av hans begreper bare for å bruke dem. Jeg ønsker å bruke diskursbegrepet som et verktøy til å undersøke barneidrettens endring. I min oppgave vil jeg anvende Schannings metodestrategi som vender blikket oppover. Denne metodestrategien undersøker hvem som produserer virkelighetsbilde i diskursen og hva de ønsker å oppnå (Schanning, 2021, s. 91). Strategien kommer tydelig frem i datainnsamlingen, hvor jeg gjør en vurdering av hvilke dominante representasjoner som skal være med i analysen. Jeg vil videre undersøke hvordan språket og utsagn kommer frem gjennom dataene. Det er viktig å understreke at min mening om hva som er riktig eller gal vei for barneidretten er irrelevant.

3.1 Avgrensning og historisk periodisering

«I og med at man ofte er interessert i å fokusere på endringer i diskursen, er det også viktig å avgrense i tid» (Neumann, 2001, s. 57). Jeg har valgt år 1999 som startår for perioden. Dette er det tolvte året med barneidrettsbestemmelsene og ingen endringer er blitt gjort i NIF. Var det så stor grad av enighet rundt de satte bestemmelsene? Kanskje ikke likevel. I 1999 oppsto det en diskusjon mellom idrettspresident Kjell. O. Kran og Olympiatopp-ansatt Finn Aamodt i Norges idrettsforbund. Aamodt gikk ut i offentligheten med tydelige synspunkter om at barneidretten drives feil. Frem til dette tidspunktet hadde det vært relativt lite motstand mot bestemmelsene om barneidrett i offentligheten. Starten av periodiseringen preges av hendelsene om feltet og som en viktig avgrensning til oppgaven. Et annet naturlig starttidspunkt ville vært 1987. I 1987 var det en relativt bestemt oppfatning og forklaring at allsidighet er bra og tidlig spesialisering er dårlig. Allsidigheten stod sterkt i NIF og i offentligheten, og en kan argumentere for at den demokratiske posisjonen stod for hovedrepresentasjonen i barneidrettsdiskursen. Likevel kan man ikke si at det ikke fantes motstand også da. I min oppgave ønsker jeg derimot å utforske om det skjer en endring i barneidrettsdiskursen. Om hvordan representasjonene kommer frem i barneidretten. Derfor velger jeg å bruke 1999, hvor en kan argumentere for at det skjer en ny oppblomstring av den sportifiserte posisjonen som bryter med den demokratiske posisjonen. En annen faktor av den valgte periodiseringen er å ikke gape over for mye, for å kunne gå mer i dybden av perioden jeg undersøker. I et historisk perspektiv kan det å gå i dybden på rundt to tiår med idrettshistorie også føre til at en mister

overblikket en ønsker. Det blir derfor viktig å finne balansen mellom overblikk og dybde i oppgaven.

For å avgrense det historiske prosjektets innhold har jeg vært nødt til å få god oversikt over temaet og den historiske konteksten. Barneidretten inneholder flere viktige diskusjoner og historiske spenninger. Jeg har valgt å se bort ifra idrettens rolle i skolen, og kun konsentrere meg om den organiserte idretten i NIF. Det vil si at alt av skolens idrettsinnhold blir holdt utenfor denne oppgaven. Internasjonalt i land som USA og England er skole og idrett bundet tett sammen, mens Norge og de skandinaviske landene har egne frivillige organisasjoner som styrer idretten (Støckel et al., 2010, s. 638). Den pedagogiske diskursen kommer derimot frem som en faktor som spiller inn i oppgavens diskusjon. Spenningen mellom den pedagogiskorienterte skolen og den konkurranseorienterte idretten har eksistert i lang tid, spesielt i spørsmålet om hvem som har ansvaret for barneidretten. Når barneidretten først ble organisert utenfor skolen, ble ikke den pedagogiske diskursen like sentral, men i senere tid har samarbeidet mellom skole og den organiserte idretten vært diskutert og gjennomført. En skal ikke se bort ifra at påvirkningen til den pedagogiske diskursen har spilt inn i barneidrettens formål og bestemmelser.

Neumann (2001) beskriver at kulturell kunnskap er viktig for å utføre en god diskursanalyse. Prosjektet blir også avgrenset ut ifra hva som er gjort og skrevet om fenomenet fra før. Bakgrunnskunnskapen om forskningsfeltet har jeg hentet fra ulike hold. Jeg har aktivt brukt forskerne Oskar Solenes, Yngvar Ommundsen, Jean Côté, Stig Arve Sæther, og Jan Erik Ingebrigtsen. Relevant forskning og informasjonsbøker har jeg funnet gjennom søkemotorene *Oria* og *Taylor & Francis*. I tillegg har jeg hatt nytte av oversikten over relevante forskeres arbeid på det nasjonale forskningsinformasjonssystemet *Cristin*. NIFs historiske dokumenter har også vært en del av den historiske bakgrunnen. Dokumentene har vært tilgjengelig på biblioteket ved Norges Idrettshøgskole, i tillegg til NIFs egne nettsider.

3.2 Valg av diskurs og posisjoner

Jeg har valgt å undersøke barneidretten som en større diskurs. Sammenlignet med Solenes sitt tidligere arbeid med barneidrettsdiskurser, har han valgt å se barneidretten ut ifra flere ulike diskurser: den sportifiserte diskursen, helsediskursen, den pedagogiske

diskursen og demokratiske diskursen. I mitt tilfelle ønsker jeg å undersøke barneidrettsdiskursen som én større diskurs og hvilket virkelighetsbilde som representeres innenfor idretten. Det vil kunne få frem at representasjonene innenfor barneidretten ikke nødvendigvis hører til den ene eller den andre diskursen, men er tilhørende en posisjon i diskursen. Posisjonene er nødvendigvis ikke bare motsigende, noe som kan gjøre det utfordrende å plassere utsagn i en bestemt posisjon. Jeg må i min inngang til analysen være oppmerksom på at jeg står i fare for å gå glipp av ytre diskurser som er med på å påvirke barneidrettens konstruerte virkelighet. Likevel kan man ikke gradere seg mot alle påvirkende krefter i diskursen. Selv om NIF er en egen organisasjon med sine ledere og medlemmer, vil diskurser utenfra, som skolen eller staten, ha påvirkning på vitenfeltet. Det er viktig å understreke at jeg i analysen ikke utelukker påvirkningskraften til andre diskurser, som helsediskursen og den pedagogiske diskursen.

Jeg velger å konsentrere meg om barneidrettens tradisjonelle demokratiske posisjon som har vært svært sentral i måten å diskutere barneidretten på siden 1950-tallet. Bestemmelsene om barneidretten gjorde posisjonen på mange måter sentral igjen allerede i 1976, men spesielt i perioden etter bestemmelsene ble vedtatt 1987. Man kan diskutere om det demokratiske virkelighetsbilde skal puttes i en egen diskurs koblet til velferdsstaten. Likevel er det NIFs egne bestemmelser som har valgt å ta et stort samfunnsansvar om å se utover idrettens egne interesser. I løpet av analysen vil det derimot komme til et punkt hvor statens påvirkning blir en diskusjon. Den sportifiserte posisjonen har blitt representert siden barneidrettens start. Dette kan sees ut ifra et historisk perspektiv. Gjennom en modernisering av idretten som en helhet, har det skjedd en sportifisering (Goksøyr, 1999, s. 45). I sportifiseringen ligger spesielt ønske om konkurransemåling og prestasjoner. Innholdet i utsagnene til posisjonen har likevel flere nyanser. Man har selve konkurranse- og prestasjonsjaget som kommer fra de voksnes premisser, men også gleden av selve konkurranseidretten gir barna.

3.3 Innsamling av data

Å avgrense hva som skal med i min historiske diskursanalyse kan fremstå som en uoversiktlig oppgave, da det er skrevet og gjort mye innenfor tema i løpet av perioden. Det mest ideelle i en diskursanalyse er å kunne dekke hele feltet, men det vil være en umulig oppgave (Neumann, 2001, s. 54). Derfor er det viktig å få frem de viktigste

representasjonene for min masteroppgave. Jeg har valgt å vende blikket oppover i barneidretten for å undersøke hvilke dominante representasjoner som eksisterer. De dominante representasjonene vil være viktig for å kunne fortelle hvilket virkelighetsbilde som kjennetegner barneidretten. For å kunne finne hvem bærerene av representasjonene er, må jeg vurdere hvem som har påvirkning på barneidretten. Hvem er det som re-skaper vitenfeltet? NIF som institusjon er en naturlig kilde til det dominante virkelighetsbilde i den demokratiske posisjonen. Den dominante representasjonen i den sportifiserte posisjonen vil finnes gjennom den offentlige barneidrettsdebatten. Hvem som bærer frem diskursens representasjoner må ikke nødvendigvis være lederne i NIF. Bærerene i den offentlige debatten preges av hvem avisene publiserer innhold av. Det er naturlig at kjente skikkelser i idretten får større plass i avisene. Samtidig kan innhold fra foreldretreneren og mindre kjente skikkelser få frem viktige virkeligheter på barneidretten gjennom avisartikler. Datainnsamlingen preges naturlig nok av min fortolkning av representasjonene.

Datainnsamlingen har hovedsakelig innebåret å undersøke offentlige dokumenter fra NIF som omhandler barneidretten. Først og fremst er endringene i bestemmelsene om barneidretten og idrettens barnerettigheter de mest fundamentale dokumentene for den organiserte barneidretten. Bestemmelsene om barneidrett med utfyllende kommentarer har jeg valgt å legge ved som vedlegg. Det er fordi dette dokumentet ikke gjeldende lenger og mindre tilgjengelig. Vedlegget får frem viktige begrunnelser for de opprinnelige bestemmelsene. Årsrapporter, idrettspolitiske dokumenter (IPD-er) og protokoller fra idrettstingene i den utvalgte perioden har også vært viktige kilder til informasjon. I tillegg har dokumenter fra utvalgsarbeid og rapporter om barneidretten vært nyttig. Årsrapporters innhold er ofte gjentakende med årsrapportene året før og etter. Mye av de samme punktene blir også diskutert i NIFs IPD-er fra 2007 til 2022. Derfor har jeg valgt ut enkelte årsrapporter jeg har tolket som relevante for min oppgave. IPD-ene er fireårsplaner som har blitt svært sentrale for å få frem NIFs virkelighetsbilde. NIF sentralt anses i min oppgave å bære frem hovedrepresentasjonen av den demokratiske posisjonen i barneidrettsdiskursen. Det er NIF som bestemmer og fastsetter hva barneidretten skal inneholde og derfor er det også naturlig å tenke at den demokratiske posisjonen i barneidrettsdiskursen kommer frem gjennom dem. For å få frem den offentlige debatten i samfunnet har jeg undersøkt avisartikler grundig. Den offentlige debatten får frem den alternative representasjonen, som kan tolkes som

motvekten til NIFs tradisjonelle virkelighetsoppfatning. NIFs tanker kommer også frem i den offentlige debatten. Avisartiklene er hovedsakelig hentet ut ifra arkivene til de to nasjonale avisene VG og Aftenposten. Grunnen til at jeg har valgt to aviser som hovedkilde er for å få frem et helhetlig bilde av den nasjonale diskusjonen av tema. Ved å se problemstillingene fra to aviser, vil jeg også unngå at enkelte journalister blir gjentagende, som muligens har en valgt vinkling på problemstillingen. Aftenposten har regelmessig diskusjoner rundt tema. Jeg har søkt kronologisk fra starten av perioden i året 1999 frem til året 2022. Søkene er gjort gjennom avisenes egne arkivsider på nettet og nasjonalbiblioteket. For å finne frem til relevante avisartikler i analysen har jeg brukt ulike søkeord. Jeg har spesifikt brukt søkeordene:

- «Barneidrett», «barneidrett» og «konkurrans», «barneidrett» og «allsidighet», «barneidrett» og «tidlig spesialisering», «barneidrett» og «talent»
- «bestemmelser om barneidrett»
- «barneidrettsbestemmelsene»
- «idrettens barnerettigheter»
- «idrettsskoler»
- «allidrett»
- «motorisk gullalder»

For å få relevante søk om barneidrett, har jeg valgt å kombinere ordet *barneidrett* sammen med relevante begrep for tema. Gjennom disse søkeordene har jeg gått grundig gjennom søketreffene og undersøkt om treffene skapte reaksjoner som er relevante for oppgaven. Funnene i VG kommer med noe større mellomrom enn Aftenposten. I Aftenposten finner man funn både i *Sporten*, men også flere funn under *Kultur*, i form av debattinnlegg. Ut ifra søkene virker det som Aftenposten dekker temaet mer grundig, mens VG lager større overskrifter når større saker oppstår.

3.3.1 Reliabilitet, validitet og overførbarhet

I datainnsamlingen og behandlingen av dataene er det viktig å være bevisst rundt reliabilitet og validitet. «Reliabilitet handler om forskningens pålitelighet» (Thagaard, 2018, s. 181). Dette er med å kvalitetssikre prosjektet og gjøre fremgangsmåten tydelig for leseren. Gjennom min redegjørelse av datainnsamling og metodiske valg kan utenforstående vurdere prosessen som er gjort (Thagaard, 2018). Relevant for min

oppgave har vært datainnsamling fra aviser. Aviser er gode kilder til tekst og utsagn til temaet. Likevel må man være bevisst rundt valgene av kildene. Utsagn fra enkelte kilder er ikke nødvendigvis relevante selv om det nevnes barneidrett. Dette gjør at en oversikt over antall treff på ord som barneidrett, ikke vil si mye om det diskursive praksisene i barneidretten. Journalistenes og medias pålitelighet er også en del av vurderingen av oppgavens reliabilitet. Det er viktig å få frem at medias valg av intervjuobjekter og de publiserte stemmene er med på å påvirke den fremståtte virkeligheten.

Virkelighetsbildet som fremmes av media kan fort bli spissformuleringer av de faktiske normaliserte representasjonene i barneidretten. Om de skriver om et intervju eller diskuterer tema, vil journalistens fortolkning av utsagnene spille inn på fremstillingen. Dermed er det viktig å være kildekritisk, men også være bevisst rundt ordvalgene med et diskursivt blikk. Når det kommer til innhenting av disse dataene må man på et visst tidspunkt må si at man har lest nok og funnet hva som er relevant for diskursanalysen (Neumann, 2001, s. 54). Om man har gått glipp av relevante dokument og artikler om diskursen, kan dette være med på å påvirke kvaliteten på analysen. Jeg har derfor klargjort hvilke offentlige dokument fra NIF jeg har tatt i bruk, i tillegg til hvilke nasjonale aviser jeg har sett til i datasøkene.

«Vi kan presisere begrepet validitet ved å stille spørsmål om de tolkninger vi kommer frem til, er gyldige i forhold til den virkeligheten vi har studert» (Thagaard, 2018, s. 189). Oppgaven har stor grad av tolkningsrom i seg. Fortolkningen gjelder ikke bare i selve analysen, men også valgene jeg har gjort i forkant. Diskursbegrepet kan virke tåkete og dermed vil det være rom for tolkning og at metoden anvendes på ulike måter. Min fortolkning av diskurs som et metodisk og teoretisk verktøy er ikke nødvendigvis lik om noen andre hadde gjort det. Likevel er min forståelse begrunnet gjennom faglitteratur og tolkningen min av begrepet er forklart. Når det kommer til diskursanalysen, vil også mine fortolkninger komme tydelig frem. I oppgaven er det viktig at det er en korrelasjon mellom analyse og problemstilling, teori og metode. Dette er med på å holde tolkningene innenfor virkeligheten jeg har studert. En viktig utfordring å være klar over er at jeg som analyserer har egne erfaringer som fotballtrener og utøver i store deler den undersøkte perioden. Mine oppfatninger av hvordan barneidretten har fungert fra et trener- og utøverperspektiv kan være med å påvirke hvordan jeg har analysert oppgaven. Det har vært viktig og undersøkt temaet med et nøytralt syn, og ikke fremprovosere innhold i diskursen som ikke nødvendigvis

kommer til uttrykk i utsagnene. Min fortolkning kan argumenteres for å komme fra et «innsideperspektiv» på idretten. Når det kommer til etiske overveielser, har jeg bare analysert offentlige dokumenter, avisartikler og ett offentlig opptak av en debatt. Jeg har også etterstrebet å bruke primærkilder.

Forskningsresultatet gir grunnlag for overførbarhet (Thagaard, 2018, s. 193). Selv om resultatene er basert på fortolkninger, kan resultatene være relevante i andre sammenhenger. Barneidretten er generelt et tema som ikke er forsket mye på sammenlignet med andre deler av idretten. Forhåpentligvis vil prosjektet være anvendbart for videre forskning på barneidretten. Dette kommer senere frem under oppsummeringen, hvor jeg legger frem om oppgavens begrensninger og videre forskning.

3.4 Oppbygging av analysen

Analysen er delt inn i fire perioder. Jeg skriver analysen kronologisk fra startåret på perioden til periodens slutt. For å gjøre analysen kronologisk har jeg valgt å legge frem datafunnene samtidig som jeg diskuterer og analyserer funnene fortløpende. Med det ønsker jeg å gi masteroppgaven den historiske vinklingen. Den første perioden har jeg satt fra 1999 til 2006. Dette er perioden frem mot revideringen av bestemmelsene. Videre har jeg valgt å ha et eget kapittel rundt revideringen av bestemmelsene om barneidretten. Dette er gjort for å kunne gå i dybden av endringene i det viktigste dokumentet for barneidrettens verdier og innhold. Med dybde mener jeg å gå gjennom evalueringen fra NTNU og evalueringen til NIFs utvalg, og til slutt det endelige resultatet som førte til idrettens barnerettigheter og reviderte bestemmelser. Den tredje perioden deles inn fra 2007–2015. Perioden tar for seg etterspillet av revideringen, og om det har skapt en endring i det hele. IPD-ene for tingperiodene mellom 2007–2011 og 2011–2015 er sentrale kilder til NIFs virkelighetsbilde sentralt. I den siste perioden mellom 2015–2022 tar jeg opp økonomiske utfordringer i barneidretten, samt undersøke hvordan barneidretten blir diskutert på. Avisartiklene vil være viktige under alle fire periodene for å få frem den offentlige debatten. Under hver av periodene vil jeg oppsummere hva som er spesielle kjennetegn til hver av periodene. Avslutningsvis vil jeg oppsummere perioden sett under ett.

4. Analyse

Hvordan har barneidrettsdiskursen endret seg fra 1999 til 2022? Jeg ønsker å undersøke om den alternative representasjonen som fremmer tidlig spesialisering er voksende og om ikke er med å påvirke, utfordrer den demokratiske posisjonen i barneidrettsdiskursen. Ut ifra den historiske bakgrunnen og reglementet til barneidretten er den allsidige lekpregede barneidretten det som kjennetegner den tradisjonelle hovedrepresentasjonen i barneidretten. Argumentasjonen for NIFs allsidige bestemmelser, har basert seg mye på demokratiske begrunnelser, som inkludering, trygge oppvekstmiljøer, skape gode verdier i samfunnet og støtte opp om barns rettigheter. Sportifiserte representasjoner har på den andre siden argumentert for fri konkurranse og tidligere spesialisering over flere perioder gjennom historien. Perioden starter nettopp med en sterk representasjon fra den sportifiserte posisjonen i barneidretten.

4.1 *Perioden 1999–2006: Debatt om NIFs bestemmelser*

«La barna få lov til å få litt bank og la dem få lov til å vinne, slik at de lærer begge deler» uttalte Finn Aamodt i et innlegg til VG i 1999 (Andersen, 1999a, s. 28). Diskusjonen har funnet sted flere ganger gjennom barneidrettens korte historie, og tok fart igjen da Aamodt uttalte seg i 1999. Finn Aamodt er far til den olympiske mesteren i alpint Kjetil André Aamodt, og i 1999 arbeidet han på Olympiatoppen med ansvar for utviklingen av unge utøvere. Ut ifra rollen sin og uttalelsene kan en argumentere for at Aamodt tydelig satt toppidrettens krav sentralt i sine betraktninger om barneidretten. Aamodt ønsket at barn skal få trene mer, velge idrett og konkurrere i inn- og utland. Her er det flere utsagn som direkte går imot bestemmelsene om barneidretten som ble opprettet i 1987. Å velge en idrett, strider imot reglene om helårsidretten i de daværende barneidrettsbestemmelsene og konkurransereglene forbyr også deltakelse i internasjonale konkurranser. I begrunnelsen kom det også frem at formålet med å spesialisere ikke bare var for å fostre frem flest mulig. Han begrunner også at spesialisering i en eller to idretter vil gi barn økt mestring og trivsel. Argumentasjonen handlet dermed ikke bare om spesialisering mot toppidrett, men også formålet om barneidrettens egenverdi for barnet selv. Aamodt mente at ved å prøve ut mange idretter bare for å ivareta allsidigheten, vil man ikke bli god i noe. «Hvis barn skal bli gode, må de trene», uttalte Aamodt (Andersen, 1999a, s. 28).

Uttalelsene til Aamodt fikk daværende idrettspresident Kjell Kran til å reagere. «Kran gir Aamodt kjeft» var VGs overskrift like etter Aamodts frie uttalelser (Andersen, 1999b, s. 30). Kran mislikte uttalelsene sterkt og ønsket debatten bak lukkede dører. Journalist Roy Freddy Andersen (1999b) spurte om dette er å drepe debatten, og får til svar at idretten må dra i samme retning. Ifølge Aamodt var uttalelsene klarert med toppidrettssjefen Bjørge Stensbøl som mente at det er viktig med en offentlig debatt. Daværende landslagsspiller og spiller i den greske klubben Panathinaikos, Erik Mykland, også kjent som «Myggen», sa seg enig med Aamodt i en offentlig debatt og mente barneidrettsreglene var direkte feil (Stokstad & Andersen, 1999). Tre sentrale skikkelser innenfor norsk toppidrett var tydelig i sin tale, men hvor stor er oppslutningen rundt dette virkelighetsbilde i resten av idretten? Representerer de en samlet toppidrett som ønsker en tidligere spesialisering?

Forskeren fra Norges Idrettshøgskole Reidar Säfvenbom la ut innlegget *Olympia-toppen og barna* i 1999 (Säfvenbom, 1999). «Når Finn Aamodt åpner munnen, så er det Olympiatoppen som snakker» (Säfvenbom, 1999, s. 40). Säfvenbom gikk hardt ut mot utsagnene til Aamodt og kritiserte Olympiatoppen for å undergrave NIFs integritet. Det som var interessant i denne diskusjonen var argumentene Olympiatoppen brukte. Säfvenbom la vekt på at Olympiatoppens oppgave var å bygge mot toppidrett, men når de argumenterte for at spesialisering er det beste for barna, tok de opp en helt annen diskusjon. Säfvenbom (1999) spurte på hvilken måte barnas beste var at barneidretten skal drives på voksnes premisser? Da må en se til formålet med barneidretten. Hvilket formål ønsket man at barneidretten skulle ha? Ut ifra bestemmelsene i 1987 var det ingen tvil om at formålet om barnets beste stod i sentrum. Her var det gitt at allsidig opplæring som ikke inkluderer tidlig spesialisering og konkurranser var best for barna. Toppidrettsstemmene fremmet en helt annen posisjon i barneidrettsdiskursen, men begge sider brukte barnets beste som argumentasjon for sin mening. Dermed blir det vanskelig å plassere argumentet alene i en av posisjonene. Fra et analytisk perspektiv må man derfor se argumentet i sammenheng med miljøet, og hvem som var bærerene av virkelighetsforståelsen.

For å sette synet på tidlig spesialisering inn i en diskursiv kontekst, kan man stille spørsmålet om uttalelsene bare var en av få stemmer i 1999 som brøt med regulariteten av barneidrettsdiskursen. Säfvenbom (1999) var tydelig på at «[...] det har hersket en

bred enighet om at barneidretten i Norge stort sett fungerer bra». Uttalelsen samstemte med at allsidigheten stod sterkt i NIF. Hvor representativt Aamodts og Olympiatoppens tanke sett var for toppidretten er vanskelig å vite. Samtykket fra toppidrettssjefen Stensbøl og støtten han fikk fra toppidrettsutøvere, kan likevel antyde at deler av toppidretten i Norge tilhørte den sportifiserte posisjonen. Innenfor den sportifiserte posisjonen re-presenteres tanken om tidlig spesialisering og frihet til å konkurrere i barneidretten. Sett ut ifra et historisk perspektiv er den sportifiserte posisjonen ingen ny tankegang i barneidretten. Historien forteller oss at ønske om at idretten skal drives på de voksnes prinsipper, har vært et element i barneidretten siden 1920-tallet (Solnes, 2009). Først på slutten av 1990-tallet og starten på 2000-tallet begynner Norge å få sine første toppidrettsutøvere som har vokst opp under de nye bestemmelsene. Har dette hatt noen påvirkning på toppidretten? Sammenlignet med folketallet var i hvert fall Norge på denne tiden veldig gode i mange idretter (Säfvenbom, 1999). Likevel kan det virke som at allsidighetsmodellen i Norge vekket generelt bekymring fra den konkurranseorienterte idretten og da spesielt toppidretten.

4.1.1 År 2000: NIF ønsket å styrke idrettens rolle i samfunnet

I 1999 ble det gjort to interessante undersøkelser om barneidrettens status i Norge. I en studie om kunnskapen til trenere om barneidrettsbestemmelsene viste det seg at 40% av trenerne hadde dårlig kunnskap til bestemmelsene (By et al., 1999). Det samstemmer godt med undersøkelsen Jan Erik Ingebrigtsen gjorde i 1998. Jo lenger ned i NIF-systemet man kom, desto dårligere kunnskap om barneidretten var det. En kan spekulere om barneidrettens reglement var uviktig, eller om enigheten var bred. I NIFs (2001) årsrapport fra 2000 var det generelt lite omtale om barneidretten. Likevel ledet Norge i denne perioden et internasjonalt samarbeid som handlet om retningslinjer for barne- og ungdomsidretten kalt ENGSO Guidelines (NIF, 2001). En kan tolke dette som at bestemmelsene var viktigere for NIF sentralt enn det var på et lavere nivå i organisasjonen. Samtidig ønsket NIF å styrke idrettens rolle i samfunnet. Idrettstinget vedtok visjonen: «Å være fremste bidragsyter i forhold til å oppnå idrett for alle» (NIF, 2001, s. 7). NIF erkjente at målet ikke bare var idretten i seg selv, men å bidra til å skape gode oppvekstmiljø. Samfunnsansvaret idretten tar på seg kan trekkes mot den demokratiske posisjonens status i NIF.

Den 1. april 2000 publiserte NIF (2000) en revidert versjon av dokumentet:

Bestemmelser om barneidretten med utfyllende kommentarer (se vedlegg 1.).

Dokumentets utfyllende kommentarer er svært sentrale for å få frem begrunnelsene for den normaliserte virkeligheten i barneidrettsdiskursen. Kommentarene understøttet og forklarte hva bestemmelsene innebar i år 2000. Før dette var det ikke gjort noen revidering av de opprinnelige bestemmelsene fra 1987. For å ta opp spørsmålet om hva som er barnets beste får man et tydelig svar fra de utfyllende kommentarene til NIF.

«Det overordnede målet med barneidretten er å gi barna mulighet til å mestre ulike ferdigheter. Slik kan en legge grunnlaget for varig lyst til å drive idrett og fysisk aktivitet» (NIF, 2000, s. 3). Ønsket om den varige lysten kan sees i sammenheng med å hindre frafall som òg har vært et viktig uttrykk i NIFs argumentasjon fra bestemmelsene i 1987. Sentralt i innholdet i den reviderte versjonen med utfyllende kommentarer står allsidighet. Som i barneidrettens bestemmelser fra 1987 stod det at: «Barneidretten skal tilrettelegges som allsidig idrettsopplæring hvor det tas sikte på å stimulere barnas fysiske, psykiske og sosial utvikling, og gi en opplæring og innføring i flere idretter» (NIF, 2000, s. 2). Under dette punktet skriver de utfyllende kommentarene:

«Barneidrettens mål er ikke at barn skal bli best mens de er barn» (NIF, 2000, s. 2). NIF tok et tydelig standpunkt at formålet ikke er å skape toppidrettsutøvere av barn mellom 6-12 år. Den allsidige aktiviteten skulle ifølge bestemmelsene bidra til den motoriske utviklingen. Aktivitetene skulle ivareta motoriske egenskaper som koordinering, rytme og balanse. Fokuset på motorisk utvikling kan igjen kobles til det tradisjonelle helseformålet med barneidretten, som legeindustrien og Carl Schiøtz allerede var opptatt av tilbake på 1920-tallet. Det er verdt å bemerke seg at NIF ikke bare fremmet allsidigheten for sine grunnleggende motoriske gevinster, men allsidighet ble fremmet også for å bygge et godt grunnlag mot topp konkurransenivå. Formålet om å bygge mot toppidretten er dermed ikke utelukket i den demokratiske posisjonen. «Gjennom tilbud tilrettelagt i henhold til pkt. 1 og 2, vil man kunne legge et godt grunnlag for framtidig utvikling, enten det gjelder mosjonsnivå eller topp konkurransenivå.» (NIF, 2000, s. 3). Dette er verdt å understreke og fort gjort å glemme. NIFs ønske er ikke å utelukke toppidrettens krav i barneidretten, men å inkludere det i allsidighetsmodellen.

Punkt 3 i bestemmelsene om barneidrett omhandler en utviklingsplan. Et begrep tett koblet til allsidighet er helårsidrett. Med uthevet skrift på ordet helårsidrett fastsetter NIF (2000) at «ingen idrett må bli helårsidrett for barn under 10 år» (s. 4). En

helårsidrett fremstilles som direkte spesialisierende. En begrunnelse for regelen om helårsidrett er ikke å finne i de utfyllende kommentarene, men kan kobles til argumentene for allsidig idrettsaktivitet. Et tydelig standpunkt som er med på å ivareta allsidigheten som aktivitet og ideal i barneidretten. Tidlig spesialisering forklares tydelig i boka *Bedre Barneidrett* fra 1987 av Anne-Britt Nilsen og Tore Nilsen på oppdrag fra NIF. Her forklares alle negative sider med tidlig spesialisering. Fra 10-12 år åpnes det opp for å begynne «spesialisering i enkelte (en eller flere) idretter» (NIF, 2000, s. 5). «Med begynnende spesialisering menes at man bygger videre på grunnleggende ferdigheter i en enkelt idrett» (NIF, 2000, s. 5). Dette vil si at bestemmelsene åpnet opp for å kunne spesialisere i slutten av barneidrettsårene. Her ligger også mye av den offentlige diskusjonen videre: er det for sent å bygge videre på grunnleggende ferdigheter i en alder av 10-12 år med tanke på formålet om å bygge toppidrettsutøvere? Diskusjonene inneholder ulike meninger på tvers av idretter og forskjellige stemmer innenfor toppidrett og blant særforbundene.

Det siste punktet i bestemmelsene tar for seg hvordan barneidretten skal forholde seg til konkurranse. Barn under 10 år skal ikke premieres for å vinne, og resultatlister er ikke lov. Skal det gis ut premie, skal alle deltagerne motta dette. I tillegg er det bare lov å konkurrere innad i idrettslaget og i lokalmiljøet. Konkurranse er en naturlig del av idrettslogikken. Likevel skal ikke barneidretten bli drevet på voksenidrettens premisser. For å forstå at bestemmelsene begrenser konkurransen kan man se skepsisen i et historisk perspektiv. Det har historisk sett vært et spørsmål om barn i det hele tatt hører hjemme i konkurranseidretten. «Mange er dei som har meint at den sunne idretten sluttar der konkurranseidretten byrjar» (Solenes, 2009, s. 198). Tidlig ble den fysiske utviklingen og den sunne barnekroppen brukt som et argument for å holde tilbake på barns idrettskonkurranse. I tillegg var det en normalisert holdning til at samfunnet ikke skulle dyrke frem enerne.

Oppfatningen av konkurranse kan ikke bli sett helt svart-hvitt. «I slutten av perioden [dei fyrste skuleår, fram til 12 år] får særlig guttene trang til å konkurrere, måle krefter med jevnaldrende. Det er sunt og naturlig. Men slike tanker må ikke ta overhånd» (Løvland, 1948, sitert i Solenes, 2009, s. 199). Sitatet fra Helge Løvland i 1948, har store likheter med konkurransens status i nyere tid i barneidretten. Konkurranse har en tett sammenkobling til diskusjonen om tidlig spesialisering. Ut ifra den sportifiserte

posisjonen, er konkurranse en viktig del av idrettens egenart. Det er også idrettens egenart som kommer frem gjennom toppidrettens konkurranseorienterte syn. Selv om formålet til den sportifiserte posisjonen ofte virker å være å bygge opp mot toppidretten, har idrettens egenverdi en betydning. Overskriften «La småbarna vinne og tape» er et eksempel på det. Det er fort gjort å bare se begrensningene bestemmelsene gir, men på den andre siden anerkjennes denne siden av konkurranseaspektet i forklaringene. Dette kom tydelig frem i de utvidede forklaringene:

Særidrettskonkurranser er først og fremst en motivasjonsfaktor som skal gi barna variasjon og spenning, samt en utfordring hvor de kan prøve ut sine ferdigheter. Derfor skal alle barn ha samme rett til å delta i slike konkurranser, hvis de sjøl ønsker det. (NIF, 2000, s. 10)

Ut ifra de utfyllende kommentarene kan en argumentere for at NIFs demokratiske posisjonen stod sterkt i barneidretten året 2000, 13 år etter at bestemmelsene om barneidrett ble vedtatt. Bestemmelsene står som et monument i barneidrettsdiskursen og den reviderte versjonen av kommentarene kan ses som en representasjonsbekreftende produksjon i den diskursive sammenheng. Fortalt på en enklere måte må et forankringspunkt som barneidrettsbestemmelsene gjenfortelles for å forsterke sin status i barneidretten. Sammenligner man NIF sentralt med Aamodts kommentarer var det klare motsetninger i synet på hvordan barneidretten skulle drives og hvilket formål barneidretten skulle ha.

4.1.2 Topping, helårsidrett og konkurranse på dagsorden

På tidlig 2000-tallet var det flere aktive trenere som ytrer seg om temaet i barneidretten. Treneren Petter Mortvedt var i år 2000 barne- og ungdomstrener i Hosle IL i Bærum. Han hadde bevisst toppet laget siden barna var seks år gamle (Oksnes, 2000a, s. 22). Han la ikke skjul på at han aktivt hadde delt inn lagene på kullene han trente etter ferdigheter. De gode var med de gode og de svake var med de svake. I barneidrettsbestemmelsene fra år 2000 var det beskrevet at barneidretten ikke skal drives på voksenidrettens premisser. Elitetenkningen skapte debatt i idretten og NIF og Norges fotballforbund (NFF) vurderte å straffe Mortvedt. Breddeidrettssjef Per Tøien reagerte sterkt og mente at topping ikke hadde noe i barneidretten å gjøre. «Gjennom MMI-undersøkelse har vi fått dokumentert at frafallet blant yngre spillere er stort

nettopp på grunn av topping, spesialisering og det at mange ikke får spille», uttalte Per Tøien (Nesje, 2000, s. 21). Journalist Dag Ivar Hanstad (2000) gav uttrykk for at Mortvedt talte saken for mange trenere i barneidretten. Korrelasjonen mellom formål og praksis er vanskelig å måle i en så stor frivillig organisasjon som NIF. At NIFs bestemmelser om barneidretten satt en brems for den sportifiserte posisjonens interesser er det lite tvil om. Likevel kan det virke som at den konkurranseorienterte tankegangen levde godt innad i idretten, både blant toppidrettens egne stemmer, men også blant bredden på tidlig 2000-tallet. Mortvedt mente at: «Det sterke frafallet i barne- og ungdomsidretten skyldes manglende topping» (Nesje, 2000, s. 21). For å sette topping i en annen kontekst, kan en se til en hendelse i Trøndelag fotballkrets (TFK) i 2003. TFK valgte å sette opp sonesamlinger for 12-åringer, for å kartlegge og utvikle talent for fremtidige toppspillere (Lein, 2003). Fotballkretsen risikerte derfor å miste støtte fra idrettskretsen. Topping med formål om å fremme fremtidige toppidrettsutøvere samstemmer dårlig med NIFs reglement og anbefalingene om barnets beste.

Det kan virke som at det manglet et felles språk for å diskutere barneidretten. Argumentasjonen virket å ta utgangspunkt i to ulike formål. Den sportifiserte posisjonen uttalte seg ut ifra et konkurranseperspektiv. Hva ligger i det? På mange måter er det mye av samme tankegang i Aamodts harde uttalelser, som ved Mortvedt. Jo jevnere det er, desto bedre er det for alle utøvere. Da skjer utvikling og mestring. I den demokratiske posisjonen ble det i stedet fokusert på inkludering og spørsmålet om alle får være med. Sett fra Mortvedts konkurransepregete syn vil differensiering i denne sammenhengen være et mer passende bruk av ord. Mortvedt opplevde ikke frafall og differensieringen fungerte som inkluderende. Dette kom også frem senere samme måned, hvor NIF endte med å erkjenne at de hadde tolket barneidrettsbestemmelsene for firkantet (Oksnes, 2000b, s. 33). Er topping og differensiering direkte spesialisierende? En kan argumentere for at tanken heller mot den sportifiserte posisjonen, men i seg selv er det to forskjellige saker. Mortvedt-saken versus TFKs ønske om topping viser derimot til at det er et stort tolkningsrom i hvordan barneidretten skal praktiseres. Gjennom slike saker som snakker åpent om barneidrettens praksis, blir språket utfordret. Hvordan barneidretten prates om, er ikke sort-hvitt og virkelighetsoppfatningen av ord som topping og differensiering er i endring.

I 2002 tok toppidrettssjefen Bjørge Stensbøl ordet. Til NRK (2002) uttalte Stensbøl følgende: «Jeg er helt sikker på at vi må begynne å velge utøvere tidligere». Han ønsket at man i enkelte idretter må velge idretten sin tidlig. Stensbøl utfordret reglementet som forbød helårsidrett. NIFs (2000) bestemmelser sier at: «Det understrekes samtidig at ingen idrett må bli helårsidrett for barn under 10 år» (s. 5). Jan Åge Fjørtoft støttet opp om Stensbøls mening. «Det er ikke rettferdig at alle skal behandles likt i barneidretten. Jeg tror ikke David Beckham gikk særlig mye langrenn» (Lote, 2002). Argumentene handlet om at i enkelte idretter kreves det tidlig tekniske basisferdigheter som må læres tidlig for å kunne utvikles videre i ungdomsårene. Flere tok til orde for en mer sportifisert barneidrett, og en kan stille spørsmålet om barneidrettens bestemmelser på denne tiden var for låst i sin allsidighetsmodell.

Det er fort gjort å se den konkurranseorienterte representasjonen som den store stygge ulven som mener at barn må spesialisere seg for å bli god, og dermed ikke bryr seg om barnets egenverdi. Kritikken er sammensatt og omhandler ikke bare formålet om å bygge mot toppidretten. Ordet differensiering kontra topping er et eksempel på dette. Å toppe laget etter nivå ble fort samstilt med ekskludering og det å bare se de beste. Differensiering innebærer også å dele inn grupper etter nivå, men formålet er noe helt annet. I den sportifiserte posisjonen ligger også gleden av konkurranse og idrettens egenverdi, som nevnt under bestemmelsenes utvidede forklaringer. At idrettens konkurranseelement er motiverende for barnet kom frem som et gjentakende argument fra toppidretten. Det samme kan sies om helårsidrett. Som Fjørtoft påpekte har ikke mange fotballstjerner fra England vært opptatt av allsidighet. Er det nok variasjon innenfor hver enkelt idrett? Formålet om barns beste kan virke å bli noe glemt mellom de motstridende representasjonene. Når barn ønsker å spesialisere seg i en idrett, er det et resultat av de voksnes ønsker? Eller er det barnets faktiske ønske? Dette kan ses i sammenheng med Säfvenboms kritikk av Aamodts argumentasjon om at konkurranse og spesialisering var det beste for barna. NIF var tydelig på at barneidretten ikke skulle drives på de voksnes premisser, men påla barn å drive allsidig aktivitet for å gi barna mulighet til å mestre ulike ferdigheter. En kan stille seg spørsmålet om den allsidige «tvangen» var begrensende for barn som hadde funnet sin lidenskap.

Like etter Stensbøls uttalelser kom det reaksjoner som «Sovjet-tilstander» og «broilervirksomhet» fra skikkelser innenfor Redd Barna og barneombudet (Johansen,

2002). Stensbøl følte seg på sin side misforstått og mente aldri at barn skal profesjonaliseres. Utsagnene til Stensbøl ble på mange måter tolket fra den demokratiske posisjonen som ekstremt. I dette tilfellet trakk de automatisk mot ytterpunktet av den sportifiserte praksis i form av «Sovjetiske-tilstander». Sjefen for barneidretten i NIF, Rune Titlestad, uttalte derimot at: «Vi har et sterkt ønske om at barn skal få variert opplæring og erfaring i mer enn en idrett. Vi må unngå en utvelgelsesmodell» (Johansen, 2002, s. 23). Stensbøl ønsket økt aktivitet blant barn og utnytte den «motoriske gullalderen» bedre i teknisk vanskelige idretter. Motorisk gullalder er et begrep som dukker jevnlig opp i barneidrettsdiskursen. Stensbøl uttalte: «Vi må ikke være redde for at i spesielt teknisk krevende idretter, så må utøverne gjerne i ni–ti årsalderen velge idrett så man får en teknisk læring i den motoriske gullalderen» (Johansen, 2002, s. 23). Den motoriske gullalderen er et begrep som kan spores tilbake til midten av 1980-tallet, og bruken av begrepet tar fart i offentlige aviser etter bestemmelsene om barneidrett ble vedtatt i 1987. I boka *Bedre barneidrett* av NIF beskrives den motoriske gullalderen:

Med skolealderen kommer den rolige vekstperioden fram til puberteten. Dette er den gunstige perioden for motorisk læring. Denne perioden kalles ofte «den motoriske gullalder». Barna har i denne perioden evnen til mer fin-koordinerte bevegelser, og kan tilegne seg de fleste idrettslige ferdigheter forutsatt at de har fått en allsidig motorisk stimulering. (Nilsen & Nilsen, 1987, s. 31)

Det er interessant at allsidighet i utgangspunktet var en forutsetning for å utnytte den motoriske gullalderen. Dette samsvarer ikke med Stensbøls ønske om å spesialisere tidligere i enkelte idretter. Den allsidige motoriske stimuleringen som lå i bunn, var et viktig poeng fra NIF sin side.

I tillegg til utfordringen av helårsidretten, kom det også kommentarer rundt konkurransereglene fra idrettstopper i Norge. «Mange utlendinger ler av de norske barneidrettsbestemmelsene, som sier at det ikke er bra for småbarn å konkurrere før de er over ti år gamle», sa Ketil Tømmernes i et intervju med Aftenposten (Eriksen, 2005, s. 31). Tømmernes var i 2005 daværende sportssjef i friidrettsforbundet. Blant annet sammenlignet han de norske reglene med svenskene som drev med resultatlister ned i femårsalderen. Året etter sendte nesten kickboksingklubben Fighter en ni år gammel

jente til et verdenscupstevne i Italia. Gjennom en avisartikkel om niåringen ble dette plukket opp av presidenten i Norges Kickboxing Forbund (NKBF) Bjørnar Sæther (Bugge, 2006). Dette endte med at de ikke fikk delta i mesterskapet og klubben Fighter var ikke klar over at dette var et regelbrudd. Lokalklubbens dårlige kjennskap til bestemmelsene samstemmer godt med undersøkelsene til Ingebrigtsen (1998). I 2006 ble det arrangert vinter- OL i Torino. Den norske innsatsen ble kategorisert som en nedtur av mediene (Eide, 2006). Flere begynte i ettertid av mesterskapet å rette kritiske blikk mot hvordan barneidretten ble drevet på. Erik Eide (2006), leder for Barn, ungdom og bredde (BUB) i NIF, skrev i et innlegg i VG om de kritiske røstene til barneidretten. Eide argumenterte for at barneidrettens verdier ikke samstemte med rekrutteringen av talenter og tidlig spesialisering. Han var kritisk til kritikken og mente ut ifra barneidrettens verdier at det ville vært helt feil å gå fra en inkluderende barneidrett til en barneidrett basert på utvelgelse og eksklusivitet (Eide, 2006, s. 31). Ut ifra flere av funnene var den internasjonale toppidretten en gjentakende grunn til kritikken av barneidrettens organisering.

På den andre siden av den spesialiserende aktiviteten, finner man de allsidige idrettsskolene. «En idrettsskole er et variert aktivitetstilbud hvor barn får prøve flere ulike idretter i flere miljøer, for eksempel i sal, i skogen, på løkka, på snø, på is eller i vann» (NIF, u.å.b.). Idrettsskolene kan organiseres av særiddrettslag, fleridrettslag eller i samarbeid på tvers av idrettslag. I årsrapportene til NIF var idrettsskolene mye omtalt sammenlignet med barneidretten i sin helhet på tidlig 2000-tallet. Idrettsskolene kalles også allidrett i dag og siden tidlige forsøk på å opprette et slikt tilbud, har det blitt byttet frem og tilbake om det skal hete allidrett eller idrettsskole. Konseptet har siden slutten av 80-tallet vært det samme. Ønsket var å gi barn mulighet til å teste ulike typer idrett, i stedet for å måtte velge en idrett å spesialisere seg i fra start. I 2002 ble det oppstart på 50 nye idrettsskoler og totaltallet i 2002 var på 873 (NIF-årsrapport, 2003). I sportsmagasinet Norsk Idrett i 2004, ble det skrevet om Per Egil Mjaavatns forskning på barn og ungdom (Fredstad, 2004, s. 10). Mjaavatn, forsker ved NTNU, fant i 2002 et vesentlig trekk ved sine undersøkelser om barn og ungdom som angikk idrettsskolene.

Det er sannsynlig at de som driver allsidig idrett i ung alder, blir mindre utsatt for skader senere. Blant dem som begynner med idrettsskole, er det signifikant flere som fortsetter i idretten enn det er blant dem som spesialiserer seg tidlig.

Unge med idrettsskolebakgrunn er mer ivrige på trene og konkurrere i ungdomstiden enn ungdom som startet spesialiseringen tidlig. De slutter også senere med aktiv idrett, og de har andre og mer positive begrunnelser for å slutte. (Mjaavatn, sitert av Fredstad, 2004, s. 10)

Funnene koblet til allsidighet, samstemte godt med Nilsen og Nilsens begrunnelser fra 1987 og bestemmelsenes utfyllende kommentarer fra 2000. Fra forskningen og NIF sin side kan man se stor grad av gjentakelse i de produserte «faktaene». Gjentakelsen av representasjonene om allsidighet kan bli sett på som viktig for den demokratiske posisjonen, for å opprettholde allsidighetens status.

4.1.3 Kjennetegn på perioden 1999–2006

Selve starten på prosjektet startet med et brudd på regulariteten i norsk barneidrett. Det normative virkelighetsbilde var preget av allsidighet, en motorisk bred plattform og demokratiske interesser. Representasjonen av allsidighetsidealet ble spesielt båret frem av NIF sentralt. Toppidretten, i form av Olympiatoppen, stod frem som av en de sentrale bærerne av representasjonen om en tidligere spesialisert og konkurranseorientert barneidrett. Den sportifiserte posisjonen virket nærmest å gjemme seg blant toppidretten, kretser og enkelte lagledere. Ut ifra uttalelser om at bærere av den sportifiserte posisjonen ikke tørr å stikke hode frem, får frem at virkelighetsoppfatningen innad i idretten var mer utbredt enn hva som kom frem i media. De som uttalte seg om tidlig spesialisering fikk kritikk fra NIF i offentligheten og skapte debatt i avisene. NIFs bestemmelser virket å stå relativt stødig som et monument i barneidrettsdiskursen, selv om den sportifiserte posisjonen utfordret representasjonene om idrettens samfunnsbidrag. Det var ikke snakk om noe form for diskurs med et hegemonisk virkelighetsbilde. Spesielt under denne perioden er representasjonen innenfor den demokratiske posisjonen gjentakende, og det er lite brytninger på regulariteten innad i posisjonen.

4.2 År 2007: Revidering av bestemmelsene

I 2003 ble det vedtatt av idrettstinget at bestemmelsene om barneidrett skulle evalueres på nytt av et utvalg (Tollånes et al., 2007). I tillegg ble NTNUs senter for idrettsforskning gitt en oppgave i å evaluere bestemmelsene. Denne rapporten ble gjort

av Stig Arve Sæther og Jan Erik Ingebrigtsen (2006). Rapporten skulle vurdere om det var tid for å revidere de da snart 20 år gamle bestemmelsene i barneidretten.

Jeg vil videre analysere rapporten, i tillegg til å undersøke evalueringen utvalget fra NIF har gjort. Forskning er ikke nødvendigvis en egen diskurs. Jeg velger å tolke forskningens innhold som en del av barneidrettsdiskursen. NIFs bestemmelser er mye basert på de samme tankene som tidligere forskning om barneidrett. Forskere som tidligere har uttalt seg om barneidrettens bestemmelser, representerte tydelig den bevisst, lekpregete aktiviteten og stod for den demokratiske posisjonen.

Rapporten fra 2006 er delt i fire deler og går gjennom barneidrettens grunnlag, innhold, virkninger og veien videre for barneidretten. Under barneidrettens formelle grunnlag satt forskerne opp barneidrettens egne formål opp mot Norges Idrettsforbunds overordna formål fra 2004. Fra den reviderte versjonen av barneidrettsbestemmelsene i 2000 kom det tydelig frem i punkt 1. og 2. at barneidrettens hovedformål var trivsel og at flest mulig skal kunne delta (Ingebrigtsen & Sæther, 2006, s. 6). NIF sitt formål sentralt var følgende i 2004:

NIF skal arbeide for at alle mennesker gis mulighet til å utøve idrett ut fra sine ønsker og behov. Med idrett menes aktivitet som oppfyller følgende vilkår:

- a) det er fysisk aktivitet av konkurranse-, trenings- og/eller mosjonskarakter
- b) aktiviteten er som konkurranseaktivitet målbar etter godkjent regelverk
- c) aktiviteten tilfredstiller de etiske normer idretten i Norge bygger sin aktivitet på. Organisasjonen skal være en positiv verdiskaper for individ og samfunn og dermed styrke sin posisjon som folkebevegelse og drivkraft i samfunnet.

Organisasjonens arbeid skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. All idrettslig aktivitet skal bygge på grunnverdier som idrettsglede, fellesskap, helse og ærlighet. (NIF, 2004, sitert i Sæther & Ingebrigtsen, s. 7)

I begge formålene var trivsel og deltakelse det viktigste. Sæther og Ingebrigtsen (2006) argumenterte likevel for at forholdet til konkurranse var ulikt i NIF sentralt sammenlignet med barneidretten i praksis. Forskerne fikk frem hvordan konkurranseidretten på den ene siden begrenses i barneidretten, samtidig som NIF sentralt ønsket å måle krefter gjennom konkurransene. Sæther og Ingebrigtsen (2006)

beskrev samfunnsansvaret idretten har, med tanke på verdier, fellesskap og demokrati. Formålet til NIF sentralt fremmet på den ene siden samfunnsmessige interesser og verdier, men konkurranseaspektet hadde større plass i formålet sammenlignet med NIFs barneidrettsreglement.

Selv om evalueringen fikk frem de ulike interessene, får man inntrykk av at idrettsforskerne støttet opp om den demokratiske posisjonen, samtidig som de muliggjorde for den sportifiserte posisjonen. Det som tidligere kunne bli sett på som helsediskursen, hvor legenes makt til å definere hva som er sunn idrett for barn, har forskjøvet seg mer over på idrettens egne eksperter. Man kan tenke seg at om denne rapporten skulle blitt gjort mellom 1920–1960 årene hadde legene fort vært rådgiverne i evalueringsprosessen av bestemmelsene. En skulle kanskje tro at idrettsforskere, en voksende gruppering i analysens periode, i større grad hadde hatt et sportifisert syn som snakket ut ifra idrettens interesser. Likevel virker det som idrettsforskerne Sæther og Ingebrigtsen tok i større grad høyde for barnas og samfunnets interesser i sin vurdering.

Videre vurderte NTNU-forskerne interessen rundt barneidretten. Gjennom tidligere årsrapporter og idrettsting fikk de inntrykk av at barneidretten generelt fikk lite oppmerksomhet. Kommentarene imot NIFs barneidrettspolitik var ofte om at reglementet begrenser, og at det burde vært retningslinjer og ikke begrensende regler. Ut ifra evalueringen kan man tolke at det var bred enighet om barneidretten innad i NIF. Det er vanskelig å vurdere den interne debatten i NIF, noe også Sæther og Ingebrigtsen kommenterte i rapporten. Likevel gir den offentlige debatten et noe annet inntrykk i samme tidsperiode. Gjennom oppslagene som er gjennomgått tidligere har vi fått et inntrykk av at den offentlige debatten i noen tilfeller har vært en del av den indre debatten. Forskerne konkluderer med at bestemmelsene burde vært mer kjent i og utenfor NIF (Ingebrigtsen & Sæther, 2006, s. 34). Deretter argumenterte de for at bestemmelsene hadde hatt godt av en revidering, 20 år etter de ble vedtatt.

Samfunnsmessige endringer de siste 20 årene kan være argumenter for revidering av barneidrettsbestemmelsene. Et eksempel på dette er andelen barn i Norge med annen etnisk og kulturell bakgrunn. Et annet eksempel er at vi reiser mer, har flere tilbud om å delta i idrettsarrangement i andre land, og bredere muligheter for å delta. (Ingebrigtsen & Sæther, 2006, s. 35)

Forskerne mente også at språket i bestemmelsene burde bli tydeligere på hva man kan, skal eller bør gjøre. Dette kan sees i sammenheng med eksempelvis konkurransebegrensningene. Hva var sanksjonene for å bryte dem? Ut ifra Sæther og Ingebrigtsens (2006) rapport var det ingen tvil om at konkurranseidretten kom til å bli et sentralt tema i den faktiske revideringen. Forskerne fikk frem problematikken, men tok et relativt nøytralt ståsted i sin rapport. Likevel kan man tolke at de ønsket en revidering som i større grad samstemte med samtiden i 2007.

4.2.1 Utvalgets evaluering: Idrettens barnerettigheter

Hva skrev så NIF sitt utvalg om revideringen året etter? Med i sekretariatet i NIFs utvalg var blant annet Stig Arve Sæther, som tok del i rapporten til NTNU. Leder for arbeidet var Ingrid Tollånes, generalsekretær i Oslo idrettskrets. Utvalget besto av personer tilknyttet ulike områder i NIF, samt forskere:

- Bjørn Soleng, Generalsekretær i Norges svømmeforbund
- Gro Næsheim-Bjørkvik, Universitetslektor ved Universitetet i Stavanger
- Dag Riisnæs, Konsulent i Norges Fotballforbund
- Pål Øyvind Toft Larsson, NIFs ungdomskomite
- Rune Titlestad, seniorrådgiver i NIF og Olympiske Komité
- Øystein Dahle, organisasjonssjef i Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité.

Utvalget kunne vise til en god bredde av kunnskap innenfor ulike sider av idretten. I tillegg var også den pedagogiske diskursen representert i form av universitetslektor Gro Næsheim-Bjørkvik. Selv om den pedagogiske diskursen ikke er sentral for denne masteroppgaven, viser den seg fortsatt som en viktig påvirkning på barneidretten. Det var gjerne pedagogikken som tidligere på 1970-tallet har uttalt seg om barnas beste og hadde kunnskap om barn (Støckel et al., 2009, s. 627).

Hvilke endringer ønsket utvalget å gjøre og hva var begrunnelsen for endringene? Utvalget kom for det første frem til at den norske barneidretten bør fortsette å ha en verdiplattform (Barneidrettsutvalget, 2007). I tillegg mente de at det var behov for konkurransebestemmelser. «Begrunnelsen for dette er at fortsatt har en del voksne høye ambisjoner på vegne av de små» (Barneidrettsutvalget, 2007, s. 22). Ser man nærmere på evalueringen fra 2007 finner man en del mindre endringer i språket som er

interessante. «Evalueringen har gjort det tydelig at dagens barneidrettsbestemmelser kan gjøres klarere og få en ny språkdrakt» (Barneidrettsutvalget, 2007, s. 22). Den største endringen kom i form av idrettens barnerettigheter. Utvalget ble inspirert av FNs barnekonvensjon som ble godkjent av Norge i 1991 og dermed en del av norsk lov (Barneidrettsutvalget, 2007, s. 23). Dette kom tydelig frem gjennom flere av rettighetene. FNs konvensjon om barnets rettigheter inneholder 41 artikler (Barne- og familiedepartementet, 2003). Blant artiklene finner man tydelige likheter til idrettens barnerettigheter. Blant dem er artiklene *Barnets beste, ikke-diskriminering* og *barnets rett til å gi uttrykk for sin mening*. Grunnen til at jeg også skriver *er*, og ikke *var*, er for idrettens barnerettigheter og FNs barnekonvensjon ikke har endret seg nevneverdig fra 2007 til per dags dato (2023).

Det første utkastet til idrettens barnerettigheter inneholdt konkrete punkter som omhandlet trygghet, vennskap, trivsel, mestring, frihet og ingen diskriminering. Idrettens barnerettigheter kan tolkes som en svært viktig del av den fremtidige barneidretten, og ved å inspirere seg av FNs barnekonvensjon, ble idretten tett koblet til samfunnet. Man kan tolke at barneidretten tok for alvor samfunnsansvar for å skape trygge rammer for barn i 2007. I tillegg til å skape trygge rammer er rettighetene med på å danne barna til gode samfunnsborgere. Sammenlignet med bestemmelsene fra 1987, kommer barneidrettens formål og verdier tydeligere frem i barnerettighetene. Før 2007 burde man nok lese de utvidede kommentarene til NIF fra året 2000 for å få god oversikt over hva som kjennetegnet et godt barneidrettstilbud. Revideringen var med å tydeliggjøre hva NIF ønsket at barneidretten skal være. Bestemmelsene ble behandlet på idrettstinget i Skien 11–13. mai i 2007. Små endringer i kronologi og språk ble gjort før idrettens nye barnerettigheter og bestemmelser om barneidrett ble godkjent av idrettsstyret 28. august samme år.

4.2.2 Liberalisering av bestemmelsene

Allsidighet, helårsidrett og tidlig spesialisering er relevante begreper som ble diskutert i evalueringen. I oppsummeringen beskrev utvalget: «Begrepene allsidighet, helårsidrett og tidlig spesialisering er begreper som det legges ulikt innhold i og som skaper uenighet og uønsket støy» (Barneidrettsutvalget, 2007, s. 20). Dette medførte at allsidighet og helårsidrett var begreper som ikke ble med i den foreslåtte innstillingen til utvalget. Ordene variasjon og bred bevegelseserfaring erstattet ordet allsidighet.

Allsidighet ble under oppgavens kontekst definert som å drive med flere idretter enn én (Ommundsen, 2011). Bred bevegelseserfaring er mer åpent for tolkning. Hver enkelt idrett kan tolkes å inneholde bred bevegelsesaktivitet. I utviklingsplanen sto det i 2007 blant annet at barn kan drive med ulike fysiske aktiviteter innenfor en eller flere idretter (Barneidrettsutvalget, 2007, s. 24). Ved å unngå å bruke allsidighetsbegrepet som før 2007, unngår man også den store motstanden fra den sportifiserte posisjonen. Et spørsmål man kan stille er om NIF i sin evaluering tok et feigt valg ved å unngå begrepene som har definert norsk barneidrett siden starten. Er det et snev av økt aksept for tidligere spesialisering i barneidretten? Eller tar de i større grad avstand fra begrepene og dermed også avstand fra diskusjonen? Allsidighetsidealet ble uten tvil noe dempet, men troen på den brede bevegelsesplattformen bestod.

Begrepet lek fikk også mindre plass i bestemmelsene. I de utfyllende kommentarene til bestemmelsene i 2000 stod det: «Barneidrett bør i stor grad sees på som en forlengelse av barns egenorganiserte lek og spill. Dette er en del av barnekulturen som er viktig å ta vare på» (NIF, 2000). Leken hadde opprinnelig en sentral plass gjennom hele barneidretten. I utviklingsplanen fra 2007 virket argumentasjonen for den varierte bevegelsesaktiviteten å ta utgangspunkt i ønske om motorisk utvikling. «Alle som driver barneidrett bør følge en felles utviklingsplan for å sikre barna størst mulig variasjon og muligheter for stor bevegelseserfaring» (NIF, 2007, s. 4). Den brede bevegelseserfaringen skulle gi et godt grunnlag til bevegelseslæring senere. Argumentasjonen var også representert i de første bestemmelsene, men den viktige leken i barnekulturen virket ikke like sentral i revideringen. For 6-åringer ble leken nevnt i revideringen, men da bare som et middel for å «[...] stimulere barnas utvikling og de grunnleggende bevegelsene» (NIF, 2007, s. 4). Selv om den demokratiske posisjonen ble styrket gjennom idrettens barnerettigheter, fikk altså leken mindre plass i barneidrettens mest fundamentale dokument. NIFs argumentasjon fra 2007 virket å være rent fysisk og motorisk begrunnet. Man kan tolke at de motoriske argumentene kan begrunnes ut ifra det ferdighetsorienterte- og det samfunnsorienterte virkelighetsbilde. Ut ifra den demokratiske posisjonen, er god motorikk og fysikk viktig for folkehelsen, for å kunne bidra til samfunnet. Ut ifra den sportifiserte posisjonen kan god motorikk bli sett på som viktig for å bygge ferdigheter tidlig. Dette er med på å legge et godt grunnlag for fremtidige prestasjoner og toppidrettsmuligheter.

I etterkant av idrettsstyrets innstilling til idrettstinget, kom det flere reaksjoner. Aftenposten tok blant annet frem at den nedre aldersgrensen var fjernet, i artikkelen «Fritt frem for barn i konkurranser» fra 8. mai 2007 (Bugge, 2007a). De opprinnelige bestemmelsene definerte barneidrett som idrett for barn mellom 6 og 12 år. I innstillingen fra utvalget ble barneidrett definert for barn til og med fylte 12 år. Dette ble dagen etterpå bekreftet som et bevisst valg fra Toril E. Gullaksen (2007), styremedlem i NIF. Forsker fra NIH, Yngvar Ommundsen, reagerer på liberaliseringen av konkurransedelen (Bugge, 2007a). I tillegg til ingen nedre aldersgrense åpnet også utvalget opp for 11-åringer å konkurrere med resultatliste. Denne åpningen ble også med i de godkjente barneidrettsbestemmelsene. Liberaliseringen i seg selv handler om å åpne opp rundt begrensningene fra de opprinnelige bestemmelsene. Spørsmålet er om begrensningene i det hele tatt begrenset barna. Ut ifra et bevisst, lekbetont perspektiv kan man diskutere om liberaliseringen åpnet opp for voksnes sportifiserte tanker om barneidrett. Er det mulig at liberaliseringen av konkurranseidretten virket noe mot barneidrettens hensikt? Liberaliseringen kan med dette åpne opp for at enkelte voksne utnytter endringen til å spesialisere tidligere enn nødvendig og konkurrere unødvendig.

Like etter at reaksjonene i Aftenposten ble publisert, uttalte tennisforbundet seg: «Norges Tennisforbund er ikke redd for å si at barneidrettsbestemmelsene settes til side for at de aller beste skal få matche seg internasjonalt» (Bugge, 2007b, s. 42). Tennispresident Per Wright uttalte: «Hvis Norge sier at nasjonen skal være blant Europas tre beste i OL, nytter det ikke å ha en barneidrettsregel som gjør at man ikke kan konkurrere ute før man er tenåring» (Bugge, 2007b, s. 42). Videre ble det sagt at: «Wright sier det mange andre forbund tenker» (Bugge, 2007b, s. 42). Denne påstanden kan støttes opp med at flere forbund har prøvd, og noen lykkes med å sende barn i konkurranser de ikke har lov å delta i. Den sportifiserte diskursen fremstod som sterkt representert også i særforbundene. På idrettstinget valgte derfor Wright å legge frem et forslag om å få dispensasjon fra barneidrettsreglene i enkelte tilfeller. Ut ifra den endelige revideringen av bestemmelsene ble ikke forslaget vedtatt, og NIF stod på sitt.

Det har vært lite konsekvenser om man tidligere har brutt barneidrettsbestemmelsene. Ifølge Wright har en rekke særforbund brutt bestemmelsene bevisst uten at det har medført konsekvenser, som for eksempel seiling, dans og motorsport. I innstillingen til barneidrettsutvalget ble organisasjonens forpliktelser lagt frem. «For at Idrettens

barnerettigheter skal realiseres, må de ulike organisasjonsleddene i NIF ta sin del av ansvaret for at innholdet blir kjent og gjennomført» (Barneidrettsutvalget, 2007, s. 24). De som ikke følger rettighetene bør ikke motta tilskudd, mener barneidrettsutvalget. I den vedtatte versjonen av bestemmelsene fra 2007 ble oppfølging og håndheving av bestemmelsene beskrevet slik:

Norsk idrett ønsker at brudd på rettighetene og bestemmelsene blir forsøkt løst gjennom informasjon og dialog i idrettslaget. Dersom dette ikke lar seg løse på det ytterste nivå i organisasjonen, skal overliggende organisasjonsledd kontaktes. Ved spesielt grove brudd på bestemmelsene kan organisasjonsledd vurdere å anmelde forholdet iht. § 11-4 (1) bokstav a i NIFs lov – straffebelagte handlinger/unnlater. (NIF, 2007)

Håndhevingen konsentrerte seg hovedsakelig rundt idrettslags brudd og at overliggende organisasjonsledd skal ordne dette internt. I tilfelle med tennisforbundet var det overliggende organisasjonsleddet selv som bevisst brøt med NIFs bestemmelser. En kan tolke det bevisste bruddet, som et brudd på selve tilliten mellom NIF sentralt og særforbund. Slike tilfeller kan være med å svekke bestemmelsenes status og styrke opp om den konkurranseorienterte representasjonen. Om særforbund sentralt unnviker fra bestemmelsene, kan man diskutere om NIF har hatt gjennomslag ned i organisasjonen. Ut ifra NIFs lov ble det derimot mer bestemte sanksjoner for brudd på bestemmelsene i 2007. Tydeligheten rundt sanksjonene gjorde det vanskeligere for særidrettene å bryte med NIFs bestemmelser etter 2007.

At mye av innholdet i revideringen til NIF er gjenkjennelig fra de første barneidrettsbestemmelsene, kan ses som reproduserende av de samme representasjonene som stod sterkt i barneidrettsdiskursen i år 1987. På den andre siden kan man argumentere for at de bastante bestemmelsene fra 1987 har blitt myknet opp i den reviderte utgaven fra 2007. Begrepsbruken av allsidighet og spesialisering er tydelig unngått, og forklaringen er basert på støy rundt begrepene. Året 2007 ble med det et viktig år for barneidrettsdiskursen og veien videre.

4.3 Perioden 2007–2015: Etterspillet av revideringen

I årsrapporten fra 2007 var bestemmelsene sentralt i innholdet om barneidretten. Samtidig innrømmet NIF samme år at det kom til å bli en utfordring å få rettighetene og bestemmelsene forankret i praksis (NIF-årsrapport, 2008). I tillegg ble idrettsskolen nevnt som et fortsatt viktig tilbud for barneidretten. I 2007 var det rundt 900 idrettsskoler med 50 000 aktive barn (NIF-årsrapport, 2008). Sammenlignet med 873 idrettsskoler i 2002 økte det ikke særlig frem mot 2007. Gjennom NIFs IPD-er får man oversikt over NIFs fireårsplaner og mål i tingperiodene. IPD-en fra perioden 2007–2011 ble kallet *En åpen og inkluderende idrett*, som også var hovedmålet for perioden (NIFs IPD, 2007). I IPD-en fikk også bestemmelsene om barneidrett og barneidrettens rettigheter stor plass. Dokumentet fremmet likeverd, toleranse, forståelse og respekt (NIFs IPD, 2007, s. 2). For å oppnå målet om en åpen og inkluderende idrett hadde Idrettsstyret satt seg noen klare innsatsområder. Blant innsatsområdene var: «Økt satsning på kompetanseutvikling» og «Gjøre organisasjonen til en mer synlig og tydelig samfunnsaktør» (NIFs IPD, 2007, s. 2). NIF ønsket å vise respekt for menneskeverdet og sikre like muligheter for vekst og utvikling (NIFs IPD, 2007, s. 3). Mange av innsatsområdene og målene var tydelige representasjoner på den demokratiske posisjonen i barneidrettsdiskursen. NIFs visjon i perioden var fortsatt «Idrett for alle». Idrettens demokratiske argumenter hadde også sammenheng med den statlige støtten til idretten. Den statlige støtten har naturligvis vært med på å påvirke hvordan idretten har blitt sett på i perioden. I IPD-en skrev NIF at en av de mest sentrale begrunnelsene for staten å støtte idretten er å: «Bidra til å bevare og sikre NIF som en åpen og inkluderende organisasjon, og til at idrettslagene framstår som arenaer for meningsdannelse og verdifulle rammer for sosialt fellesskap» (NIFs IPD, 2007, s. 5).

Sammenlignet med barneidretten i årene 1950–1976 finner man mange likheter med NIFs IPD i 2007. I perioden på 1950-tallet vokste det en sterk tiltro blant folket til staten og velferdssamfunnet (Solenes, 2009, s. 164). Tiltroen kom også frem i barneidretten gjennom Statens ungdoms- og idrettskontor (STUI), som var en sentral del av idrettspolitikken (Goksøyr, 2022, s. 117). Det er interessant at den demokratiske posisjonen og det tette samarbeidet med staten står fortsatt såpass sterkt i norsk barneidrett på 2000-tallet, da det norske samfunnet i større grad påvirkes av privatisering og internasjonale krefter. Hadde den demokratiske posisjonen vært like sterk uten støtten fra staten? Det er en annen diskusjon, men det kan tolkes at statens

økonomiske støtte til idretten er en viktig faktor for den demokratiske posisjonens status i barneidrettsdiskursen.

4.3.1 Idrettens ulike krav

I den internasjonale idretten vekket det i 2008 oppsikt når den 13 år gamle stuperen Thomas Daley kvalifiserer seg for OL i Beijing samme år (Aftenposten, 2008). Det er ikke første gang tenåringer har deltatt i OL. I artikkelen *Olympians to star at the Games* fra Den Internasjonale Olympiske Komité (IOC) (2022) skrives det om de yngste deltakerne i OL gjennom tidene. Allerede i de første moderne Olympiske Leker i Athen 1896 deltok 10 år gamle Dimitrios Loundras i gymnastikk. Daley er heller ikke den første stuperen som har deltatt i OL som tenåring. I OL i Berlin i 1936 ble 13 år gamle Marjorie Gestring ikke bare deltaker, men også gullvinner i stup (IOC, 2022). For norske stupere blir dette så å si en umulig oppgave med konkurransebestemmelsene som hindrer dem i å konkurrere internasjonalt frem til de er 12 år. I norsk sammenheng kan man se til Sonja Henie, som deltok i de første vinterlekene i 1924 før hun fylte 12 år (Solenes, 2009, s. 149). At en så ung jente konkurrerte i OL, ble ikke tatt godt imot av de internasjonale dommerne den gangen. Likevel ble hun en barnestjerne og reaksjonene var ikke så kritiske i Norge som en skulle tro på bakgrunn av det tydelige allsidighetsidealet som allerede da sto sterkt.

I en kommentar til Aftenposten (2008) var toppidrettssjefen Jarle Aambø tydelig på at den type prestasjonsutvikling som Thomas Daley var et resultat av, heller ikke er målet med barneidretten i Norge. «Det er lov til å trene i Norge og utvikle ferdighetene sine, selv om man ikke kan konkurrere i utlandet. Vi har ønske om at unge utøvere skal utvikle ferdighetene sine tidligere enn det de gjør i dag.» (Jarle Aambø, sitert i Aftenposten, 2008, s. 30). Aambø var tydelig på at man i Norge har valgt en annen modell som ønsker å skape en bredere plattform med mye variasjon. Toppidrettssjefen anerkjente med dette NIFs bestemmelser om barneidrett og den formaliserte barneidretten. Som tidligere toppidrettssjef, Bjørge Stensbøl ønsket også Aambø at de unge skal utvikle sine ferdigheter tidligere enn dem gjør i dag. Ut ifra utsagnene kan man argumentere for at deler av toppidretten fortsetter å representere tanken om tidlig spesialisering. Fra Aambøs syn var ikke nødvendigvis konkurransebegrensningen et problem, men mer om hvordan vi utvikler utøvere. Landslagssjefen i stup Paul Joachim Bloch Thorsen valgte derimot å rette fingeren tilbake

mot konkurransebegrensningene. Thorsen sammenlignet barneidretten med konkurranser utenfor idretten som Norske Talenter og sangkonkurranser i utlandet hvor det er ingen nedre aldersgrense (Aftenposten, 2008). Han spurte hvorfor ikke barn under 12 år kan konkurrere nasjonalt når barn kan konkurrere fritt utenfor idretten. Timo Klami, Norges beste stuper i 2007, mente at bestemmelsene hindret utviklingen til unge utøvere. Selv brøt han bevisst bestemmelsene for å konkurrere internasjonalt i 10-årsalderen (Aftenposten, 2008). Igjen legges det ikke skjul på at bestemmelsenes konkurranseregler har bevisst blitt brutt for å kunne utvikle seg i ung alder.

I 2009 blusset barneidrettsdebatten opp i fotballen. Professor ved NIH, Gunnar Breivik, uttalte: «Det er hasard å plukke 8-åringer» (Røed, 2009, s. 38). I 2009 fikk norsk fotball kritikk for spillerutviklingsmodellen fra Nederlandske Patrick Ladrus, som var trener i klubben Ajax. Dette vekket reaksjoner hos Breivik og daværende NFFs fotballpresident Sondre Kåfjord. Ajax-treneren er nok et eksempel på at den norske barneidretten utsettes for internasjonalt press. Uttalelsen kan ses i sammenheng med friidrettssjef Ketil Tømmernes sin kommentar fra 2005 om at utlendinger ler av de norske bestemmelsene. Selv etter at ordet allsidighet ble dempet i de reviderte bestemmelsene i 2007, kom ordet til synet. Det internasjonale presset kan også sees i sammenheng med unge atleter, som i flere idretter er med i de Olympiske Leker. I et debattinnlegg til Aftenposten skrev Erling Fossen, daværende styreleder i Frigg Oslo Fotballklubb, at fotballforbundet sviktet barna (Fossen, 2009, s. 5). Fossen (2009) valgte å kritisere mangelen på ferdighetsutvikling og at klubber var overlatt til seg selv. Resultatet av dette var at selvdrevne akademier innad i klubber stod uten hjelp rundt utvikling fra Fotballforbundet. «På kontinentet, ikke minst i Nederland og Belgia, er det stor prestisje å trene de yngste spillerne. Å satse på spillerutvikling først fra barna er 13 år, er like smart som å lukke stalldøren når hesten har rømt» (Fossen, 2009, s. 5). Seniorrådgiver i NFF, Andreas Morisbak (2009), svarte med en replikk på Fossens innlegg. Morisbak (2009) var tydelig på at Fossen viste en snever forståelse av hva barneidretten handlet om (s. 3).

Ved gjentatte ganger finner man utsagn under perioden som stiller ulike ferdighetskrav i ulike idretter. Det er nok ikke tilfeldig at flere stupere har vært svært unge i OL, og det er ingen tilfeldighet at det vil være nærmest umulig å få frem så unge utøvere i Norge. Stensbøls uttalelse fra 2002 om at enkelte idretter har vanskelige ferdighetskrav som

krever tidligere spesialisering ble tydeligere. Når det er nødvendig å bevisst bryte reglene NIF har satt for å henge med i den internasjonale toppidretten, kan man ut ifra den sportifiserte posisjonen spørre seg om dette er for barnas beste. Er det barnets største lidenskap er det kanskje barnets beste å gi dem mulighet til å konkurrere tidligere enn bestemmelsene tilsier? Er det derimot et ønske fra de voksne, blir det vanskelig å argumentere for at den sportifiserte posisjonen har rett på det. Da kommer den demokratiske posisjonens argumentet om at tidlig spesialisering og konkurrering er rovdrift til sin rett. Igjen kan det argumenteres for at den sportifiserte og demokratiske posisjonen ikke nødvendigvis er i direkte opposisjon mot hverandre. Barneidretten skal ifølge barneidrettens rettigheter være på barnas premisser og når bestemmelsene holder igjen barna, er det en hindring som fortsatt er for barnas beste? Barneidrettsdiskursen er tydelig i konstant fluks og det er mange nyanser innenfor posisjonene i barneidrettsdiskursen.

4.3.2 Kompetanse og idrettsforeldre

«Med 80% av alle barn i Norge på trening, har trenere og ledere et enormt ansvar», uttalte lederen i barneidrettsutvalget Ingrid Tollånes (Bugge, 2007a, s. 49). Kunnskap og kompetanse er en gjenganger i diskusjonen og tett koblet opp til idrettens ferdighetskrav. Hvem er det som styrer barnas idrettsaktivitet? I mange tilfeller er barneidretten avhengige av foreldre som bidrar som trenere. I tillegg til toppidrettens spesialiserende ønske, gjentar også idrettsforeldrenes ønske om å spesialisere og konkurrere i tidlig alder. Hva skyldes det at flere foreldre har et sportifisert virkelighetsbilde av barneidretten? Er det en mangel på kunnskap om barneidrettens verdier og formål?

Som nevnt var det å utvikle trenerkompetansen en viktig del av NIFs mål for perioden 2007–2011. I november 2008 skrev tidligere OL-vinner i kulekjøring Stine Lise Hattestad Bratsberg (2008) kommentaren *Ta ansvar, foreldre!* i Aftenposten. Kommentaren til den tidligere kulekjøreren støttet tydelig opp om allsidighetsidealet og lekpreget aktivitet. De fleste kommentarene fra skikkelser innenfor toppidrett har tidligere vært representasjoner innenfor den sportifiserte posisjonen. I avisinnlegget var det tydelig at Bratsberg ikke ønsket å fremstå som en stemme fra toppidretten, men som en forelder: «Jeg tror de fleste av oss foreldre har som mål å ha aktive barn som blir i idretten så lenge som mulig» (Bratsberg, 2008, s. 27). Hun la til at foreldre også er

interessert i å legge til rette for barn med talent og interesse for å få muligheten til å utvikle seg. Bratsberg (2008) argumenterte ut ifra forskningen til Yngvar Ommundsen, som hevdet at man ikke trenger å spesialisere tidlig for å bli god senere. Likevel opplevde hun at idretten ikke praktiseres som kunnskapen fra forskning tilsa. Argumentene Bratsberg brukte samstemte også godt med NIFs begrunnelse av barneidrettsbestemmelsene fra 2000. Allsidighet og helårsidrett er begreper som brukes til å stille kritiske spørsmål mot tidlig spesialisering. Selv om barneidrettsutvalget bevisst ønsket å dempe bruken av disse begrepene i 2007, virker 20 år med reproduisering av begrepene å ha satt sterke spor i barneidrettsdiskursen. I tillegg la hun frem en undersøkelse fra den tidligere nevnte forskeren Per Egil Mjaavatn. Funnene var blant annet at jo lenger trenerutdanning man hadde, desto senere startet den tidligere spesialiseringen (Bratsberg, 2008 s. 27).

I forbindelse med den internasjonale kritikken av Norges barneidrettsmodell uttalte fotballpresident Sondre Kåfjord seg om trenerutdanningen i Norges fotballforbund (NFF) i 2009: «Vi har aldri hatt bedre talentutvikling enn i dag» (Røed, 2009, s. 38). Kåfjord (2009) fortsetter: «13 og 14-åringene har nå etter hvert fått gode trenere, mens 11- og 12-åringene fortsatt lider litt under foreldretrenere uten skolering» (Røed, 2009, s. 38). Ansvarlig for trenerutdanningen i NFF, Dag Riisnæs, anerkjente at det fortsatt er en utfordring å få gode nok trenere i barnefotballen. Riisnæs var i tillegg med i barneidrettsutvalget som skrev evalueringen av barneidrettsbestemmelsene. I den frivillige idretten har foreldre tradisjonelt sett vært svært viktige for å få barneidretten til å gå rundt. Utvikling vekket også diskusjonen i offentligheten i 2009. I en artikkel fra Aftenposten ble det diskutert mellom flere trenere og spillere at kvaliteten på foreldretrenerne var ujevn (Nydal, 2009). Trenerne uttalte at: «Veldig ofte er det foreldre som trener yngre lag, og det er flott, men nivået på treningen blir veldig varierende. De som trener 11- og 12-åringer bør kunne lære bort teknikk» (Nydal, 2009, s. 33). Representasjonene fra lokalledere er kanskje ikke dominante for barneidrettsdiskursen, men utsagnene samstemmer godt med NFFs og NIFs ønske om å utvikle trenerne i barneidretten.

Foreldregruppen har gjennom historien vært en viktig del av den frivillige idrettsbevegelsen i Norge. Innenfor foreldregruppene finnes det også bærere for den

sportifiserte posisjonen. Dette kan sees i historisk sammenheng med Helge Løvlands tanker fra 1920-tallet:

En må også advare mot visse «sportsfedre» som har en ulykksalig trang til å gjøre barna sine til «verdensmestre» i en eller annen spesialgren, så fort som mulig. Dette er helt bort i veggene. De interesserte fedre oppnår som regel slett ikke det de ønsker – tvert imot! (Helge Løvland, 1948, sitert i Solenes, 2009, s. 215)

Solenes (2009) uttaler at problemet rundt idrettsforeldrene også gir mening i nyere tid. I hvilken grad foreldrene har representert barneidretten på de voksnes prinsipper er vanskelig å si. Ut ifra utsagnene kan det likevel tolke at foreldrenes konkurranseønsker ikke alltid har samstemt med barneidrettens lek- og allsidighetstanke. Løvlands tydelige språkbruk får frem det tradisjonelle virkelighetsbilde om at allsidighet og leken er viktigere enn barns konkurranse og talentjag. Ut ifra Kåfjords uttalelse om at 11- og 12-åringer lider under foreldretrenere uten skolering kan ses i sammenheng med idrettsforeldrene. Skoleringen handler ikke bare om at foreldre ikke har kompetanse om ferdighetskrav i idretten. Det kan også tolkes at foreldres tilnærming ikke samsvarer med NIFs bestemmelser og rettigheter. I flere tilfeller finner man idrettsutøvere som har lyktes med ambisiøse foreldre på siden. Sonja Henies far, Wilhelm Henie, er et tidlig eksempel på en ivrig far som ønsket at barnet tidlig skulle konkurrere internasjonalt (Goksøyr, 2011, s. 187). Noe han også lyktes med, da Sonja allerede før hun var 12 år deltok i OL i Chamonix 1924. I tillegg kom hun tilbake de tre påfølgende OL og vant gull. Finn Aamodt er også et eksempel på en ambisiøs foreldretrener fra nyere tid, hvor sønnen har lyktes. Selv om dette er to enkeltindivider, er de dominante representasjoner for norsk idrett gjennom sine tydelige offentlige sportifiserte virkelighetsforståelse.

I januar 2010 publiserte Aftenposten kronikken *Morgendagens helter* av Astrid Strandbu. Strandbu (2010) er tidligere toppidrettsutøver og barneforsker. I kronikken tok hun også opp foreldrenes ansvar som Bratsberg diskuterte i 2008. «Barnesynet som ligger i idrettens fremtidsorientering og jakten på talenter, er i utakt med barnesynet som er rådende i samfunnet i dag» (Strandbu, 2010, s. 4). Ut ifra tidligere funn er dette utsagnet svært beskrivende for barneidrettsdiskursen. Den konstituerte virkeligheten av norsk barneidrett virker å ha vært motstridende mot både NIFs råd og bestemmelser.

Den sportifiserte posisjonen har vært enkel å plukke opp fra toppidretten, da de ofte er i medias søkelys og lever av den konkurranseorienterte idretten. Ut ifra bekymringene fra Bratsberg og Strandbu, fremstod den sportifiserte posisjonens talent- og fremtidsjag som mer utbredt blant resten av barneidretten enn den offentlige debatten har vist. Strandbu (2010) ønsket at trenere og foreldre skulle reflektere rundt bakgrunnen for sitt eget engasjement i barneidretten. Da er man tilbake til spørsmålet om hva som er formålet. Strandbus uttalelser fremmet barneidrettens bestemmelser og la til at: «Barneidrett er en viktig arena for inkludering og mangfold» (Strandbu, 2010, s. 4).

4.3.3 NIF tok igjen avstand fra konkurranseorienterte representasjoner

I 2011 kom det et nytt Idrettspolitisk dokument som dekket perioden fra 2011–2015. Verdigrunnlaget for perioden baserte seg på at: «Organisasjonen skal være en positiv verdiskaper for individ og samfunn og dermed styrke sin posisjon som folkebevegelse og drivkraft i samfunnet» (NIFs IPD, 2011, s. 4). NIFs hovedvisjon sentralt hadde også endret seg fra «Idrett for alle» til «Idretts glede for alle». Trykket på glede, fikk frem den lekbetonte aktiviteten. Det begrunnet NIF med: «Idrett er arena for lek, spenning, utfordringer og opplevelser. Gleden ved å mestre er viktig for alle» (NIFs IPD, 2011, s. 4). I den norske idrettsmodellen har inkludering lenge vært et sentralt ord. I tillegg til IPD-en, viste idrettens kobling til staten seg frem i 2012 gjennom stortingsmeldingen *Den norske idrettsmodellen* (Meld. St. 26 (2011-2012)). Stortingsmeldingen tok blant annet opp idrettens rolle i samfunnet, og NIFs visjon fra 2011 hadde det samme budskapet som idrettsformålet til Kulturdepartementet: «Alle skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet i form av trening og mosjon» (Meld. St. 26 (2011-2012, s. 13).

I IPD-en konkretiserte NIF også hva som var viktig for barneidretten: «Barneidretten er tilpasset barnas fysiske utvikling og modningsnivå i motsetning til tidlig spesialisering. Aktiviteten skjer innenfor trygge miljøer, hvor betydningen av menneskeverd og likeverd er styrende. Konkurranseaspektet er sterkt nedtonet» (NIFs IPD, 2011, s. 6). NIFs utsagn støttet ikke bare idrettens samfunnsansvar, den tok også avstand til ønske om tidlig spesialisering og fri konkurranse i barneidretten. Fra å liberalisere noe på barneidrettsreglementet i 2007, kan teksten i IPD-en fra 2011 tolkes som en innstramming eller påminnelse om at tidlig spesialisering fortsatt ikke er en del av den norske barneidrettsmodellen. Leken som heller ikke har den største plassen i barneidrettens bestemmelser og utviklingsplan kom i større grad til uttrykk i IPD-en. I

2011 ble også boka *Norsk idrett – ytre spenning og indre press* utgitt. I boka finner man et svært relevante kapittel om barneidrett fra Yngvar Ommundsen (2011). Ommundsen har vært en aktiv offentlig stemme, og var kritisk til liberaliseringen av bestemmelsene i 2007. Ommundsen konsentrerer seg om striden mellom allsidighet og tidlig spesialisering. Han referer til Jean Côté, som har forsket på aktiviteten i barneidretten. Det er tydelig at forskningen er enig i at målrettet, spesialisert trening i tidlige barneår kan skade egenverdien barna har for idretten (Ommundsen, 2011, s. 59).

Våren 2012 var tennis igjen på forsiden av sportsnyhetene. Inge Reinertsen gikk frem som et eksempel for private foreldreinitiativ (Skaret, 2012). Reinertsen valgte å gå utenfor NIF for å kunne utvikle datteren Sarina Reinertsen gjennom internasjonale konkurranser og tidlig spesialisering. Sarina Reinertsen var påmeldt et uoffisielt VM i juni 2012 (Skaret, 2012, s. 4). Generalsekretær i tennisforbundet, Arne Sartz-Knudsen, var svært kritisk til den internasjonale konkurransen og mente at slik form for barneidrett var tulle. Videre uttalte Sartz-Knudsen: «Det er dumt, men det er sånn tennisen har blitt. Foreldre tar med barna sine til utlandet og melder dem på turneringer» (Skaret, 2012, s. 4). Inge Reinertsen uttalte at: «Det er typisk at norsk idrett skal være sosialdemokratisk» (Skaret, 2012, s. 4). Det som var verdt å merke seg var Sartz-Knudsens uttalelse om at sånn er tennisen har blitt. Utsagnet forteller noe om den diskursive praksisen i tennisforbundet på denne tiden. Holdningen i tennis kan ses i lys av forbundets uttalelser i 2007, om at de må bevisst bryte med NIFs bestemmelser for å henge med i internasjonal idrett. Ut ifra uttalelsene fremstår tennis som en idrett med flere ressurssterke familier som er bærere av et prestasjons- og konkurranseorientert virkelighetsbilde.

Fotballkommentator Roar Stokke skrev i 2013 en kronikk til VG som kritiserte politikeren Jan Bøhler for å ha ønsket mer selektering i barneidretten (2013). «Vi lever i et samfunn hvor vi voksne i stadig større grad realiserer egne ambisjoner på vegne av barn» (Stokke, 2013). Dette kan igjen sees i sammenheng med idrettsforeldrene som en gjentagende bærer for den sportifiserte posisjonen i barneidretten. Stokke, som har hatt en viktig stemme for toppfotballen gjennom media, mente at det var på tide å finne tilbake til idrett på barnas prinsipper. Han avsluttet kronikken sin med: «La barna få tilbake idretten og leken på sine premisser. Det er en garanti for å reversere det urovekkende store frafallet» (Stokke, 2013). Leken er igjen sentral i argumentasjonen.

Satt i sammenheng med forskning, NIF og Stokkes kronikk, finner man en sammenheng mellom lek og barns premiss. Den bevisst lekbetonte aktiviteten fremmer barnas egenverdi. I mange av sakene og debattene som blåses opp i offentligheten starter med representasjoner på den sportifiserte posisjonen. Ofte kan representasjonene tolkes å være i en opposisjon mot NIFs formaliserte bestemmelser. Stokkes kommentar i VG fikk frem formålet og argumentet om at barneidretten må drives på barns prinsipp. Dette prinsippet har blitt reproduisert lenge av NIF, men fokuset på barns egenverdi har forsvunnet noe mellom idrettens store diskusjon om tidlig spesialisering og allsidighet. Etter at idrettens barnerettigheter kom på plass i 2007 skulle man tro at man i større grad begynte å argumentere mer ut ifra barnets ønsker.

I 2013 uttalte også tidligere Stabæk-leder Ingebrigt Steen Jensen seg om barnefotballen (Borud, 2013). Han har vært aktiv som trener i barnefotballen i mange år, i tillegg til erfaring fra toppidretten. Gjennom den analyserte perioden er fotballen den største idretten i medlemsmasse. Da er det også naturlig at det kommer flere diskusjoner rundt denne idretten. Hele artikkelen om Steen Jensens tanker kan oppsummeres med ett ord, som han faktisk ikke bruker: differensiering. Han ønsket å dele inn i grupper etter nivå, og mener at voksne undervurderer barna: «Jeg var trener i mange år for lag i barnefotballen. Og er det én ting som er sikkert, så er det at ungene vet akkurat hvor gode de selv og andre er, og ikke lar seg lure» (Borud, 2013). Argumentene kan ses i lys av Ommundsens tidligere forskning om tidlig spesialisering. Der kom det frem at barn sammenligner seg sosialt og trekker raske slutninger rundt egne prestasjoner (Ommundsen, 2011, s. 59). Det at barn forstår hvem som er gode og mindre gode er dermed ikke problemet. Kunnskapen om barn tilsier at de ikke har evnen til å reflektere rundt prestasjonene. Taper man en spurt, da er man treig. Barn evner ikke å se utover selve prestasjonen. Dermed kan tap i tidlig alder ødelegge motivasjonen og gi en unødvendig negativ selvoppfatning (Ommundsen, 2011, s. 60). Mange seiere kan også gjøre at man senere ikke tåler motgang og tap senere. Den etablerte kunnskapen om barn samsvarer godt med de opprinnelige bestemmelsene og kunnskapen som blir formidlet gjennom boka *Bedre barneidrett* fra 1987. Kunnskap fra forskningen går ikke nødvendigvis inn som en egen diskurs, men som en del av den normaliserte viten i barneidretten. De alternative representasjonene som oftest kan kobles til den sportifiserte posisjonen, kommer frem som bekymringer for at barneidretten holder igjen talenter. Ut ifra NIFs syn på barneidrett, kan man tolke at de har en dynamisk

forståelse av talentbegrepet. Talent skal ikke defineres ut ifra barnestjernene med medfødte talenter. Det skal i stedet legges til rette for senere utvikling gjennom varierte motoriske utfordringer.

Flere sentrale skikkelser hevet igjen stemmen for en sportifisert barneidrett i 2014. I januar gikk alpinisten Kjetil Jansrud og langrennsløper Martin Johnsrud Sundby ut mot barneidrettens reglement (Stormoen et al., 2014). Igjen ble konkurransebestemmelsene diskutert. «Jeg er vokst opp med barnekonkurranser og ble satt krav til i ung alder. Min far satte krav, men det har vært viljestyrt. Da han så at viljen var der, la han alt til rette», sa Jansrud (Stormoen et al., 2014). Ut ifra utsagnet får man igjen frem en idrettsforelder som har vært sentral for satsingen i ung alder. Som i tilfellet med Finn Aamodt var idretten alpint. En idrett som ut ifra flere sportifiserte stemmer, kan virke at krever og ønsker tidligere spesialisering. Jansrud mente at man ikke ga næring til de gode talentene tidlig nok (Stormoen et al., 2014). Igjen kom begrepet talent inn. Man kan diskutere om Jansrud bruker et dynamisk eller statisk talentbegrep. Det er vanskelig å antyde ut ifra uttalelsene. NIFs fagansvarlig for barn og ungdom, Mads Andreassen, svarte imidlertid på kritikken fra Jansrud. Andreassen fikk først og fremst frem at Jansrud selv vokste opp under bestemmelsene om barneidrett. Videre kommenterte Andreassen:

Dette er ikke statiske bestemmelser. Vi er åpne for å diskutere og evaluere hvordan de fungerer. Det er mange som misforstår både intensjonen og hvordan de fungerer, og tror de er til for å hindre barn i å konkurrere. Det er viktig å sikre en naturlig progresjon når det gjelder konkurranser. Barneidretten har en viktig egenverdi, og er ikke et verktøy for toppidretten. (Bakkehaug & Stormoen, 2014)

Utsagnet fra Mads Andreassen samstemmer godt med Ommundsen (2011) syn på egenverdien. Det er barnas ønsker i sentrum. Tanken om å sikre en naturlig progresjon når det kommer til konkurranser samstemmer også godt med kunnskapen om barns evne til å vurdere prestasjoner. Sammenlignet med Kjell Olav Kran sitt ønske om å ha en intern diskusjon av Aamodts utsagn i 1999, fremstod NIF i 2014 som mer åpne for en offentlig diskusjon om barneidretten. Likevel virket bestemmelsenes konkurranseregler noe urokkelige.

4.3.4 Kjennetegn på perioden 2007–2015

Ut ifra den offentlige debatten i avisene var det mindre oppslag og mer lokale enkeltsaker som dukker opp i perioden. Debatten fremstod ikke like «heit», selv om problemstillingen virket å ulme i idretten. Endringene i bestemmelsene og barnas rettigheter kan ha bidratt til en begrepsendring som har vært en viktig del av debatten. Begrepene ble brukt i perioden, men trykket på allsidighet og helårsidretten ble dempet. Kan man da si at NIF lyktes med å dempe støyen begrepene skapte før 2007? Etter bestemmelsen språkendring reproduiserte den demokratiske posisjonen også færre argumenter om allsidighetens gevinster i offentligheten. Det sentrale i den offentlige diskusjonen for perioden handlet særlig om at konkurransereglene begrenset barns muligheter til å utvikle seg. Den demokratiske posisjonen fortsatte derimot å representere demokratiske interesser og verdier. NIF selv stod i fronten for den demokratiske posisjonen gjennom idrettspolitiske dokument og offentlige uttalelser. Å utvikle trenerne var et viktig fokusområde for NIF i denne perioden. Det kan tolkes som et ønske om å få større innflytelse og påvirke de sosiale praksisene i barneidretten.

Fra den andre siden er det spesielt tre grupper som bærer frem den sportifiserte posisjonen. Det er først og fremst toppidretten og ivrige foreldre. Den siste gruppen kom i form av den internasjonale idretten. Det økte internasjonale presset er med på å utfordre den demokratiske posisjonen. Disse bærer av sportifiserte representasjoner henger sammen med hverandre. Spesielt toppidretten og foreldre brukte den internasjonale konkurranseidretten som argument for å måtte spesialisere tidligere. I tillegg fremstod det som at flere av NIFs sær-idrettsforbund har et tydeligere sportifisert virkelighetsbilde under perioden enn hva NIF ønsker å fremme sentralt.

4.4 *Perioden 2015–2022: Spesialisert idrett med høye krav*

I 2015 reviderte NIF bestemmelsene om barneidrett igjen (NIF, 2019). På idrettstinget i 2015 kom det et forslag fra idrettsstyret om å endre ordlyden i bestemmelsene. I konkurransereglene ble det gjort en endring fra det som ble vedtatt i 2007: «Barn kan delta i regionale konkurranser og idrettsarrangementer fra det året de fyller 9 år» (NIF-protokoll, 2015, s. 91). I 2007 gjaldt denne regelen fra det året barna fyller 11 år (NIF, 2007, s. 5). Nok en gang ble det gjort en moderat liberalisering som åpnet opp for at konkurranseidretten blir en større del av barneidretten. Revideringen og de små

endringene i ordlyden skapte lite debatt i offentligheten. Det som virkelig skapte overskrifter, var de økonomiske barrierene.

4.4.1 Økonomiske barrierer på dagsorden

«Barna ser at andre spillere på laget har sko til 2500», sa fotballpappa Rønnevik til VG (Ertesvåg & Hagen, 2015). «Før ble nordmenn født med ski på beina – nå kommer de til verden med egen smørebod (Henriksen, 2015). I starten av 2015 tok VG opp debatten rundt utstyrshysteri i barneidretten. VG-journalist Thor Harald Henriksen (2015) skrev en artikkel om hvordan barneidretten er blitt en refleksjon av samfunnsutviklingen. I kommentaren uttalte han at han som far fort har falt for argumentasjon: «Men pappa, alle har det» (Henriksen, 2015). At barn sammenligner seg sosialt, er kjent kunnskap om barn. Ommundsen (2011) skrev: «Unge utøvere sammenlikner seg sosialt, og de anvender sosial sammenlikning som grunnlag for å trekke slutninger om eget prestasjonsnivå og egne ferdigheter» (s. 59). Det kan også tenkes at barn sammenligner hva andre barn har. I en undersøkelse fra VG i 2016 viste spesielt skiidrett seg som en av de dyreste idrettene. Alpint kom frem som en av de dyreste av skiidrettene, hvor bare årskontingenten lå på rundt 12 000 kroner (Ertesvåg, 2016). Igjen dukket alpint opp, som tidligere har vært en idrett som har ønsket å spesialisere barna tidlig.

Utviklingsjefen i NIF, Anja Veum, uttalte at: «Store idretter som ski og fotball må passe på at de ikke blir så dyre at det i seg selv er ekskluderende» (Ertesvåg et al., 2016). Frafall i barneidretten har vært et sentralt argument for å unngå tidligere spesialisering. Man kan diskutere om kostnadene også er et resultat av tidligere spesialisering i idrettene. Ved spesialisert trening, kreves også mer spesialisert utstyr. Argumentene imot tidlig spesialisering fra 1987 var spesifikt at dette kunne føre til ensidig trening som igjen kunne bli kjedelig (Nilsen & Nilsen, 1987, s 13). Det ble også argumentert for at frafall skjer når det blir for store krav til prestasjoner og resultater (Nilsen & Nilsen, 1987, s. 13). Økonomiske utfordringer var ikke den gang nevnt som en faktor som påvirket frafallet. At barn må gi seg med idrett, eller aldri får starte med idretten på grunn av økonomiske midler ble en stor utfordring for NIF. Dette kommer frem i artikkelen *Klasseskillet i barneidretten* fra 2016 (Ertesvåg et al., 2016). Utfordringen virket å fortsette i årene frem mot 2019.

Hva forteller utsagnene om utstyret oss om barneidrettsdiskursen? Høye krav til ressurser i form av tidsbruk og penger kan tolkes som at kravene til idrett er mer

spesialiserte fra tidlig alder. Man kan argumentere for at barneidretten ikke fremstod som inkluderende for alle, da enkelte idretter ble for dyre bare gjennom årskontingenten. Det idrettspolitiske dokumentet fra 2007 til 2011 med navnet *En åpen og inkluderende idrett* samstemmer dårlig med uttalelsene fra journalister og foreldre i den offentlige debatten. Etter flere saker om foreldre som ikke klarer å betale for barns utgifter i idretten, ønsket NIF å ta tak i det økonomiske klasseskillet. Idrettspresidenten Børre Rognlien anerkjente barneidrettens økonomiske problem og ønsker å motarbeide holdningen rundt pengebruken (Strøm, 2015). Problemstillingen ble tatt opp på idrettstinget. Dette viste seg i form av idrettspolitiske føringer i NIFs IPD (2015) fra 2015–2019. Her ble det skrevet fire tiltak for å redusere økonomiske hindringer i barne- og ungdomsidretten. Tiltakene handlet spesielt om særidrettens ansvar om å unngå å bygge kostbare kulturer, og begrense kostnadsdrivende sider ved idretten (NIFs IPD, 2015, s. 11).

Fire år etter at økonomiske barrierer først ble blåst opp i barneidrettsdebatten slo Aftenposten i 2018 alarm om klasseskille i norsk alpint (Brodahl & Myhre, 2018, s. 45). I en større artikkel la avisen frem skillene, hvor de ressurssterke kretsene Oslo og Akershus hadde over halvparten av aktive alpinister (Brodahl & Myhre, 2018). Kjetil Jansrud, som i 2014 ønsket å gi barn mulighet til å konkurrere fritt og legge mer til rette for talentene, er kritisk til utviklingen: «Du ser at det er mer bemidlede familier som blir alpinistfamilier, og det er feil». (Brodahl & Myhre, 2018, s. 45). Videre forteller Jansrud: «Nå har sporten utviklet seg i en helt hinsides retning. Du har 10–11-åringer som skal ha 5–6 skipar til flere disipliner» (Brodahl & Myhre, 2019, s. 45). Aftenposten fortsatte å sette lys på problemstillingen i norsk skisport og i januar 2019 ble det også laget en større artikkel om langrenn. Utfordringer ble ved gjentatte ganger referert til som økonomiske barrierer av NIF: «Arbeidet med å motvirke at økonomiske barrierer blir til hinder for idrettsdeltakelse, er fortsatt en av NIFs viktigste prioriteringer» (NIF-årsrapport, 2019, s. 23). I årsrapporten fra 2019 blir den økonomiske barrieren reprodusert igjen som en høy prioritet (NIF-årsrapport, 2020). Innholdet i arbeidet handlet om, som i NIFs IPD fra 2015 å redusere kostnadene i tillegg til å finne egne løsninger for barn som ikke har råd (NIF-årsrapport, 2020, s. 55). I 2019 ble bestemmelsene om barneidrett og barnerettighetene igjen revidert (NIF, 2019). En av endringene som kom tydelig frem i 2019 var det åttende punktet i idrettens barnerettigheter som omhandlet økonomiske barrierer. NIF (2019) skrev følgende: «Alle skal få være med på leken:

Alle barn har rett til å delta i idrett uavhengig av familiens økonomi eller engasjement. Barn har rett til å være i et inkluderende idrettsmiljø uten utstyrs- eller kostnadspress» (s. 5).

Visjonen «Idrettsglede for alle» ble videreført i fra langtidsplanene mellom 2011 og 2015. Langtidsplanene for idretten fremstod som svært gjentakende. Visjonen om idrettsglede for alle ble derimot sett på som en stor utfordring, noe som også kommer frem gjennom den økonomiske offentlige debatten. I det første punktet i NIFs IPD om idrettens formål kom barneidretten til synet: «Norsk idrett skal: 1) Tilby alle barn et variert aktivitetstilbud tilpasset barnas fysiske utvikling innenfor trygge og stimulerende miljøer» (NIFs IPD, 2015, s. 5). Samtidig stod det i det tredje punktet at: «Idrett skal: 3) Være en ledende toppidrettsnasjon som utvikler en prestasjonskultur innenfor alle særvidretter og gir store opplevelser til det norske folk» (NIFs IPD, 2015, s. 5). Punktene kan ses som to formål i hver sin ende av norsk idrett. Sterke uttalelser som støttet opp både den inkluderende idretten og den konkurranseorienterte idretten generelt. Selv om toppidrettsformålet ikke gjaldt for barneidretten, har man sett utsagn fra særforbund som ønsker å bruke barneidretten til å oppnå formålet om toppidrett. Idrettens motoriske krav som tidligere er diskutert, preget spesialiseringstanken blant særforbundene i NIF.

I tillegg til videreføring av visjonen, ble også temaet om å forhindre frafall tatt opp som en idrettspolitisk føring. Argumentet har lenge vært en reproduisert representasjon for den demokratiske posisjonen i barneidretten. Føringsen minnet mye om NIFs begrunnelser fra 1987.

For å forhindre frafall, og styrke den enkeltes valgfrihet og mulighet for deltakelse i allsidig idrett, blir følgende viktig:

- Norsk idrett skal samarbeide på alle nivåer slik at den enkelte kan delta parallelt i flere idretter og fritidsaktiviteter gjennom oppveksten
- Særforbundene skal legge til rette for sine sesonger og konkurransetilbud på en måte som ikke står i veien for at utøverne kan være allsidige. (NIFs IPD, 2015, s. 10)

Det er viktig å understreke at dette var føringer for hele NIF og ikke bare barneidretten. Sesongbasert idrett kan sees i sammenheng med forbudet mot helårsidrett for barn under 10 år mellom 1987–2007. I de to foregående idrettspolitiske dokumentene var ikke dette nevnt engang. Hele avsnittet virket nesten kopiert fra år 2000 og limt inn i år 2015. Føringen dukket nok ikke opp uten grunn. Man kan tolke at NIF frykter for en mer spesialisert idrett, og ønsker å holde igjen den spesialiserte utviklingen.

På oppdrag fra Kulturdepartementet ble en rapport ved navn *Statlig idrettspolitik inn i en ny tid* avlevert levert av et strategiutvalg for idrett i 2016. Utvalgets leder var den tidligere fotballspilleren Jan Åge Fjørtoft. I 2021 ble også strategidokumentet *Sterkere tilbake – En mer inkluderende idrett* publisert (Kulturdepartementet, 2021). Den demokratiske posisjonen styrkes av statens og samfunnets rolle i idretten. Det blir naturlig å spørre om den demokratiske posisjonen også kommer frem som en egen større demokratisk diskurs som påvirker barneidrettens normaliserte virkelighet utenifra. Idretten er avhengig av statlig støtte, noe som også kommer frem gjennom alle idrettspolitiske dokument fra NIF siden 2007. Historisk kan den demokratiske argumentasjonen deles inn i to perioder. Først kan man se til starten på den organiserte idretten gjennom Centralforeningen på slutten av 1800-tallet og starten av 1900-tallet. Idretten hadde i utgangspunktet en stor nytteverdi for samfunnet, og Centralforeningen var viktige bærere av den demokratiske posisjonen. Allsidigheten ligger også pakket inn i den demokratiske argumentasjonen. Allsidighet framstod som veien til god folkehelse og den harmoniske kroppen, men også en del av å danne nyttige samfunnsborgere (Olstad, 1987, s. 147). Etter etableringen av NIF i etterkrigstiden, kom det en ny demokratisk bølge. Idretten fikk en viktig rolle som nytteverdi for samfunnet. Jeg tolker at den demokratiske argumentasjonen er sammensatt. Det demokratiske virkelighetsbilde er innbakt i barneidretten. Innad i NIFs barneidrett har demokratiske verdier og interesser blitt re-produsert over lang tid, og dermed blitt en del av den normaliserte konstituerte virkeligheten i barneidretten. Om jeg skulle ha undersøkt statens påvirkning på idrett, ville statlige dokument som idrettsstrategien fra Kulturdepartementet hatt en mer sentral rolle i oppgaven. Påvirkningen eksisterer likevel, og skal dermed ikke utelukkes.

4.4.2 En voksende representasjon: Barneidrett etter barnas interesser

I perioden etter revideringen av bestemmelsene i 2007, ble det roligere debatt rundt allsidighet, men begrepet ble fortsatt re-presentert. I 2016 inviterte Norges Idrettshøgskole (NIH) inn til debatt rundt tematikken rundt begrepene allsidighet og tidlig spesialisering. De to sentrale begrepene kan bli sett på som svært beskrivende for debatten mellom den sportifiserte posisjonen og den demokratiske posisjonen. Her var sentrale skikkelser fra toppidretten, NIF og forskere ved NIH til stede. Jeg vil bruke deler av denne debatten til å illustrere barneidrettsdiskursen og hvordan man prater om barneidretten. Med i debatten var følgende:

- Jostein Hallén, professor i fysiologi og leder for Seksjon for fysisk prestasjonsevne ved NIH
- Anja Veum, utviklingssjef i NIF
- Lars Kristoffersen, far og trener til alpinist Henrik Kristoffersen
- Gunn Engelsrud, professor i helsefagvitenskap og var daværende leder for Seksjon for kroppsøving og pedagogikk ved NIH
- Jarle Aambø, tidligere toppidrettssjef, i 2016 leder av Olympiatoppens prestasjonsklynge og prestasjonskonferansen. (NIH, 2016)

Deltagerne i debatten kommer fra ulike sider av idretten. Toppidretten var representert, NIF var representert og forskning fra henholdsvis pedagogikk og fysiologi var representert. Lars Kristoffersen har bakgrunn som alpintrener på internasjonalt nivå for sin sønn Henrik Kristoffersen. Ut ifra uttalelsene som kom frem i debatten er det lite tvil om at Henrik er et resultat av målrettet spesialisert trening. Det ble også etter hvert tydelig i debatten at Kristoffersen har dårlig kjennskap til innholdet i bestemmelsene om barneidrett.

Når det kommer til tidlig spesialisering uttalte Kristoffersen: «Jeg tror det er viktig å velge en retning tidlig, og heller trene bredt i forhold til den idretten eller retningen man velger». Han syntes at begrepet tidlig spesialisering er misforstått og mente at allsidig spesialisering var mer dekkende. Lars Kristoffersen argumenterte også for at frafall også kunne komme som et resultat av allsidighet, fordi man ikke legger til rette for å bli god i noe. Begrunnelsen baserte seg på at barn ikke fikk nok trening i en idrett til å oppleve mestring og økt motivasjon. Et argument som også Finn Aamodt stod for i 1999. På den

andre siden av debatten var Anja Veum. Veum fremstod på mange måter som NIFs ansikt utad i denne debatten:

Der kanskje voksne går inn å styre den aktiviteten i for stor grad, og begrenser og snevrer inn muligheter, der begynner jeg å bli skeptisk. Så hvis det er ut ifra barnet selv som ønsker å drive en idrett, så er det greit. Er det voksne som legger for mye begrensninger og kanskje de voksne som har ambisjoner om å nå toppen, så blir jeg straks litt mer skeptisk. (NIH, 2016, 17:22).

Veum uttalte seg tydelig imot tidligere spesialiseringen, men utelukket likevel ikke å legge til rette for de barna ønsker å utvikle seg. Utviklingssjefen i NIF forbandt tidlig spesialisering sammen med tidlig selektering av de beste. Hun uttalte at de tidlig utviklede barnene blir løftet opp, mens de som gjerne er født senere på året ikke får samme mulighet til å utvikle seg (NIH, 2016, 24:43). Videre tok Jarle Aambø frem at tidlig spesialisering kan bli forstått på to ulike måter: «Den ene oppfatningen eller tolkningen av tidlig spesialisering går jo nettopp på mye, ensidig, konkurranselikt, tidlig selektering og i det hele tatt tidlig fokus på en aktivitet eller en idrett» (NIH, 2016, 18:32). Videre forklarte Aambø:

Min inngang til det vil være den andre, hvor man snakker om gjerne en idrett eller en aktivitet, men det skjer mere i form av en fordypning, det vil si at man går bredt. Man lager en plattform, man trener variert og ikke minst så har man en god mestring og utviklingsfokus.» (NIH, 2016, 19:15)

Jostein Hallén fremmet også at allsidighet kommer gjennom hver enkelt idrett, og at problemet ikke ligger i helårsidrett. Hallén beskrev at problemet er når det ikke blir tid til noe annet for tidlig i barns liv (NIH, 2016, 22:50). I debatten dukket begrepet allsidig spesialisering opp ved flere anledninger, som et mer dekkende begrep enn tidlig spesialisering. Idrettene ble argument av Aambø og Kristoffersen spesielt, som mer enn nok allsidige i seg selv.

Som ved utvalget som evaluerte barneidretten i 2007 var pedagogikken representert i debatten. I debatten kom Engelsruds pedagogiske syn på barn tydelig frem. Solenes (2009) beskrev pedagogikk i sin oppgave som en egen diskurs som var med å påvirke

den organiserte idretten. Pedagogikken har vært svært tett koblet til lærere og skolen, som historisk sett har vært kritiske til den konkurransedrevne barneidretten. Diskursen kan sees i sammenheng med de gjentatte bærerne av den pedagogiske tilnærmingen som fortsetter å dukke opp i idrettens sammenhenger. Engelsrud ønsket å se på barneidretten ut ifra barns ønske og barns behov. Gunn Engelsrud ønsket at man flytter bort fokuset på innholdet til fokuset på barnet selv at vi i større grad burde ha et utøverperspektiv på barneidretten:

Hvis vi hverken vil stoppe den som har en tidlig drivkraft for å dyrke sin idrett, eller tvinge den som ikke vil, så har vi fått et veldig godt utgangspunkt. Da kan vi ta vare på og støtte det barnet selv som finner mening med sin idrett. (NIH, 2016, 21:52)

I kontrast til utøversynet og det kritiske synet på foreldre, fremmet Aambø også hvor viktige foreldrene er. Aambø uttalte at foreldrene er veldig viktig i de tidlige barneårene og at de skal også være med å guide barnet i idretten (NIH, 2016, 24:10). Debatten lyser opp de ulike virkelighetene i norsk barneidrett under den siste perioden av studien. Den resultatorienterte virkeligheten som beskrives av Kristoffersen samstemmer dårlig med NIFs virkelighet. Barn skjønner hvem som vinner og taper, ifølge Kristoffersen. Dette budet på virkeligheten har stått støtt i den talentjagende posisjonen. Selv med svært ulike innganger til barneidrett, virket debattantene å være enig i at å bare drive en idrett i seg selv ikke er ødeleggende. Debatten fikk frem at innholdet, de voksnes formål og barnets iver er avgjørende for om spesialisering er negativt for barna.

Diskusjonen om allsidighet versus spesialisering kom også frem gjennom offentliggjorte tall. «De siste fem årene er det etablert 45 fleridrettsklubber i Norge. I samme periode har vi fått 610 nye særvidrettsklubber» (Myrhol & Øiestad, 2019). Utsagnet kan sees i sammenheng med de tidligere omtalte idrettsskolene, som byttet navn til allidrett i 2018 (NIF-årsrapport, 2019, s. 26). I allidretten i 2019 var det rundt 42 000 aktive barn (NIF-årsrapport, 2020). Samtidig viste tall fra 2018 at 507 963 barn var aktive i idretten (NIF-årsrapport, 2019, s. 54). Ut ifra utviklingen har det i nyere tid ikke vært noen tvil om at særvidrettene har den største oppslutningen i barneidretten. Det i seg selv kan tolkes som spesialiserende. I 2019 skrev Bjarte Myrhol, en av Norges mest markante håndballspiller de foregående 10 årene, en kvass artikkel mot tidlig

spesialisering. Kronikken ble skrevet sammen med Eirik Øiestad, en aktiv trener som står bak podkasten Pappatrenerne. Podkasten diskuterer utfordringene i barneidretten, blant annet spesialisering og økonomiske barrierer. De er kritiske til mangelen på lek og det voksende alvoret i idretten. «Nesten alle taper på en utvikling der vi ofrer lek og allsidighet i barneidretten. Likevel ser vi at utviklingen går i retning av økt spesialisering» (Myrhol & Øiestad, 2019). Myrhol og Øiestad tok frem forskningen til Jean Côté og refererte til et sitat av han fra 2018:

Og når vi da vet at det har mange flere negative konsekvenser for de 99,9 prosentene som ikke lykkes ved tidlig spesialisering – ja, for det er så mange det er snakk om – så taler det for allsidighet. Hvis ikke vil vi oppleve flere skader, flere som slutter tidligere og flere som blir utbrent». (Fædrelandsvennen, sitert i Myrhol & Øiestad, 2019)

I artikkelen *Evidence-based policies for youth sport programmes* av Jean Côté og David Hancock (2014) ble lekpreget aktivitet i barneårene lagt frem som en viktig faktor for å lykkes senere. Tross den etablerte forskningen går det lang tid mellom hver gang lekbegrepet får plass i diskusjonen om barneidrett. Uttalelsene fra Myrhol gikk godt overens med tankene fra hans landslagssjef Christian Berge. Berge sa i 2018 at: Hadde det ikke vært for oss voksne, hadde ungene hatt det vanvittig moro» (Aas, 2018, s. 20). Leken skal stå i sentrum fordi da blir barna lenger i idretten, ifølge Berge. Håndballprofilenes støtte til den norske idrettsmodellen viste at toppidretten ikke kan generaliseres som én gruppe som bærer frem representasjoner for tidlig spesialisering og konkurranse i barneidretten.

Begrepet lek har som nevnt fått mindre plass i idrettens barnerettigheter, men begrepet viste seg tydelig i NIFs langtidsplan. Det som før ble kalt Idrettspolitiske dokument endret i den siste perioden mellom 2019 til 2023 til *Langtidsplan for norsk idrett*. Langtidsplanen *Idretten skal!* fra 2019 kastet lys over leken som en av fire grunnleggende veivalg i idretten generelt. Veivalgene har som mål å prege arbeidet i idretten gjennom perioden frem mot 2023. I planen står det:

Leken betyr en idrett som tar vare på gleden, leken og nysgjerrigheten i alle idrettslige sammenhenger. En leken idrett er en idrett med glede. Idrett er lek –

kanskje seriøs lek – uansett prestasjonsnivå. Idrettsglede for alle får sitt konkrete uttak gjennom lek». (NIF, 2019, s. 8)

Allsidighetsdiskusjonen flyttet på mange måter over fra en diskusjon om å drive flere idretter og over på en diskusjon hvor innholdet og formålet er viktigere. Diskusjonen dreier seg mer mot lekpreget, allsidig trening innenfor en idrett versus spesialisierende målrettet trening. Skepsisen fra bærere av demokratiske representasjoner virker å sentrere seg mot alvoret av barneidretten som skapes av voksnes premisser. Spørsmålet om idrett på barns premisser og barns beste får større plass i barneidrettsdiskursen. Tidligere ble allsidighet tatt for gitt for å være det beste for barna. De konkurranseorienterte representasjonene har også brukt argumentet om barnas beste i sine begrunnelser. Da Finn Aamodt i 1999 mente at tidligere spesialisering var for barnas beste ble dette feid av banen av idrettsforskeren Säfvenbom. Mellom 2015 til 2022 er det vanskeligere å skille disse meningene fra hverandre. Hva som er til barnas beste, er ikke like firkantet som diskusjonen var i 1999. Det kan diskuteres om virkelighetsforståelsen som ønsker å legge til rette for det individuelle barnets interesser, vokser frem som en sentral posisjon i barneidrettens siste periode. Formålet om å legge til rette for barnet i seg selv utelukker ikke tidlig spesialisering og konkurranse, samtidig som det heller ikke utelukker allsidighet. Barnesynet kommer i større grad enn tidligere frem som uavhengig av de to tydelige virkelighetene. Dette har vært innbakt i de tidligere bestemmelsene om barneidrett, men konkurransebegrensninger og allsidighetsfokuset har tatt mye av oppmerksomheten i diskursen. Spesielt kan man argumentere for at utøverperspektivet kom mer i fokus etter idrettens barnerettigheter ble vedtatt i 2007. Det er likevel først i den siste perioden at det barnets egenverdi blir re-produsert hyppig som et virkelighetsbilde i barneidrettsdiskursen.

4.4.3 Toppidrettens ulike veier

I 2005 sa Ketil Tømmernes: «Mange utlendinger ler av de norske barneidrettsbestemmelsene, som sier at det ikke er bra for småbarn å konkurrere før de er over ti år gamle» (Tømmernes, 2005). I nyere tid lurar likevel mange utlendinger lur på hvorfor Norge hevder seg så godt i internasjonal konkurranseidrett: Karsten Warholm, Casper Ruud, Jacob Ingebrigtsen, Erling Braut Haaland, Ada Hegerberg, Even Hovland, Martin Ødegaard, Caroline Graham Hansen, Anders Mol og Christian

Sørum for å nevne noen av de største i nyere tid. I vintersport har vi i tillegg vært verdens beste både på herre- og damesiden i en årrekke. Det interessante er at Norge nå har utøvere i verdensklassen i flere «unorske» idretter tradisjonelt sett. Golf, sandvolleyball, tennis, 1500 meter og hekkeløp. Selv om det historisk sett har vært stor interesse rundt fotball i Norge, har man nok aldri hatt norske spillere på nivået til Haaland og Ødegaard. Sett tilbake til Egebergs ærespris, som fremmer allsidighetsidealet, er toppidrettsheltene endret. Ut ifra NIFs bestemmelser og dagens toppidrettsutøvere kan man argumentere for at idretten legger til rette både for inkludering, men samtidig muligheten til å bli toppidrettsutøver. Norsk toppidrett blomstrer under perioden fra 2018–2022. I 2018 blir det store overskrifter når 17-år gamle Ingebrigtsen vant to EM-gull i Berlin. I bakgrunnen av prestasjonene dukker det opp nok en debatt om barneidrett og den norske idrettsmodellen (Røed-Johansen, 2018). Jacob beskriver at han har levd som en toppidrettsutøver siden han var 10-år gammel. Forskeren Pierre Nicolas Lemyre, leder ved Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett, uttalte at diskusjonen rundt den norske idrettsmodellen er merkelig. «Hver gang vi får et ekstraordinært tilfelle, kommer spørsmålene om en modell som fungerer veldig godt. Så godt at resten av verden vil lære mest mulig om den», uttalte Lemyre (Røed-Johansen, 2018, s. 20). Dette kan igjen sammenlignes med Tømmernes sitt utsagn fra 2005. Uttalelsene viser til at den internasjonale idretten ikke bare kommer frem som et press og en utfordring for barnebestemmelsene i Norge. Toppidrettsprestasjonene får også frem nysgjerrighet blant konkurrentene i utlandet. Toppidretten viser seg gang på gang gjennom perioden fra 1999–2022 som en stor inngang til debatten om barneidrettens formål. Alt fra et dårlig vinter-OL i Torino i 2006, til EM-gull på 1500 meter i 2018.

Norges Tennisforbund gikk hardt ut i 2007 under revideringen av bestemmelsene. Aftenpostens journalist Mette Bugge (2007b) spurte i et intervju med Tennispresident Per Wright: «Hva er det som er spesielt med tennis og noen andre idretter, som gjør at ungene bør sendes ut så tidlig?» (s. 42). Wright svarte: «Generelt har vi respekt for reglene, men skal et særforbund drives målrettet og ansvarsfullt må det gis muligheter for dispensasjon. Tennis er en verdensidrett. Skal Norge ha noen muligheter, må de unge henge med i den motoriske gullalder» (Bugge, 2007b, s. 42). I 2018 vekket 19-år gamle Casper Ruuds prestasjoner på tennisbanen stort engasjement. Far og trener Christian Ruud uttalte seg da om barneidrettsbestemmelsen: «At et supertalent ikke kan

konkurrere mot dem som er like gode, er latterlig. Du blir holdt igjen» (Røed-Johansen, 2018, s. 20). Ut ifra periodens uttalelser er det enkelt å peke på at mønsteret med pappatrenerne som har lyktes bryter med NIFs interesser for barneidretten. Hva med alle som ikke lyktes? Finnes det et hav av foreldretrenerne som bærer på den på den sportifiserte posisjonen og er helt uenig i NIFs politikk? Lemyre var tydelig på at dette eksisterte i idretten: «For hver suksesshistorie finnes det flere triste skjebner, ifølge Lemyre. – Det kan være barn som blir skadet, som blir lei av idretten og som får et relativt anspent forhold til sine foreldre som har vært involverte, sier han» (Røed-Johansen, 2018, s. 20). Ut ifra enkelte tydelige bærere av den sportifiserte posisjonen kan man ikke generalisere foreldregruppen. Det de gjentakende representasjonene fra foreldretrenerne gir, er vertfall på et bilde på den konkurranseorienterte gruppen som er representert i barneidrettsdiskursen.

Ut ifra uttalelsene til Jacob Ingebrigtsen og Christian Ruud var det ingen tvil om at tidlig spesialisering har vært deres vei til toppidretten. Om aktiviteten har vært innafor bestemmelsenes regelverk er vanskelig å vite. Likevel viser det at det er kanskje ikke de enkelttilfellene man skal bedømme hele barneidretten ut ifra. Toppidrettsutøverne er likevel i en maktposisjon hvor de er med å påvirke diskursen i større grad enn bredden. Den sportifiserte posisjonens logikk er å nettopp se til rekordene og resultatene. Flere av Norges idrettshelter fremmer dermed et virkelighetsbilde på barneidretten som ikke samstemmer med de anbefalte rådene fra NIF og forskning. I desember 2021 skrev idrettsforskerne Espen Tønnessen og Thomas Haugen fra Høyskolen Kristiania kronikken *Idrettens barnestjerner blir sjelden gode seniorutøvere* i Aftenposten. Den motoriske gullalderen er et godt brukt begrep gjennom hele perioden. Uttalelsene til Stensbøl i 2002 argumenterte også ut ifra den motoriske gullalderen. Argumentene handlet da om at den motoriske gullalderen bør utnyttes bedre. Tønnessen og Haugen (2021) argumenterte ut ifra fysiologiske begrunnelser og hovedbudskapet var at puberteten er med på å endre kroppen såpass mye, at det er umulig å si hvem som blir gode før i slutten av tenårene (Tønnessen & Haugen, 2021). Blant funnene er det også kjønnsforskjeller, hvor pubertetsårene har større påvirkning på jenter enn gutter. Tønnessen og Haugen (2021) fremmet den norske idrettsmodellens budskap om allsidighet, mestring og trening på barns premisser.

Noe som kan bli sett på som en ny vei til toppidretten fikk oppmerksom mellom 2020 og 2022. NIFs største idrett i medlemsmasse, fotball, ble utfordret i offentligheten av private akademier. Private akademier står utenfor den organiserte idretten i NIF, og er også dermed utenfor bestemmelsene til NIF. Man kan tolke at privatiseringen i enkelte idretter kommer av avstanden mellom posisjonenes virkelighetsbilde. Vi har tidligere sett eksempler på at de som ikke føler at den norske idrettsmodellen strekker til med tanke på utvikling, velger å gå private veier. I 2020 uttrykte Mads Andreassen, daværende leder for idrettsfag og verdiarbeid i NIF, bekymring for private fotballakademier som bevisst brøt med barneidrettsbestemmelsene (Andreassen, 2020, s. 37). I dette tilfellet var det Norsk fotballakademi (NFA) som fikk gjennomgå av Andreassen. Lederen for NFA, Terje Lübeck, var også leder for et idrettslag under NIF, som Andreassen (2000) tolker som uetisk. Andreassen skrev i sin replikk til VG:

NFA nærmest reklamerer med en bedre vei til landslagsspill og har fortalt om hvordan de har valgt ut 80 spillere, som i fire år har trent med ett mål for øye; «VM» for 12 åringer. De 22 som får være med, er plukket ut kun med tanke på prestasjon. Dette signalet er tydelig, like tydelig som signalet om at det er helt ok å bryte bestemmelser så sant det er til egen fordel. (Andreassen, 2020, s. 37).

Journalisten Daniel Røed-Johansen skrev i juni 2022: «Foreldre lager «superlag» for tiåringer. De private akademiene blir flere. Utviklingen har en skummel side» (s. 42). Er dette en konsekvens av et for strengt barneidrettsreglement? Ett av hovedargumentene for å få frem en allsidig barneidrett tilbake i 1987 var at en tidlig spesialisering vil være for ressurskrevende. Er dette resultatet av en for ressurskrevende barneidrett? En ærlig og åpen bærer av den resultatorienterte representasjonen i barneidrettsdiskursen er fotballpappaen John Ole Dybdal. Dybdal beskriver barneidrettens virkelighet på følgende måte: «Barna skal liksom ikke lære å vinne og tape når de er små. Det er «ikke lov å bli god før du blir ungdom». Og «det er ikke rom for» dem som vil bli best» (Røed-Johansen, 2022, s. 42). I et intervju med TV2 ble Dybdal spurt om å dette bare er en gjeng med overivrige foreldre som prøver å realisere egne ambisjoner (Kvamme, 2022). Dybdal svarte til dette: «Det er verdens enkleste framstilling som folk drar fram, fordi de har dårlige argumenter. Alt vi gjør er opp til barna selv. Det er de selv som ønsker treninger, flere treninger, og seriøse treninger» (Kvamme, 2022). Fremstillingen av at aktiviteten er av barnets interesser kan igjen kobles mot den voksende

representasjonen som setter barns interesser som den viktigste forutsetningen. Man kan likevel stille spørsmålet om hvem som har konstruert den konkurranseorienterte virkeligheten til barnet. Det kan diskuteres om privatisering er på de voksnes eller barnas prinsipper.

Tv2s fotballekspert Mina Finstad Berg (2022) tok et oppgjør med barnefotballens klasseskiller. «I landet der man ikke skal ha tabeller før barna har blitt tenåringer, har det vokst fram et stort tilbud av private akademier for barn helt ned i seksårsalderen» (Berg, 2022). Hun koblet akademienes kostnader til barneidrettens økonomiske barrierer. Akademiene blir dermed ekskluderende for mange, mente Berg (2022). For å holde alle i den organiserte idretten, ønsket Berg (2022) at fotballen bør differensiere mer og skape rom for både bredden og de med drømmen om å bli best. NIF har siden 1987 aldri i sin utviklingsplan i barneidrettsreglementet utelukket utviklingen av ferdigheter. Diskusjonen får igjen frem det voksende virkelighetsbilde som i større grad tar utgangspunkt i barns egne interesser.

4.4.4 Kjennetegn på perioden 2015–2022

Gjennom den siste analyserte perioden finner man nye utfordringer i barneidretten. Det som er spesielt for denne syvårsperioden er problemet med økonomiske barrierer som utfordrer visjonen «idretts glede for alle» og idrettens samfunnsrolle. Bærere av den sportifiserte posisjonen virker å fremme en dyrere barneidrett som får frem store utfordringer for NIFs inkluderende mål. I barneidrettsdiskursen kan man ut ifra de offisielle dokumentene fra NIF argumentere for at ønsket om en inkluderende og samfunnsnyttig idrett gjentas hyppig. I tillegg er det spesielt en representasjon som skiller seg ut. Det er at det i NIFs dokumenter dukker opp representasjoner om helårsidrett og allsidighet som ikke har vært sentrale i barneidretten siden før revideringen i 2007. Dette kan tolkes som en innstramming av den spesialiserte veien idretten er på vei i. Likevel virker både forskning, toppidrett og representanter fra NIF å være mer åpne for helårsidrett, så lenge den inneholder variasjon og drives på barnas prinsipper. At enkelte grupper velger å bryte med den organiserte idretten i NIF for å kunne spesialisere og konkurrere tidligere, forteller om store motstridende representasjoner i barneidretten.

I den siste perioden virket det også som argumentet om barns beste vokser frem som en fremtredende representasjon i barneidretten. Virkelighetsforståelsen tar i større grad utgangspunkt i utøverperspektivet og setter barns egen vilje i framsete. Det er vanskelig å plassere dette virkelighetsbilde i en av de definerte posisjonene. Man kan da stille spørsmålet om dette videre kan utvikle seg til en større etablert posisjon i barneidrettsdiskursen.

5. Oppsummering

5.1 *NIFs bestemmelser under press*

Denne oppgaven har fått frem flere brudd på NIFs bestemmelser om barneidrett. Ut ifra funnene til Ingebrigtsen (1998) om kunnskapen i leddene til NIF er det ikke overraskende at enkelte lokalklubber har testet grensene og kanskje ikke vært helt klar over barneidrettsbestemmelsenes innhold. Det som derimot har vært overraskende er hvordan enkelte idrettskretser og særforbund sentralt bevisst har unnveket bestemmelsene NIF har satt. Da spesielt de klare konkurransereglene. Konsekvensene for å ha brutt reglene har også vært små og få fra NIFs sin side. Det får man til å stille spørsmål til NIFs integritet og bestemmelsenes formaliserte makt. I Berit Skirstads kapittel om barneidrett fra boka *Norsk idrett: Indre og ytre press* blir utfordringen for NIF rundt manglende sanksjoner og kontrollering av bestemmelsene tatt opp. Bekymringen om håndhevingen av bestemmelsene kommer fire år etter at NIF tydeliggjorde sanksjonene gjennom NIFs Lov. Makt viser seg dermed ikke bare i sin formaliserte form. Barneidretten har tydelige interessekonflikter og er langt unna en utfordret og hegemonisk diskurs. Interessekonfliktene har også ført til at enkelte har gått privat utenfor idrettens organiserte rammer. I barneidretten kan konkurransebetingelsene ses på som en relativ enkel praksis å kontrollere. Er man eksempelvis på deltakerlista på en internasjonal konkurranse som 10-åring har man brutt bestemmelsene. Det å drive tidlig spesialisering på treninger og graden av spesialisering er en vanskelig praksis å måle. Hvor grensen på variert allsidig trening og spesialisert trening går, har vært og vil nok fortsette å være en diskusjon i barneidretten.

5.2 *Barneidrettsdiskursens endring*

Hvordan kommer den sportifiserte- og den demokratiske posisjonen frem i perioden? Det sportifiserte virkelighetsbilde kommer hovedsakelig frem gjennom den offentlige debatten. Bærene av den sportifiserte posisjonen er spesielt særforbund, idrettsforeldre og toppidretten. Man finner gjentakende representasjoner av posisjonen innenfor spesifikke idretter som fotball, alpint og tennis. NIF kommer frem som den viktigste bæreren av den demokratiske posisjonen i barneidretten. I tillegg står forskningen som en hyppig bærer av en variert lekbetont barneidrett, og fremmer jevnlig gjennom perioden at tidlig spesialisering ikke er hensiktsmessig. I løpet av årene har det vært

store endringer i barneidretten og samfunnet rundt. Man kan anta at et mer spesialisert og globalisert samfunn har påvirket idretten i samme retning.

Barneidrettsbestemmelsene (opp i det hele) står imot større krefter enn ivrige idrettsfedre på 1930-tallet. Den internasjonale idretten skiller seg fra den norske, da yngre utøvere får friheten til å utvikle seg tidlig.

Hvilke representasjoner er sentrale for barneidrettsdiskursens to posisjoner?

Bestemmelsene om barneidrett, selve monumentet i norsk barneidrettsdiskurs, har gått fra et tydelig allsidighetsideal til en forsiktig liberalisering av bestemmelsene. Likevel legger NIF vekt på at barneidretten har en viktig nytteverdi for samfunnet i form av folkehelsen og å skape trygge inkluderende oppvekstmiljø for barn. Målet fra årsrapportene på tidlig 2000-tallet om å styrke idrettens rolle i samfunnet er beskrivende for posisjonen gjennom hele perioden. Samfunnsnyttene ble også styrket av idrettens barnerettigheter i 2007. Representasjonene av allsidighetsidealet blir reproduisert noe ujevnt over perioden, men selv etter dempingen av begrepene i 2007, kommer idealet frem som en tydelig representasjon i den demokratiske posisjonen. Idrettens barnerettigheter fremmer barnas stemme, trygge rammer og frihet til å velge. Allsidighetsidealet i barneidretten består også gjennom allidretten, men kravene om å drive allsidig i særrettene har blitt liberalisert.

Re-presentasjoner av den sportifiserte posisjons konkurransesyn går igjen gjennom hele perioden. Selv om bestemmelsene om barneidrett og idrettens barnerettigheter har liberalisert seg fra 1999-2022, ønsker fremdeles den sportifiserte delen av idretten mindre begrensninger og mer handlingsrom i barneidretten. De to i utgangspunktet polariserte posisjonene i barneidrettsdiskursen utelukker ikke hverandres formål. Et av hovedformålene i barneidretten har vært å legge til rette for barnets beste. Dette kom tydelig frem i den normaliserte virkeligheten til den demokratiske posisjonen. Den sportifiserte posisjonens virkelighetsbilde ønsker også å legge til rette barnets beste, men formålet om å bygge morgendagens toppidrettsutøvere lyser gjennom som den viktigste betingelsen for posisjonen. Den sportifiserte dreiningen får frem nye utfordringer som økonomiske barrierer og privatisering av barneidretten.

Til slutt, hvordan har barneidrettsdiskursen i sin helhet endret seg fra 1999-2022? Ut ifra analysen kan man argumentere for at barneidretten tradisjonelt hadde et

dominerende allsidighetspositivt og samfunnsnyttig virkelighetsbilde i starten av perioden. Det konkurranseorienterte virkelighetsbilde kom etter hvert tydelig frem gjennom den offentlige debatten i media. Dette på tross av at etablert forskning og formaliserte regler fra NIF ønsket å holde igjen barns konkurranseidrett og tidlig spesialisering. Astrid Strandbus sitat fra 2010 står seg godt fra starten i perioden og helt frem til 2022: «Barnesynet som ligger i idrettens fremtidsorientering og jakten på talentet, er i utakt med barnesynet som er rådende i samfunnet i dag» (Strandbu, 2010, s. 4). Selv om representasjonene fra de to motstridende posisjonene ofte er gjentakende i perioden er barneidrettsdiskursen i Norge er i konstant endring og bevegelse med indre og ytre spenninger. Mot slutten av perioden kommer det frem en voksende representasjon som stiller seg som uavhengig til de tradisjonelle motsetningene. Representasjonen innebærer å se barneidretten ut ifra barnets egne interesser, hvor de etablerte motsetningene tidligere har forutinntatt hva som er barnets beste. Denne representasjonen kan sis å allerede komme frem gjennom idrettens barnerettigheter i 2007, men virkelighetsbilde blir først hyppigere båret frem etter 2015. Det kan diskuteres om dette barnesynet vil i fremtiden bli en mer dominerende representasjon i barneidrettsdiskursen.

5.3 Oppgavens begrensninger og videre forskning

Mine metodiske valg har ført til enkelte begrensninger på oppgaven. Begrensningene handler om valg av tema, data, periodisk avgrensning og teoretisk tilnærming. Konkret for temaet har valgene mine betydd at jeg har avgrenset oppgaven til å konsentrere seg hovedsakelig om NIF. Dermed blir spesielt skolens kobling til barn og idrett utelukket. Selv om jeg i den offentlige debatten om barneidrett har tatt med representanter fra lokallag og særforbund i NIF har det hovedsakelig vært diskutert rundt NIFs styringsdokumenter. Det gjør at enkelte idretter får mer oppmerksomhet enn andre i studien. Den offentlige debatten får også frem virkelighetsbilder fra skikkelser som ofte skriker høyest og hvem media velger å oppsøke. Disse forståelsene representerer nødvendigvis ikke mannen i gata. Funnene mine kan dermed fremstå som mer spissformulert enn hva som er realiteten blant resten av barneidrettens stemmer.

For videre forskning er det mange veier å gå innenfor barneidretten. Det kan forskes mer på den faktiske praksisen som skjer i idrettslagene. Fra et diskursivt perspektiv vil det bli nyttig å få mer kunnskap om virkelighetsforståelsene på et lavere

organisasjonsnivå, gjennom eksempelvis kvalitative studier. Her vil det være interessant å undersøke nærmere utøverperspektivet, altså barnas virkelighetsforståelse av barneidretten. Barneidretten er den største gruppen i NIF, hvor 93 prosent har vært innom idretten i løpet av barne- eller ungdomsårene (Goksøyr, 2022, s. 147). NIF har etter hvert blitt mer og mer en barneidrettsbevegelse. Derfor er det og blir det viktig å være bevisst på hvilken retning barneidrettsbevegelsen har og skal ha i fremtiden.

6. Kilder og litteratur

6.1 Avisartikler

6.1.1 VG-artikler hentet fra VGs nettside og nasjonalbiblioteket

- Andreassen, M. (2020, 29. april). Barnets beste i sentrum. *VG, Debatt*, s. 37.
- Andersen, R. F. (1999a, 9. november). La småbarna vinne og tape. *VG, Sporten* s. 28.
- Andersen, R. F. (1999b, 11. november) Striden om barneidretten – Gir Aamodt kjeft. *VG, Sporten*, s. 30.
- Borud, E. (2013, 15. april). Steen Jensen om barnefotballen: -Vi er altfor redde. *VG*.
<https://www.vg.no/sport/fotball/i/K0dy5/steen-jensen-om-barnefotballen-vi-er-altfor-redde>
- Bakkehaug, W. & Stormoen, S. (2014, 15. januar). Idrettsforbundet: -Åpne for å diskutere og evaluere. *VG*. <https://www.vg.no/sport/i/OvEz3/idrettsforbundet-aapne-for-aa-diskutere-og-evaluere>
- Eide, E. (2006, 13. mars). Toppidrett for enhver pris. *VG, Sporten*. s. 31.
- Ertesvåg, F. & Hagen, A. (2016, 11. februar). Fotballpappa: -Barna ser at andre spillere på laget har sko til 2500 kr. *VG*.
<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/MK7xM/fotballpappa-barna-ser-at-andre-spillere-paa-laget-har-sko-til-2500-kr>
- Ertesvåg, F., Hagen, A. & Bringedal, T. (2016, 11. februar). Klasseskillet øker i barneidretten. *VG*. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/GkQk4/klasseskillet-oeker-i-barneidretten>
- Henriksen, T. H. (2015, 19. januar). KOMMENTAR: Før ble nordmenn født med ski på beina - nå kommer de til verden med egen smørebod. *VG*.
<https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/1E6QQ/kommentar-foer-ble-nordmenn-foedt-med-ski-paa-beina-naa-kommer-de-til-verden-med-egen-smoerebod>
- Säfvenbom, R. (1999, 6. desember) Olympia-toppen og barna. *VG, Debatt*, s. 40.
- Skaret, P. M. (2012, 30. mai). «Slik form for barneidrett er bare tull». *VG, Sporten*. s. 4.
- Stokke, R. (2013, 6. juli). Bryr seg ikke om frafallet. *VG*.
<https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/9mdlAl/bryr-seg-ikke-om-fracfallet>
- Stormoen, S., Bakkehaug, W. & Skjellum, H. (2014, 15. januar). Jansrud og Sundby tilhengere av at barn konkurrerer tidlig: -Kan bli en nasjon av middelmådighet.

VG. <https://www.vg.no/sport/langrenn/i/k7pdv/jansrud-og-sundby-tilhengere-av-at-barn-konkurrerer-tidlig-jansrud-kan-bli-en-nasjon-av-middelmaadighet>
Strøm, O. K. (2015, 8. mai). Nå vil NIF ta tak imot klasseskillet i barneidretten. VG, *Sporten*. <https://www.vg.no/sport/i/GkyB9/naa-vil-nif-ta-tak-mot-klasseskillet-i-barneidretten>

6.1.2 Avisartikler hentet fra Aftenpostens arkiv og nettside

- Aas, O. I. (2018, 19. januar). «Hadde det ikke vært for oss voksne, hadde ungene hatt det vanvittig moro». *Aftenposten, Sport*, s. 20.
- Aftenposten. (2008, 20. april). Tenåring OL-klar. For ekstremt for Norge. *Aftenposten, Sport*, s. 30.
- Bratsberg, S. L. H. (2008, 18. november). Ta ansvar, foreldre! *Aftenposten, Sport*, s. 27.
- Brodahl, V. & Myhre, S. M. (2018, 3. desember). Slår alarm om klasseskille i norsk alpint. *Aftenposten, Sport*, s. 43.
- Bugge, M. (2006, 31. mai). Ville sende 9-åring til verdenscup: Grovt overtramp av barneidrettsregler. *Aftenposten, Sport*, s. 52.
- Bugge, M. (2007a, 8. mai). Fritt frem for barn i konkurranser: Styret i Idrettsforbundet foreslår ingen nedre aldersgrense. *Aftenposten, Sport*, s. 48-49.
- Bugge, M. (2007b, 9. mai). Tennis bryter reglene bevisst. *Aftenposten, Sport*, s. 42.
- Eriksen, P-K. (2005, 22. september). La alle barn konkurrere – Friidrettssjefen vil fjerne aldersgrensen i idretten. *Aftenposten, Sport*, s. 31.
- Fossen, E. (2009, 16. august). Fotballforbundet svikter barna. *Aftenposten, Kultur*, s. 5.
- Hanstad, D. V. (2000, 1. mars). Topping gir stort ansvar. *Aftenposten, Sport*, s. 23.
- Johansen, R. V. (2002, 20. desember). Storm mot Stensbøls barne-utspill. *Aftenposten, Sport*, s. 23.
- Lein, Ø. (2003, 23. oktober). «-Bør ikke velge og vrake i 12-åringer». *Aftenposten*. <https://www.aftenposten.no/sport/i/Op623k/boer-ikke-velge-og-vrake-i-12-aaringer>.
- Morisbak, A. (2009, 25. august). Vi tar barnefotball på alvor. *Aftenposten, Kultur*, s. 3.
- Myrhol, B. & Øiestad, E. (2019, 17. august). Farlig spesialisering i barneidretten. *Aftenposten, Debatt & meninger*, s. 38.
- Nesje, E. (2000, 2. mars). Forbundet vurderer straffereaksjoner. *Aftenposten, Sport*, s. 21.

- Nydal, M. (2009, 31. juli). -Norge henger etter. *Aftenposten, Sport*, s. 33.
- Oksnes, J. B. (2000a, 1. mars). Elitetenkning i aldersbestemt idrett: «Jeg har toppet laget siden barna var seks år gamle». *Aftenposten, Sport*, s. 22.
- Oksnes, J. B. (2000b, 24. mars). Idrettsforbundet har snudd: Mortvedt får full oppreisning. *Aftenposten, Sport*, s. 33.
- Røed, T. L. (2009, 23. juli). «Det er hasard å plukke 8-åringene». *Aftenposten, Sport*, s. 38.
- Røed-Johansen, D. (2018, 14. august). «Når du driver med noe så ekstremt, er det sunt at folk stiller kritiske spørsmål». *Aftenposten, Sport*, s. 20.
- Strandbu, A. (2010, 8. januar). Morgendagens helter. *Aftenposten, debatt*, s. 4.
- Tønnessen, E. & Haugen, T. (2021, 12. desember). Idrettens barnestjerner blir sjelden gode seniorutøvere. *Aftenposten*.
<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/wO4JPd/idrettens-barnestjerner-blir-sjelden-gode-seniorutoevere>

6.1.3 Andre avisartikler

- Berg, M. F. (2022, 29. mai). Barnefotballens klasseskiller. *TV2*.
https://www.tv2.no/mening_og_analyse/barnefotballens-klasseskiller/14823746/
- Hansen, O. J. E. (2020, 4. desember). Johaug tildelt Egebergs Ærespris for 2020. *Nettavisen*. <https://www.nettavisen.no/sport/johaug-tildelt-egebergs-arespris-for-2020/s/12-95-3424057062>
- Kvamme, S. V. (2022, 30. mai). Foreldrenes valg skaper bråk: -Flere vil stikke kjepper i hjula for oss. *TV2*. <https://www.tv2.no/sport/foreldrenes-valg-skaper-brak-flere-vil-stikke-kjepper-i-hjula-for-oss/14813419/>
- Lote, A. (2002, 19. desember). Beckham gikk aldri langrenn. *NRK*.
<https://www.nrk.no/sport/--beckham-gikk-aldri-langrenn-1.1143135>
- NRK (2002, 19. desember). Vil spesialisere barneidretten. <https://www.nrk.no/sport/vil-spesialisere-barneidretten-1.1143124>

6.2 Litteraturliste

- Barneidrettsutvalget. (2007). *Evaluering av barneidrettsbestemmelsene*. Oslo: NIF.
<https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/06b5e95d01ac40dc9a5cd12e4042d274/barneidrettsutvalgets-rapport-2007.pdf>

- Barne- og familiedepartementet. (2003). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*.
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdf/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- By, I., Enoksen, E., Gjerdsset, A., Gjestland, M., Kardal, I., Kårhus, S., Ommundsen, Y. og Torgersen, T. M. (1999). *Idrettsskolen for barn: «Gammel vin på nye flasker» eller..? Syv studier av idrettsskolen for barn som organisatorisk og pedagogisk modell. Sluttrapport i oppdragsprosjektet «Evaluering av idrettsskolemodellene i Norge»*. Norges Idrettshøgskole.
- Côté, J. & Hancock D. J. (2014) Evidence-based policies for youth sport programmes. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 8(1), 51-54.
<https://doi.org/10.1080/19406940.2014.919338>
- Fredstad, A. H. (2004). Far satser på sønn. *Norsk idrett*, 23(1), 10.
- Gilje, N. (2021). Diskursanalyse før diskursanalysen. I E. Krefting, E. Schaanning, R. Aasgaard (Red.), *Grep om fortiden: Perspektiver og metoder i idéhistorie*. Cappelen Damm Akademisk.
- Goksøyr, M. (1999). *Sivilisering, modernisering, sportifisering – fruktbare begreper i idrettshistorisk forskning?* (3.utg.). NIH.
- Goksøyr, M. (2022). *Historien om norsk idrett* (2. utg.). Abstrakt forlag.
- Goksøyr, M. (2011). Heltebilder i utvikling: Fra idrettsmann til utøver – idealtyper og historiske variasjoner. I D. V. Hanstad (Red.), *Norsk idrett: indre og ytre press* (s. 53-68). Akilles.
- IOC. (2022, 09. september). *Olympians to star at the Games*.
<https://olympics.com/en/news/world-childrens-day-seven-of-the-youngest-olympians-to-star-at-the-games>
- Ingebrigtsen, J. A. (1998). *Evaluering av «Bestemmelser om barneidrett»*. Trondheim: NTNU-Idrettsvitenskapelig institutt.
- Ingebrigtsen, J. A. & Sæther, S. A. (2006). *Barneidrettsbestemmelsene – tid for revidering?* (Rapport 4/06). NTNU samfunnsforskning.
- Kulturdepartementet. (2021, 3. september). *Stereke tilbake – en mer inkluderende idrett: Regjeringens idrettsstrategi*.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/7f819b4ef66e4e559476ec9b235b6a96/regjeringens-idrettsstrategi-nett.pdf>

- Meld. St. 26. (2011-2012). *Den norske idrettsmodellen*. Kulturdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/aaf9142d54e344608cc20d4e5fa752e0/no/pdfs/stm201120120026000dddpdfs.pdf>
- Neumann, I. B. (2001). *Mening, materialitet, makt – En innføring i diskursanalyse*. Fagbokforlaget.
- NIF. (u.å.a) *Hvem er vi?* Hentet 5. oktober 2022 <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/hvem-er-vi/>
- NIF. (1987). *Bestemmelser om barneidrett: Vedtatt på idrettstinget 1987*. [Brosjyre].
- NIF. (1991). *Bestemmelser om barneidrett: med utfyllende kommentarer*. [Brosjyre].
- NIF. (2000, 1. april). *Bestemmelser om barneidrett: med utfyllende kommentarer*. [Brosjyre]
- NIF. (2007). *Idrettens barnerettigheter – Bestemmelser om barneidrett. Vedtatt på idrettstinget 2007*. [Brosjyre].
- NIF. (2019). *Idrettens barnerettigheter – Bestemmelser om barneidrett. Vedtatt på idrettstinget 2019*. [Brosjyre].
https://flippage.impleoweb.no/dokumentpartner/55c4aa9f4ad9433e811dcc8ba7821c3b/82_19_Barneidrettsbestemmelsene_NO_HR.pdf#page=4
- NIF-protokoll. (1994). *Protokoll – idrettstinget 1994*. NIF.
- NIF-protokoll. (2015). *Protokoll – idrettstinget 1994*. NIF.
- NIFs IPD. (2007). *En åpen og inkluderende idrett: Tingperioden 2007-2011*. NIF.
- NIFs IPD. (2011). *Idrettspolitisk dokument 2011-2015*. NIF.
- NIFs IPD. (2015). *Idrettspolitisk dokument 2015-2019*. NIF.
- NIFs Langtidsplan. (2019). *Idretten vil! Langtidsplan for norsk idrett 2019–2023*. NIF.
- NIF-årsrapport. (2003). *Årsrapport 2002*. NIF.
- NIF-årsrapport. (2008). *Årsrapport 2007*. NIF.
- NIF-årsrapport. (2019). *Årsrapport 2018*. NIF.
- NIF-årsrapport. (2020). *Årsrapport 2019*. NIF.
- NIH. (2016, 23. februar). *Tidlig spesialisering i idretten?* [Video]. Youtube.
<https://www.youtube.com/watch?v=N5E2jk1N0-k&t=851s>
- Nilsen, A. & Nilsen T. A. (1987). *Bedre barneidrett*. Norges Idrettsforbund og Universitetsforlaget.
- Olstad, F. (1987). *Norsk idretts historie: Forsvar, sport, klassekamp 1861-1939*. Aschehoug forlag.

- Ommundsen, Y. (2011). Spesialisere tidlig og plukke talenter – er det så lurt? I D. V. Hanstad (Red.), *Norsk idrett: indre og ytre press* (s. 53-68). Akilles.
- Schaanning, E. (2021). Om å bruke Foucault: Fire metodestrategier. I E. Krefting, E. Schaanning, R. Aasgaard (Red.), *Grep om fortiden: Perspektiver og metoder i idéhistorie*. Cappelen Damm Akademisk.
- Skirstad, B. (2011). Barneidrett som politikk og praksis. I D. V. Hanstad (Red.), *Norsk idrett: indre og ytre press* (s. 33-52). Akilles.
- Solenes, O. (2009). *Framtidens Håp: Barneidrettsdiskurser i Noreg 1920-1976*. [Doktorgradsavhandling]. Norges Idrettshøgskole.
- Strategiutvalget for idrett. (2016). *Statlig idrettspolitik inn i en ny tid*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/3ab984dc671847bebe9a1cd2ec11f0ec/statlig-idrettspolitik-inn-i-en-ny-tid.-rapport-fra-strategiutvalg-for-idrett.pdf>
- Støckel, J. T., Strandbu, Å., Solenes, O., Jørgensen, P. & Fransson K. (2010). Sport for children and youth in the Scandinavian countries. *Sport in Society*, 13(4), 625-642. <https://doi.org/10.1080/17430431003616332>
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. (5.utg.). Fagbokforlaget.
- Tønnesson, S. (1987). *Norsk idretts historie: Folkehelse, trim, stjerner 1939-1986*. Aschehoug forlag.

7. Vedlegg:

7.1 Vedlegg 1: Bestemmelser om barneidrett, utfyllende kommentarer. 1. april. 2000.

Barneidrettsbestemmelsene omfatter alle barn til og med 12 år. Bestemmelser om barneidrett med utfyllende kommentarer. Revidert pr. 1. april 2000.

(Punktene som er uthevet er bestemmelsene om barneidrett vedtatt på Idrettstinget i 1987). De utfyllende kommentarer er vedtatt av idrettsstyret.

1. Med barneidrett menes idrettsaktiviteter for barn fram til og med 12 år.

Kommentar:

Et godt barneidrettstilbud kjennetegnes ved:

- at barna trives
- at flest mulig ønsker å delta
- at det utvikler barna fysisk, psykisk og sosialt
- at opplæringen er tilpasset barnets alder og utvikling og behov.
(Vedr.konkurranser se pkt. 6.)
- at barna opplever mestring og framgang gjennom individuell veiledning og oppmuntring
- at treningstilbudet gis i flere miljøer, f.eks. sal, vann, ute
- at treningen er lekbetont

Ved organisert aktivitet for aldersgruppa 5-7 år er målet å lære barna ulike bevegelser.

Disse må knyttes til ulike miljøer med innslag av tradisjonelle barneleker.

Dersom det tilrettelegges organisert aktivitet for barn under 5 år, bør hvert barn være sammen med en voksen.

Det skal stimuleres til uorganisert egenaktivitet.

2. Barneidretten skal tilrettelegges som allsidig idrettsopplæring hvor det tas sikte på å stimulere barnas fysiske, psykiske og sosiale utvikling, og gi en opplæring og innføring i flere idretter.

Kommentar:

All idrettsaktivitet for barn skal foregå i et miljø som skaper trygghet og trivsel.

Det overordnede målet med barneidretten er å gi barna mulighet til å mestre ulike

ferdigheter. Slik kan en legge grunnlaget for varig lyst til å drive idrett og fysisk aktivitet.

Prestasjonen må ikke settes foran læring. Barneidrettens mål er ikke at barna skal bli best mens de er barn. Gjennom tilbud tilrettelagt i henhold til pkt. 1 og 2, vil man kunne legge et godt grunnlag for framtidig utvikling, enten det gjelder mosjonsnivå eller topp konkurransenivå.

Allsidigheten utvikles på en god måte ved at barna får erfaring med aktiviteter innen ulike miljøer. Aktivitetene innen hvert av disse miljøene bør dessuten tilrettelegges slik at de ivaretar grunnleggende motoriske egenskaper så som koordinering, rytme og balanse. I tillegg bør aktivitetene stimulere barnas kreativitet og fantasi.

3. Idrettsopplæringa for barn bør følge følgende utviklingsplan:

5-7 år: Lek og allsidig aktivitet for å stimulere barns utvikling og de aldersbestemte trenbare egenskaper.

8-9 år: Allsidig aktivitet med sikte på opplæring og innføring i flere forskjellige idretter.

10-12 år: Allsidig aktivitet, opplæring og begynnende spesialisering i enkelte (en eller flere) idretter.

Kommentar:

Barneidrett bør i stor grad sees på som en forlengelse av barns egenorganiserte lek og spill. Dette er en del av barnekulturen som er viktig å ta vare på. Det bør derfor oppfordres til egenorganisert aktivitet i nærmiljøet uten voksendeltagelse. Det organiserte tilbudet skal være lekbetont, og ikke styres av voksenidrettens vurderinger og krav. Planer for tilbudet (årsplaner) må inneholde progresjon, slik at grad av mestring økes i takt med barnets forutsetninger og utvikling. Allsidighet nevnt under pkt. 2 må hele tiden ha en helt spesiell plass i barneidretten.

Utviklingsplanen:

5-7 år: Lek og allsidig aktivitet skal prege tilbudet. Aktiviteter med krav til grunnleggende motoriske ferdigheter som f.eks. å gå, løpe, hoppe, balansere, kaste, gripe, fange, henge, må få en sentral plass. Aktivitetene må varieres med ulike redskaper og miljø.

8-9 år: Det er viktig at barna over en to års periode får et tilbud der de får innføring i flere ulike idretters grunnteknikker. Samtidig bør de få tilstrekkelig tid til å øve seg i disse teknikkene. I denne idrettsopplæringa skal den enkelte ha reell mulighet til å lære seg de grunnleggende ferdighetene som særpreger de enkelte idrettene vedkommende deltar i. Det bør derfor ikke legges opp til for mange idretter innen rammen av et år. Det understrekes samtidig at ingen idrett må bli **helårsidrett** for barn under 10 år. Utarbeiding av årsplaner er en god sikring for å få til en fornuftig fordeling av flere idretter.

10-12 år: Fortsatt er allsidigheten i fokus, men nå med allsidig øvelsesutvalg i den tekniske treningen. Ved å trekke inn beslektede idretter oppnår man variasjon og motivering i treningen. Med begynnende spesialisering menes at man bygger videre på grunnleggende ferdighet i en enkelt idrett. I løpet av perioden 8-12 år bør barna ha stiftet bekjentskap med de idretter, som drives i lag, som barna naturlig sogner til.

4. Norges Idrettsforbund fastsetter rammeplaner for idrettsopplæringa i.h.t. punkt 3. Rammeplaner utarbeides i samarbeid mellom NIF og særforbundene.

Kommentar:

Rammeplaner utarbeides for alle aldersgrupper i nært samarbeid mellom Særforbund og NIF. I henhold til utviklingsplanen for aldersgruppa 5-7 år, utarbeides en felles utdanningsplan på tvers av idrettene.

5. I Idrettslag som organiserer flere idretter, skal hovedstyret ha ansvar for idrettsopplæringa i.h.t. pkt. 3

For førskolebarn og barn i 1., 2., 3. og 4. klasse i barneskolen skal idrettsopplæringa organiseres i en egen barneidrettsgruppe. Gruppestyret oppnevnes av hovedstyret, og gruppestyrets leder forutsettes å være medlem av hovedstyret. Særidrettslag som organiserer barneidrett skal oppnevne et styremedlem ansvarlig for barneidretten.

Kommentar:

Hovedstyret i laget har det overordnede ansvaret for barneidretten i laget for aldersgruppa 5-12 år. I fleridrettslag skal barnegruppa, med ansvar for aldersgruppa 5-9

år, ha det daglige oppfølgingsansvaret. Barnegruppa er oppnevnt av hovedstyret og bør bestå av representanter fra alle særidrettene i laget. I særidrettslag skal et styremedlem ha hovedansvaret for barneidretten. Det vil også her være naturlig med en egen barnegruppe. I det daglige oppfølgingsansvaret for barneidretten ligger blant annet:

- sørge for at barneidretten blir praktisert i henhold til bestemmelsene
- stimulere til tiltak i laget i samsvar med utviklings -planen for idrettsopplæringa av barn, pkt. 3
- legge til rette for samarbeid på tvers av særidretter og/eller lagsgrenser
- følge opp og veilede instruktører i barneidrett.

Tilbudet som gis må ikke bli en belastning i form av for mange organiserte treningsdager pr. uke. Dette må ses i sammenheng med det totale tilbudet til barn i et lokalmiljø.

6. Konkurranser i barneidretten må organiseres som en integrert del av idrettsopplæringa med en progresjon og utvikling som er tilpasset denne. (Jfr. pkt. 3.) Særidrettene må samarbeide om konkurranseopplegget i tråd med dette. Konkurranser som brukes som en motivasjonsfaktor i idrettsopplæringa, må tilrettelegges slik at alle barn har anledning til å delta. Barn under 10 år kan bare delta i konkurranser i idrettslaget og i konkurranser i lokalmiljøet.

Kommentar:

For barn t.o.m. det året de fyller 7 år bør det ikke arrangeres konkurranser utover det som er naturlig innen gruppeaktiviteten/treninga.

Det året barnet fyller 8 år kan det gis opplæring i særidretter som finnes i barnas nærmiljø. (Jfr. pkt. 3.) Dersom man arrangerer konkurranser utover treningene, skal egne konkurranser være underordnet ferdighetsopplæringen i vedkommende særidrett.

Dette innebærer at:

- den tiden som på årsbasis brukes til slike konkurranser bør være vesentlig mindre enn tiden som brukes til grunnleggende ferdighetsopplæring i den samme idretten
- innholdet i treningene er rettet mot den grunnleggende ferdighetsopplæringen, og ikke mot resultatene i neste konkurranse.

Særidrettskonkurranser er først og fremst en motivasjonsfaktor som skal gi barna variasjon og spenning, samt en utfordring hvor de kan prøve ut sine ferdigheter. Derfor skal alle barn ha samme rett til å delta i slike konkurranser, hvis de sjøl ønsker det. I

lagkonkurranser settes lagene sammen etter kameratskap, skoletilhørighet eller bosted. I alle barneidrettskonkurranser må det legges stor vekt på jevnbyrdig motstand. Barna må ikke sorteres etter prestasjoner. Utklassingsresultater er lite motiverende, og gir liten læring.

Det året barnet fyller 8, 9 eller 10 år kan enkeltstående konkurranser arrangeres i bomiljøet. Ved definisjon av lokalmiljøet må det vises skjønn etter hvor i landet en bor. (Lokalmiljøet er f.eks. reise en time med bil, innen samme kommune, nabokommune.) I disse aldersgruppene benyttes ikke resultatlistene, tabeller eller annen form for rangering. Hvis premiering finner sted, gis det samme premie for alle.

For barn det året de fyller 11 og 12 år kan det arrangeres konkurranser innen et begrenset geografisk område innenfor landets grenser. Også her må det vises skjønn ved fastsettelse av disse grensene. Det bør ikke arrangeres Kretsmesterskap for denne klassen.

Landsomfattende tiltak. Det er anledning for en utøver og et lag å delta i en landsomfattende konkurranse pr. år i sin idrett det året de fyller 11 og 12 år. Det er en forutsetning at konkurransen er åpen for alle og at den er lagt opp med en sosial ramme. Det er ikke åpning for å arrangere og/eller delta i Norgesmesterskap for barn i denne aldersgruppen.

Deltagelse i utlandet: Norske utøvere og lag har ikke anledning til å delta i konkurranser i utlandet før det året de fyller 13 år. Unntatt er lokale konkurranser langs grensen mot Sverige, Finland og Russland, og direkte vennskapsutvekslinger klubber/lag imellom.

Utenlands deltagelse i Norge: Utenlandske utøvere og lag kan ikke delta i konkurranser i Norge før det året de fyller 13 år. Unntatt er lokale konkurranser langs grensen mot Sverige, Finland og Russland, og direkte vennskapsutvekslinger klubb/lag imellom.

Overganger. Barn til og med 12 år som melder overgang fra en klubb innen samme særiddrett, skal ha full rett til å delta i konkurranser for ny klubb straks overgangen er registrert.